

Poština plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 5,80 EUR

leto: XLIII | avg.-sep. 2011 | številka: 8-9

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Lesarstvo • Šparovni kotiček

• Praznujejo • Ljudje in dogodki • Kultura, jezik in izobraževanje • Razvedrilo • Spominjamo se jih

Listnica uredništva

8. državno tekmovanje gozdnih delavcev

Silvo Pritrznik, direktor GG SG

Na Norveškem so prvi organizirali proizvodno tekmovanje gozdnih delavcev in ni minilo veliko časa, ko so prvo tovrstno prvenstvo organizirali tudi v Sloveniji, in sicer v okviru organizacije GG Nazarje na Ljubnem. Potem so se tekmovanja vrstila po gozdnogospodarskih območjih. V času samostojne Slovenije je bilo organiziranih 7 državnih tekmovanj, letošnje je bilo osmo po vrsti.

Zadnje republiško prvenstvo na našem območju je bilo organizirano v Črni leta 1980.

Danes je to športno tekmovanje, kjer je poleg spretnosti in obvladovanja tehnike, ki jo profesionalni gozdarji obvladujejo pri vsakodnevem delu v gozdu, odločilna tudi psihična pripravljenost tekmovalcev, in prav ta v veliki meri odloča o najboljših rezultatih. Tekmovalci poleg hitrosti in spretnosti prikazujejo strokovno, pravilno in varno izvajanje del z motorno žago, ki velja za človeka nevarno in tudi zdravju škodljivo orodje, če se uporablja brez ustreznega znanja in tehnike.

Tekmovalne discipline so osnovni procesi pri sečnji in izdelavi lesa, ki jih gozdarji vsakodnevno opravljajo pri delu v gozdu. Najbolj večji bodo naslednje leto odpotovali v Belorusijo, ki bo organizirala 30. svetovno prvenstvo gozdnih delavcev.

Obvladovanje dela z motorno žago je ključnega pomena za ohranjanje zdravja, preprečevanje delovnih nesreč in zmanjševanje poškodb na obstoječih drevesih. Visoko usposobljeni delavci, ki jih v GG-jih ne manjka, so pogoj za dobro delo v gozdu.

Gozdarstvo je bilo, je in bo pomembna panoga na Koroškem in v Sloveniji, še posebej v povezavi z lesno industrijo. Gozdarstvo in lesna industrija sta odlična priložnost za razvoj gospodarskih dejavnosti. Ob še vedno trajajoči krizi je tudi širša gospodarska in politična struktura sama spoznala, da so naravni viri neizkoriščena priložnost Slovenije, med neizkoriščene vire pa uvrščamo tudi gozdarstvo in les, ki ga pridobimo iz gozdov. Obenem pa je to ena izmed priložnosti za razvoj dejavnosti, ki so povezane z naravnim okoljem, kot je gozd, in ekološkim ter energetsko varčnim materialom, kot je les. V GG SG razvijamo vertikalno verigo od gozda do hiše in povezujemo gozdarstvo, lesno industrijo, trgovine in izdelavo objektov iz lesa. Imamo tradicijo in znanje in to smo prikazali tudi v okviru 8. državnega tekmovanja gozdnih delavcev.

Od sekire do motorne žage
Tekmovanja gozdnih delavcev

Marta Krejan, prof.

Na Norveškem so organizirali proizvodno tekmovanje gozdarjev sekačev in ni minilo veliko časa, ko smo tovrstno prvenstvo organizirali tudi v Sloveniji. Leta 1964 je Gozdno gospodarstvo Nazarje na Ljubnem organiziralo prvo republiško prvenstvo sekačev Slovenije. Tekmovanja so se potem vrstila po raznih gozdnogospodarskih območjih po vsej Sloveniji in takratni Jugoslaviji. V Viharniku iz decembra 1983 piše, da se je zasek do nedavnega opravljal s sekiro, kar je bilo precej nevarno, saj so sekanci leteli povsod naokrog, ravno tako pa je bil precej velik tudi radius zamaha s sekiro. Z izpopolnjevanjem tehnike in proizvodnih sredstev pa je seveda prišlo tudi do sprememb na tekmovanjih. Takrat je prvotno disciplino, ciljanje s sekiro, nadomestilo podiranje na balon, ki se je seveda izvajalo z motorno žago. Takrat so se organizirala regijska, republiška, državna in evropska tekmovanja, eno izmed teh je še zdaj tradicionalno tekmovanje v sklopu prireditev turističnega tedna v Črni na Koroškem, organizirajo pa se tudi v Mislinji v času praznika mislinjske občine.

Berta Voler je natančno zarezala v deblo, tako da je padlo na balon (Črna na Koroškem, 20. 8. 2011, foto: Marta Krejan)

Nekoč v Črni

Nekoč in danes

8. DRŽAVNO TEKMOVANJE gozdnih delavcev Slovenije

V času samostojne Slovenije so naša gozdna gospodarstva organizirala sedem državnih tekmovanj, letošnje, ki ga je priredilo slovenjgraško gozdno gospodarstvo 10. septembra, je osmo po vrsti. Najbolj večji rokovanja z motorno žago bodo naslednje leto odpotovali v Belorusijo, ki bo organizirala 30. svetovno prvenstvo gozdnih delavcev.

Slovenska himna je v septembrskem sobotnem jutru na letališču pri Slovenj Gradcu slovesno naznanila pričetek tekmovanja gozdnih delavcev. Predstavitve ekip in pozdravne govore častnih članov organizacijskega odbora ter direktorja GG Slovenj Gradec sta ušesom in očem prijetno dopolnili pevki Alja in Bojana.

Foto: Polonca Jakob Krejan

Foto: Marta Krejan

Foto: Polonca Jakob Krejan

Člani Kulturnega društva Črna na Koroškem oz. Folklorne skupine Gozdar so v narodih nošah ekipe pospremili pred oder, pred pričetkom tekmovanja pa so zaplesali še splet plesov in družabnih igrice iz zgornje Mežiške doline, ki prikazujejo dogajanje na veselici po »steleraji«. Po končanem spravilu stelje iz gozda, pri katerem je po navadi sodelovala vsa vas, se je bilo potrebno okrepčati z domačimi jedmi in pijačo in se poveseliti ...

Foto: Polonca Jakob Krejan

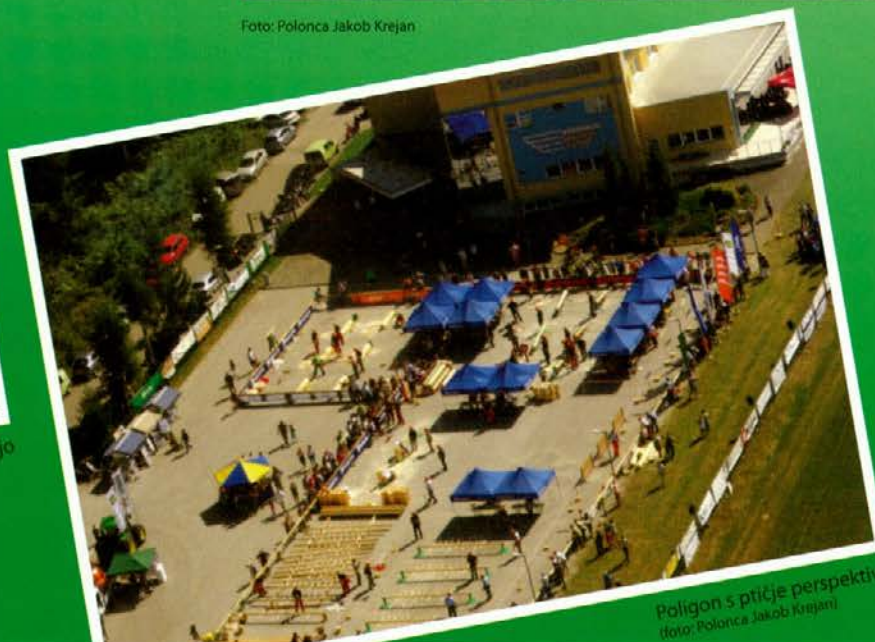
Po dvigu zastave, čast je pripadla Petru Tasiču, upokojenemu gozdnemu delavcu, in prisegi tekmovalcev ter sodnikov so vsi skupaj zapustili osrednji oder in na poligonu je zahrumelo 64 motornih žag. Med sabo se je namreč pomerilo 15 slovenskih ekip in ena gostujoča, in sicer so se nam pridružili gozdni delavci s Hrvaške, ki so tekmovali izven konkurence. Za pravilnost in verodostojnost rezultatov, ki so jih dosegli mojstri motorne žage, je skrbelo 37 sodnikov, zadolženih za posamezne discipline.

Foto: Polonca Jakob Krejan

Gozdarji so pripravljali svojo tradicionalno jed friko

Poligon s ptičje perspektive (foto: Polonca Jakob Krejan)

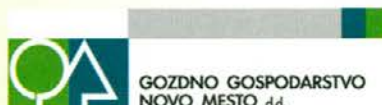
Šestnajst ekip so sestavljali po štirje tekmovalci, ki so se med sabo pomerili v petih tekmovalnih disciplinah, šesta, ki je po svoje najbolj atraktivna, pa je bila predvsem za popestritev in razbremenitev tekmovalcev. Marjan Križaj, naš znanec z različnih prireditev, je z besedo odlično spremljal dogajanje na poligonu in nas sproti obveščal o dosežkih tekmovalcev.

Člani ekip:

1. GG Slovenj Gradec
2. Gozdarstvo Grča
3. GG Postojna
4. GG Novo mesto
5. Biotehniška fakulteta – Gozdarstvo
6. GLG Murska Sobota
7. VSŠ Postojna
8. SGLŠ Postojna
9. Snežnik
10. GG Maribor
11. SGG Tolmin
12. GG Bled
13. GG Brežice
14. GG Celje
15. Gozd Ljubljana
16. gostje Sjekačka reprezentacija RH

so tekmovali v naslednjih disciplinah:

1. menjava verige in obračanje letve
2. kombinirani rez
3. zasek in podžaganje
4. precizni rez na podlagi
5. kleščenje
6. podiranje na balon

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta
Oddelk za gozdarstvo in obnovljive gozdne
vire

Srednja gozdarstvena in lesarska šola
Postojna

GOZDNO IN LESNO GOSPODARSTVO MURSKA SOBOTA d.d.
Ul. arhitekta Novaka 17, 9000 M. Sobota, tel: (02) 521 48 60
fax: (02) 521 48 71, elektronska pošta: glgms@siol.net

Pri menjavi verige in obračanju letve ne šteje zgolj čas, tekmovalec si z vsako morebitno urednostjo prisluži tudi kazenske točke.

Robert Čuk iz ekipe Gozd Ljubljana je bil v tej disciplini najboljši. Na drugem mestu je **Damir Pelko** iz GG Brežice, na tretjem pa **Janez Meden** iz Višje strokovne šole Postojna.

Kombinirani rez mora biti izveden zelo hitro in zelo natančno. Vsako odstopanje sodniki zabeležijo. V tej disciplini se je najbolje odrezal **Boštjan Pavšič** iz SGG Tolmin, **Robert Čuk** iz ljubljanskega Gozda je bil drugi, **Ivan Gnus** iz GG Brežice pa tretji.

Pri zaseku in podžaganju je popolna oprema, ki je tako na tekmovanjih kot pri samem delu v gozdu tako ali tako nujna in obvezna, še kako prav prišla. Novomeščan **Jože Štravs** je bil najboljši, sledil mu je **Mitja Albreht** iz Celja, tretje mesto pa si je prižagal član ekipe iz VSŠ Postojna **Janez Meden**.

Foto: Polonca Jakob Krejan

Foto: Polonca Jakob Krejan

Foto: Polonca Jakob Krejan

Za kaj gre pri preciznem rezu na podlagi, več kot očitno pove že sam naziv discipline. **Matjaž Honigman** iz GG Novo mesto je bil tukaj najboljši. Zgolj za točko slabši je bil **Boštjan Pavšič** iz SGG Tolmin, **Mitja Albreht** iz GG Celje pa si je priboril tretje mesto.

Foto: Polonca Jakob Krejan

Tudi pri kleščanju ni pomemben zgolj čas, pregloboke urezine v deblo prinesejo kazenske točke. Najboljši v tej disciplini, **Šimen Drašler**, je član ekipe Gozd Ljubljana. **Damir Pelko** iz GG Brežice je s svojo spretnostjo osvojil drugo mesto, tretji pa je bil našega GG-ja list **Franc Adamič**.

Foto: Polonca Jakob Krejan

Pri podiranju na balon ne gre zgolj za to, da tekmovalec dobro »nacilja«, štejeta tudi čas in kot reza. **Damir Pelko** iz Brežic si je v tej disciplini prislužil največ točk, drugi je bil **Gregor Mlakar** iz GG Maribor, tretji pa **Urban Štupica** iz Biotehniške fakultete, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire.

Foto: Mitja Prapertnik

Medtem ko so na poligonu, postavljenim na parkirišču pred letališkim hotelom, hrumele motorne žage, se je za obiskovalce in tudi za organizatorje dogajalo še marsikaj zanimivega. V letališki sobi sta potekala tiskovna konferenca in srečanje članov Društva ekonomistov Koroške. Družbo GG SG in njene dejavnosti je ekonomistom predstavil direktor Silvo Pitržnik. Zavod za gozdove Slovenije in sonaravno gospodarjenje z gozdovi je predstavil Avgust Kunc. Možno si je bilo ogledati tudi fotografsko razstavo Cvetoči gozd magistra Toneta Brecla.

Fantje so skrbeli za nemoten potek tekmovanja in pravilno postavitve rekvizitov (foto: Marta Krejani)

Iz Radej ob Dravi so prišli odlični glasbeniki Bras band (foto: Marta Krejani)

Vloga konja v zgodovini človeštva je izredna skoraj na vseh področjih življenja. Do začetka industrijske revolucije in še nekaj časa po tem je bil nepogrešljivo in edino sredstvo v prometu tako za prevoze po kopnem kot vleko vodnih plovil po rekah. V gozdu je bil delovno sredstvo za vleko hlodov, za kar ga na nekaterih nedostopnih predelih pri nas še danes uporabljajo (Trnovski gozdovi), za spravilo ter prevoz. Naši očetje in dedje so po drugi svetovni vojni še nekaj let *furali* les iz gozda s konji. Kot so se težkega in napornega dela s pomočjo mehanizacije osvobodili ljudje, so se ga tudi konji, ki dobivajo novo vlogo in tudi podobo. Iz težkih delovnih živali so rejci vzgojili nove vrste toplokrvnih konj, namenjenih za rekreacijsko ježo in razvedrilo ter razna tekmovanja. Člani Cross Country Cluba Legen so tekmovanje popestrili s skupinsko vajo, s katero so ob spremljavi glasbe prikazali osnove dresurnega jahanja. (Ida Robnik)

Pahljača (foto: Marta Krejan)

Nastop konjenikov je bil dovršeno izveden (foto: Mitja Prapernik)

Pozdrav (foto: Marta Krejan)

Povezovalka prireditve Mira Jeromel niti med samim tekmovanjem ni mirovala. Obiskovalcem je predstavila vse razstavljalce, poleg konjenikov pa je za popestritev dneva napovedala tudi humorista Vrliča. Če je Vrlič ljudi spravil v smeh, jih je pa pevka Sara Kobold na noge. Prikupna mladenka je na oder zvalila celo samega direktorja GG SG in predsednika organizacijskega odbora tekmovanja Silva Pritrznika.

Sara in Silvo Pitrznik sta združila glasova (foto: Mitja Prapernik)

Komik Vrlič (foto: Polonca Jakob Krejan)

TRIGA d.o.o.

WWW.DÜLER.SI

Svoj pogled na tekmovanje in njegov pomen za Slovenijo je udeležencem predstavil tudi dr. Vinko Gorenak, poslanec v državnem zboru RS.

Foto: Marta Krejan

Najbolje so se odrezale ekipe **Gozd Ljubljana** (1. mesto), **GG Brežice** (2. mesto) in **GG Novo mesto** (3. mesto). Marijan Križaj, ki je skupaj z Miro Jeromel povezoval tekmovanje, je, medtem ko je Ernest Ruter podeljeval pokale in medalje, poudaril pošten odnos med ekipami in člani. Kljub temu da so konkurenti, se fantje med sabo spodbujajo in drug drugemu privoščijo uspeh.

Z lesenimi pokali, ki so delo dijakov Srednje gostinsko turistične in lesarske šole Slovenj Gradec, smo hoteli opozoriti na les kot naravni material in na to, da ga z vložnim delom lahko dodatno oplemenitimo. Pokal je sestavljen iz dveh delov: osrednjega dela, ki je iz javorjevega lesa, in orehovega podstavka. Na njem je motiv gozdnega delavca z logotipom Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec. Motiv je na podlago vgraviran s pomočjo računalniško vodenega rezkalnega stroja.

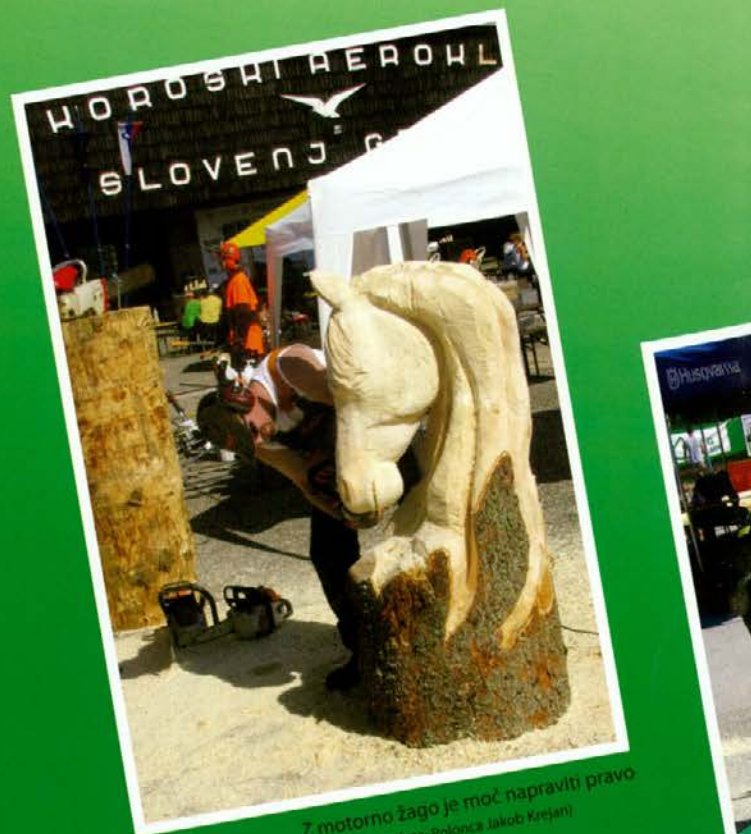
Gozdni delavec na pokalih je obarvan z različnimi barvami (zlata, srebrna, bronasta), logotip pa je zelene barve. (Ivan Škodnik)

Foto: Marta Krejan

Zmagovalne ekipe 8. DTGD Slovenije (foto: Marta Krejan)

Z motorno žago je moč napraviti pravo umetnino (foto: Polonca Jakob Krejan)

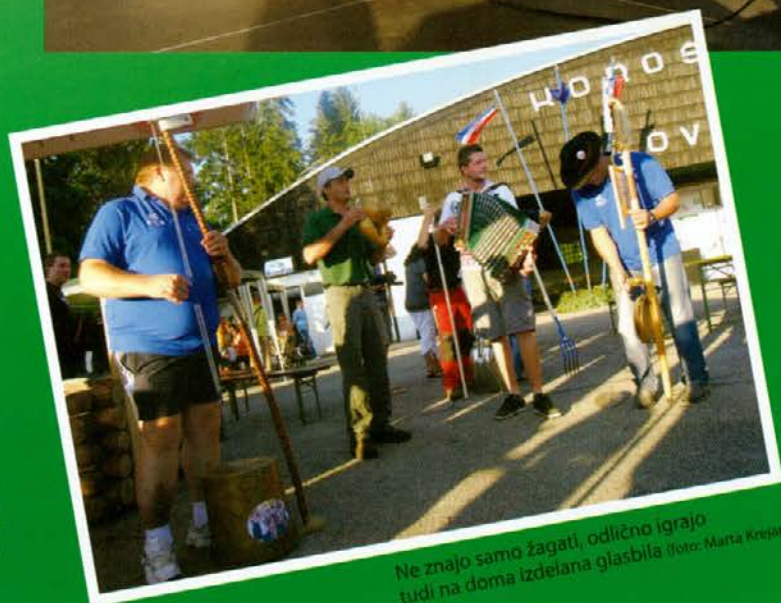
Največji pokal 8. DTGD Slovenije je domov odnesel član ekipe Gozd Ljubljana **Robert Čuk**. S srebrom obarvanega gozdarja na pokalu je Silvo Pritržnik podelil **Ivanu Gnusu** iz GG Brežice, **Boštjanu Kobetu** iz GG Novo mesto pa je izročil bronastega »gozdarja«. (foto: Mitja Papertnik)

Čez dve leti bo državno prvenstvo gozdnih delavcev v Mariboru, zato je direktor slovenjgraškega Gozdnega gospodarstva **Silvo Pritržnik** zastavo tekmovanja predal predstavniku Gozdnega gospodarstva Maribor **Edu Goričanu**. (foto: Marta Krejan)

Sodniki so korektno opravili svoje delo (foto: Marta Krejan)

Ne znajo samo žagati, odlično igrajo tudi na doma izdelana glasbila (foto: Marta Krejan)

STIHL® **M PLUS**

lesna

LESNA TIP Otiški Vrh d.d.
Prijazni do narave in okolja

INCREA d.o.o.

Pokale za dosežene rezultate so si prislužili tudi gostje, njihov vodja pa bo doma na polico postavil spominski pokal. (foto: Marta Krejan)

Rezultati

Zbrane točke so sodelujočim ekipam na 8. DTGD prinesle naslednjo razvrstitev:

1. Gozd Ljubljana
2. GG Brežice
3. GG Novo mesto
4. BF Gozdarstvo
5. GG Celje
6. SGLŠ Postojna
7. SGG Tolmin
8. VSŠ Postojna
9. GG Maribor
10. GG Slovenj Gradec
11. GLG Murska Sobota
12. GG Bled
13. Gozdarstvo Grča
14. Snežnik
15. GG Postojna

Ekipa s sosednje Hrvaške, ki je tekmovala izven konkurence, je dosegla 3. mesto.

Najboljši trije posamezniki so bili:

1. **Robert Čuk**, Gozd Ljubljana
2. **Ivan Gnus**, GG Brežice
3. **Boštjan Kobe**, GG Novo mesto

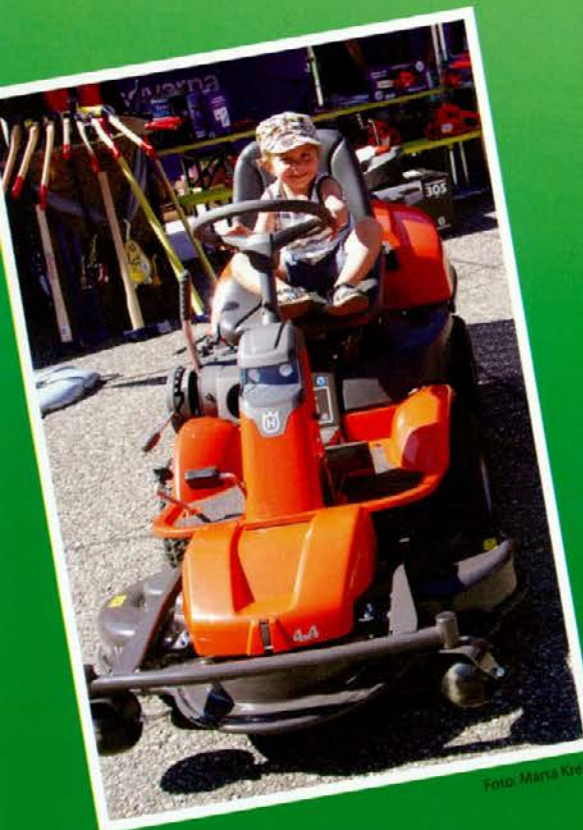

Foto: Marta Krejan

V otroškem kotičku se je ustvarjalo, stariši pa so se medtem lahko pomerili v metanju podkev (foto: Polonica Jakob Krejan)

Predstavniki GG SG so se uvrstili na naslednja mesta: **Franc Adamič** na 12. mesto, **Rajko Gracej** na 29., **Jože Šepul** na 32. in **Borut Mirko** 32. mesto.

Hrvati so se zelo dobro odrezali, saj sta glede na skupne rezultate **Siniša Varga** in **Milan Čorković** dosegla najvišji stopnički.

LIV HIDRAVLIKA IN KOLESA, d.o.o.

GOZDARSKA ZADRUGA
SLOVENJ GRADEC, Z.O.O.

domstan

Šolski center Slovenj Gradec

Srednja gostinsko turistična in lesarska šola

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Slovenj Gradec

ŠOLSKE ŠOLE POSTOJNA
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Srednja gozdarska in lesarska šola
Postojna

sglš

KULTURNI DOM
SLOVENJ GRADEC

GOZDNO GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Od gozda do hiše

GOZDNO IN LESNO GOSPODARSTVO MURSKA SOBOTA d.o.o.
Ul. arhitekta Novaka 17, 9000 M. Sobota, tel: (02) 521 48 60
fax: (02) 521 48 71, elektronska pošta: glgms@siol.net

Gozdno
Gospodarstvo
Postojna

gozdarstvo
grča

GOZDNO GOSPODARSTVO
NOVO MESTO d.d.

SNEŽNIK
Kočevska Reka

GOZD
LJUBLJANA

brežice

GG Bled

GG CELJE

SGG
TOLMIN

SKUPINA
GOZD

Univerza v Ljubljani
Biotekniška fakulteta
Oddelk za gozdarstvo in obnovljive gozdne
vire

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov
Republike Slovenije

triglav

LINCK

UNICOMMERCE d.o.o.
Obvinška ulica 21 | 1310 Ljubec
www.unicommerce.si

LMM
Professional

VELA d.o.o.
Trgovinska oprema
Gajstova pot 29
3220 Sentjur

TelekomSlovenije

RAZREZ OKROGLEGA LESA
MAZEJ
Bele vode 22, 3325 Šostanj

PETROL

JASA
Marketing, storitve in trgovina, d.o.o.

SPRINGER
THE WOOD-MECHANISING COMPANY

VAŠ KABELSKI OPERATER
KTV Ravne d.o.o.
www.ktv-ravne.net

Elektro Celje, d.d.

Koroška
kmetijsko-gozdarska zadruga z.b.o.
SLOVENJ GRADEC

Mlad upokojenec Ivan (Janez) Skerlovnik

Jerneja Čoderl, univ. dipl. inž. gozd.

Zavod za gozdove Slovenije,
vodja Območne enote Slovenj Gradec

»Bi še delal ali bi se upokojil?« se je še pred dvema mesecema spraševal naš sodelavec Janez.

Ko se sedaj oglasi med mladimi in manj mladimi v kolektivu, pravi, da je bila odločitev za odhod v pokoj sicer težka, vendar prava. V gozdarstvu je Janez delal polnih 40 let, nekaj časa je bil urejevalec, taksator, in kar 33 let revirni gozdar v revirju Anton, v gospodarski enoti Radlje – desni breg. Tako ni videl le, kako so rasla drevesa, spremljal je tudi menjavo generacij med lastniki gozdov. Nekdanji fantje so danes gospodarji na kmetijah in lastniki gozda, otroci so se čez noč prelevili v odgovorne odrasle posameznike. Janez je rad opravljal službo gozdarja in je tudi z lastniki vzpostavljaval uspešne vezi, ki so osnova za dobro in korektno delo z gozdom. Da je stalnost revirnega gozdarja na nekem območju pomembna, je bilo zelo očitno ravno pri Janezu in revirju Anton. Gozdove je poznal kot svoj žep, kakor

pravimo. Ni več govoril le o oddelkih, odsekih v gozdu, večkrat je kaj povedal o posameznih drevesih. »To je ta in ta smreka, stoji tam in tam ...,« nam je pojasnjeval. Podobno »naštudirane« je imel tudi gozdne ceste, ko je naročal sanacije ali gramoziranja. Uspešno Janezovo delo v revirju in širše v gozdarstvu je bilo opaženo na nivoju Zavoda za gozdove, saj je bil izbran za najuspešnejšega gozdarja

Območne enote ZGS Slovenj Gradec v letu 2010.

Umirjeno, zadovoljno preživljanje upokojenskih let želimo Janezu Skerlovniku. Ker vemo, da ga bo zelo zaposloval tudi vnuk Vid (in gotovo še kakšen), se ni bati, da bi tudi Janez kdaj ne uporabil upokojenskega pozdrava »nimam časa«, in prav je tako.

Gozdovi Koroške in perspektiva

Spec. Milan Tretjak, univ. dipl. inž. gozd.

Zavod za gozdove Slovenije,
vodja Območne enote Slovenj Gradec

Gozdnogospodarsko območje v srednjem delu severne Slovenije s skupno površino 88.830 ha zaznamujejo doline treh večjih rek: Mislinje, Meže in Drave. S površino 59.577 ha gozdov je gozdnatost površine 68 % in je nad povprečjem Slovenije. Prevladujejo zasebni gozdovi s površino 43.704 ha, državnih gozdov je po več ali manj zaključeni denacionalizaciji 15.873 ha. Čeprav je v območju skoraj dve tretjini rastišč bukovih gozdov, prevladuje delež iglavcev s 84 %, kar je posledica neprimerne gospodarjenja v preteklih stoletjih, še posebej nemške klasične šole golosekov v prvi polovici preteklega stoletja. Dominantna drevesna vrsta je smreka z 69 %

deležem, delež listavcev pa zaradi sonaravnega gospodarjenja z gozdovi v zadnjih šestdesetih letih postopno narašča; prevladuje bukev z 11 %, plemenitih listavcev je le za dobre 4 %.

Iz gozdnogospodarskega načrta območja, ki je bil izdelan v letu 2011, je razvidno, da je skupna lesna zaloga v koroških gozdovih 20.795.520 m³ (349 m³/ha) in je nad slovenskim povprečjem. Potrebno je posebej poudariti, da je to rezultat načrtnega in strokovnega dela gozdarske stroke v dobrega pol stoletja, ki je z dobrim sodelovanjem z lastniki gozdov uspela zagotoviti nadpovprečne rezultate. Letni prirastek je 7,65 m³/ha, kar pomeni, da v koroških gozdovih vsako leto zraste več kot 450.000 m³ bruto lesne mase! Da je strokovno delo gozdarjev nujno potrebno in tudi ekonomsko upravičeno, dokazuje enostavna primerjava s stanjem gozdov v npr. sedemdesetih letih, ko je bila lesna zaloga v koroških gozdovih »le 235 m³/ha«, kar je še za današnje razmere z evropskega aspekta veliko. Finci in Švedsi iz najbolj gozdnatih dežel v Evropi bi si obližili vse

prste, če bi imeli lesne zaloge vsaj blizu slovenskega povprečja v povojnem času, ko so bili slovenski gozdovi zaradi sečnje s frontnimi brigadami močno izsekani. Če se vrnemo k primerjavi, je slovenska gozdarska stroka samo v zadnjih štiridesetih letih povečala količino lesa za dobrih 48,5 %. Z drugimi besedami: količina lesa v območju je z 14 milijonov m³ narasla na dobrih 20 milijonov m³, in to ob dejstvu, da je bilo vsako leto posekanih od dveh tretjin do treh četrtin prirastka!!! Katera slovenska firma pa je še imela takšno produktivnost? Če že kaj, se Sloveniji splača vlagati v gozdarsko stroko, ki je zagotovo ena najboljših v evropskem prostoru, kar nam priznavajo tako laična javnost v tujini kot tuji strokovnjaki s področja gozdarstva in ekologije. Tega nam pravzaprav ni potrebno posebej dokazovati, saj slovenski gozdovi govorijo sami zase. Gozdarji zaradi dolgoročnosti ciljev gospodarjenja in zaradi tipične apolitične strukture zaposlenih javnosti nikoli nismo znali predstaviti učinkov našega strokovnega dela. Možni letni posek v območju je trenutno 300.000 m³, dejanski posek je v zadnjih

Licitacija postaja ustaljen način prodaje vrednejših sortimentov (foto: I. Štornik)

nekaj letih okoli 240.000 m³, od tega v državnih gozdovih dobrih 70.000 m³. Količina dejanskega poseka je odvisna izključno od ekonomskih razmer v lesni industriji oz. od povpraševanja po lesnih sortimentih in cene, ki so jo porabniki pripravljene ponuditi lastnikom lesa. Dejanski posek je v primerjavi s slovenskim povprečjem relativno visok, drugje v Sloveniji je v povprečju še bistveno nižji od dovoljenega in je pač realna slika sedanjega stanja lesne industrije, ki v zadnjih dvajsetih letih ni bila v stanju prilagoditi se zahtevnemu evropskemu trgu, dodatne težave so stečaji znanih lesnopredelovalnih podjetij. Če kdo potrebuje dolgoročni strateški razvoj oz. nacionalni program, je to lesna industrija. Na osnovi večanja produktivnosti naših gozdov se bo postopno povečal tudi možni letni posek (etat) s sedanjih 300.000 m³ na slabih 350.000 m³ v prihodnjih desetih letih. Obdobje akumulacije lesnih zalog v slovenskih gozdovih je bilo končano s sprejemom Nacionalnega gozdnega programa, ki ga je sprejel parlament leta 2009, in postavljena je bila strategija večanja etatov. Za naše območje je postopno in zmerno večanje etatov smiselno tudi s strokovnega stališča, ker imamo relativno visok delež zastaranih gozdov. Moram pa priznati, da nisem pristaš enormnega večanja etatov, ki jih trenutno propagira naše ministrstvo na državnem nivoju s sedanjih dobrih 5.000.000 m³ na 7.000.000 m³ možnega poseka letno, in to še preden je bilo izdelanih vseh štirinajst območnih gozdnogospodarskih načrtov, ki naj bi bili strokovna osnova za določitev največjih možnih letnih posekov. To je po mojem prepričanju preveliko povečanje v tako kratkem časovnem obdobju, gozdarska stroka bi morala slediti temeljnim načelom

gozdarstva, kot so: zmernost, postopnost, trajnost, sonaravnost, mnogonamenskost itd. Temeljni princip sonaravnega gospodarjenja je spoštovanje naravnih zakonitosti razvoja gozdov, ki pa ne prenašajo hitrih nepremišljenih ukrepov, tudi če so politično všečni. Drugi pomembnejši aspekt je ekonomske narave in je vezan na zgoraj zapisano situacijo v lesni industriji: višji etati ob popolnoma nekonkurenčni lesni industriji ne ustvarjajo pogojev za perspektivno porabo lesne mase, saj dejanski posek dosegata dve tretjini današnjega možnega. Ne znam si predstavljati, kako bi slovenski trg lahko konzumiral 7.000.000 m³, če jih danes dejansko le slabih 3.500.000 m³. Sicer pa je potrebno to vprašanje postaviti odgovornim na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Strojni sečnji se v koroških gozdovih ne bomo mogli izogniti (foto: L. Zajec)

Gozd je najvišje razvita združba rastlin in živali ter je protiutež antropogenim, predvsem ruralnim sistemom. S tega aspekta je izjemno pomembno, da je zagotovljen primeren delež stabilnih naravnih ekosistemov, ki so pogoj za stabilnost krajinskih sistemov. Sonaravno gospodarjeni gozdovi so najbližje naravnim ekosistemom, zato je v Sloveniji zagotovljena dolgoročnost kvalitetnega bivanja. Zaradi številnih negativnih vplivov na gozd je potrebna permanentna skrb stroke, da te vplive odpravi ali vsaj ublaži. Problem podlubnikov na Koroškem ni tako pereč, kot drugod v Sloveniji. Zaradi sistematičnega vsakoletnega pristopa z ustreznimi in pravočasnimi preventivnimi ukrepi, z dobrim sodelovanjem z inšpekcijskimi službami in aktivnimi ukrepi gozdarjev nam uspeva podlubnike ohraniti v sprejemljivem obsegu, ki ne ogroža stabilnosti gozdov. Od dobrih 240.000 m³ posekanega lesa smo zaradi podlubnikov v letu 2010 izdali odločbe za posek 13.500 m³, kar je relativno malo, če upoštevamo dejstvo, da so podlubniki sestavni del gozdnih ekosistemov in so zadnja leta v biološki ekspanziji. Oso zapredkarico smo zaenkrat uspeli lokalizirati na ožjem predelu Riflovega vrha pri Prevaljah. Ker gre za prvi primer prisotnosti teh os v Sloveniji, je veliko neznank o biologiji in razvoju tega organizma, zato si moramo kar v največji meri pomagati z izsledki iz tujine. S sedanjimi ukrepi, torej z biološkim zatiranjem z lepljivimi trakovi, smo bili zaenkrat uspešni. Zelo tvegane so napovedi bodočega razvoja, saj si niti raziskovalci niso enotni, kateri ukrepi zatiranja so dolgoročno najprimernejši in najbolj učinkoviti, če seveda izločimo kemično zatiranje.

Največji problem v gozdovih našega območja je vsakoletno zmanjševanje vlaganja v gozdove, ki ga lastniki gozdov dobivajo kot sofinanciranje za opravljena dela v svojem gozdu. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano zagotavlja le dobro polovico sredstev za sofinanciranje vlaganj v gozdove, ki jih predvideva stroka s svojimi gozdnogospodarskimi načrti. V letu 1994 smo vlaganja za gojenje in varstvo gozdov na našem območju sofinancirali v višini 5.391 dnin, v letu 2010 pa samo 3.697 dnin ali skoraj tretjino manj. Tu se kaže mačehovski odnos države do gozda in ne nazadnje tudi do koroškega kmeta, ki je od gozda tudi ekonomsko odvisen.

Natančnih podatkov o izvozu lesa iz naše regije v tujino nimamo, obstajajo samo ocene. Spremljanje prodaje lesa ni v pristojnosti Zavoda za gozdove Slovenije, obstajajo pa dokaj natančni podatki za Slovenijo. Do leta 2004 smo v tujino, predvsem v Avstrijo in Italijo, izvozili minimalne količine okroglega lesa, po letu 2004 pa je pričel izvoz okroglega lesa naraščati. Po podatkih Statističnega urada Slovenije je izvoz okroglega lesa v letu 2009 dosegel 766.945 m³. Od tega je bilo lesa za celulozo in plošče 212.135 m³, lesa za kurjavo 260.081 m³ in, kar je zaskrbljujoče, hlodov za žago in furnir kar 294.729 m³. Srž problema je v izvozu kvalitetnega lesa, torej hlodovine. Sonaravno gospodarjenje z gozdovi namreč zagotavlja produkcijo kvalitetnih lesnih sortimentov večjih dimenzij, ki jih znajo naši sosedje z dodelano tehnologijo lesne predelave izjemno dobro uporabiti. Na Koroškem imamo izjemno kvalitetno smreko in še kvalitetnejši macesen. Veliko kvalitetne hlodovine teh drevesnih vrst pokupijo sosedje, kot sem že omenil, naša lesna industrija ni ne tehnološko ne finančno konkurenčna na slovenskem trgu, zato najkvalitetnejšo surovino izgubljam. Kakšen je torej smisel enormnega večanja

etatov? Še več izvoza kvalitetne lesne surovine? Najprej je potrebno zagotoviti pogoje za razvoj primarne in finalne lesne industrije, ki bo v stanju uporabiti obstoječe količine najkvalitetnejše lesne surovine in šele nato večati posek lesa v gozdovih. To bi naredil vsak umen koroški kmet, saj dobro ve, da je gozd najvarnejša banka in ga je smiselno sekati, ko dosega optimalne finančne učinke. Pri izvozu okroglega lesa pa je potrebno poudariti, da smo po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije v letu 2009 uvozili 261.322 m³ okroglega lesa, le da uvozimo samo 33.892 m³ hlodov za žago in furnir, drugo je manj vrednejši okrogli industrijski les in les za kurjavo.

Slovenija je ena redkih držav v EU, ki nima urejenega terenskega naravovarstvenega nadzora v gozdovih in gozdni krajini. Obilica zakonskih predpisov sicer z birokratsko natančnostjo opredeljuje dovoljene posege in postopke v gozdnem prostoru, nadzor pa na Koroškem izvajata le gozdarski inšpektor in občasno policija. V zakonskih in podzakonskih aktih je jasno opredeljeno, da bi morali nadzor opravljati uslužbenci Zavoda za gozdove Slovenije, in to predvsem v popoldanskem času in ob koncih tedna, ko je nadzor najbolj potreben. Ministrstvo za prostor in okolje ni uspelo ali želelo zagotoviti ustreznih finančnih sredstev za opravljanje terenskega nadzora. Zagotoviti bi bilo potrebno samo sredstva za materialne stroške in nadurno popoldansko delo oz. delo ob dela prostih dnevih. Nekaj let nazaj se je opravljal naravovarstveni pilotski nadzor v nekaterih predelih Slovenije, in to v omejenih časovnih okvirih, nato pa je vse skupaj po tiho ugasnilo. Določeni uslužbenci Zavoda za gozdove Slovenije so usposabljanje za naravovarstveni nadzor tudi opravili. Zadnja leta postaja vedno večji problem divja vožnja v naravnem okolju z enduro in motokros motornimi kolesi, pozimi pa z motornimi sanmi. Poudariti je potrebno, da leži pretežni del Pohorja v Naturi 2000.

Les je naš edini obnovljiv naravni resurs, vendar je tradicija uporabe lesa v vsakodnevnem življenju v primerjavi s severno Evropo bistveno manjša. Imamo najkvalitetnejšo surovino in največjo lesno zalogo, preračunano na prebivalca v širšem delu Evrope, vendar je ne znamo učinkovito uporabiti. Po ocenah Gozdarskega inštituta Slovenije porabijo gospodinjstva letno več kot 1 milijon m³ okroglega lesa za ogrevanje. Največji porabnik kvalitetnejšega okroglega lesa so žagarski obrati, ki skoraj v celoti predelujejo les slovenskih gozdov. Ob problemih prestrukturiranja finalne lesne industrije v devetdesetih letih prejšnjega

Mehansko zatiranje ose zapredkarice (foto: I. Štornik)

stoletja in številnih stečajih še zadnjih kolikor toliko uspešnih lesnih podjetij je slika lesne industrije v Sloveniji zelo zaskrbljujoča. Povpraševanje po kvalitetni lesni surovini znotraj Slovenije bo tako še manjše. Kvalitetna lesna surovina se ob odkupu lesa iz zasebnih gozdov, ki se vrši več ali manj ob kamionskih cestah, izgublja v povprečnih cenah odkupa za posamezne skupine sortimentov, veliko kvalitetnega lesa konča v slovenskih pečeh. Edine licitacije vrednejših sortimentov lesa v Slovenj Gradcu, kjer z združenji lastnikov gozdov sodeluje tudi Zavod za gozdove Slovenije, so dokaz, da je ob urejenem trgu lesa mogoče za določene vrste lesa dosegati bistveno višje cene. Takšen način trženja bi bilo potrebno postaviti tudi za druge vrednejše sortimente in seveda na več licitacijah po Sloveniji, saj tudi prevoz postaja pomemben strošek pri nabavi lesa. Ekonomske, ekološke in socialne prednosti rabe lesa so razvojna priložnost Slovenije, predvsem podeželja. Predpogoj za takšne priložnosti je postavitve lesne industrije na nove in zdrave temelje, takojšnja izdelava strateškega razvoja primarne in finalne lesne industrije, državna aktivna promocija uporabe lesa v vsakdanjem življenju, propagiranje lesa kot gradbenega materiala, specializacija arhitektov za lesene objekte in opremo, določene davčne olajšave itd. Možnosti je veliko, vendar v tako kratkem prispevku vseh ni mogoče opredeliti.

Potrebno je poudariti, da je v prispevku predstavljen pretežno antropološki vidik gozda. Pomen gozda je večplasten, z vidika ekologije je gozd nepogrešljivi del naravnega okolja in je nenadomestljiv pri tvorbi in ohranjanju biološkega ter ekološkega ravnovesja v naravi. Biološko ravnovesje v naravi pa je pogoj za obstanek človeka v okolju. Tega ne bi smeli pozabiti.

Tipični koroški celki na Kozjaku (foto: I. Škerlavnik)

13. državno sekaško tekmovanje lastnikov gozdov

Borut Debevc, univ. dipl. inž. gozd.
Zavod za gozdove Slovenije

Na sejmu AGRA 2011 je tudi letos potekalo tekmovanje, ki ga že 13. po vrsti organizira Zavod za gozdove Slovenije v sodelovanju s Pomurskim sejmom. Državno sekaško tekmovanje lastnikov gozdov si je v vseh teh letih pridobilo sloves osrednje prireditve v državi, ki popularizira varno delo v gozdu. V delu z motorno žago in z gozdarsko prikolico z dvigalom so tekmovalne ekipe, sestavljene izključno iz lastnikov gozdov. Tekmovanje poteka na poligonu, kjer obiskovalci ob zvoku motornih žag, tekmovalnemu vzdušju, tokrat izjemno vročem dnevu, resnično doživijo izjemno težko in odgovorno delo gozdnega delavca.

Med ekipami je zmagala ekipa iz Nazarij, med moškimi posamezniki Janko Mazej iz Nazarij, med ženskami Lučka Jelšnik iz Nazarij, v delu z gozdarsko prikolico pa Anton Turk, prav tako iz nazarske ekipe. Tekmovalci se pomerijo v sekaških veščinah, hkrati pa se na pripravah in na tekmah usposablja za varno delo v gozdu, kar je osrednji namen prireditve. Tekmovanja so res odličen način spodbujanja usposabljanja in opremljanja lastnikov gozdov za varno in učinkovito delo v gozdu. Zavod za gozdove Slovenije v skladu s svojim poslanstvom že vrsto let organizira tečaje in izobraževanja za lastnike gozdov. Kljub temu se vsako leto v naših gozdnih še vedno pripeti preveč delovnih nesreč, zato se je vredno na področju izobraževanja za varno delo v gozdu še naprej truditi. V Sloveniji je preko 300.000 lastnikov gozdov in dogaja se, da se nekateri še vedno lotijo dela v gozdu, ki je izredno nevarno, nepripravljeni in brez zaščitnih sredstev ter brez potrebnega znanja. Posledice so lahko usodne. Na letošnje tekmovanje so prišle ekipe, ki so se predhodno morale izkazati že na 14 izbirnih tekmah po območnih enotah Zavoda za gozdove Slovenije. Razveseljivo je tudi dejstvo, da se na tekme vsako leto prijavi vse več žensk, ki nemalokrat dosegajo odlične rezultate. Skupni interes, tako lastnikov gozdov kot tudi tistih, ki načrtujejo gospodarjenje z gozdovi, je izvajanje aktivnosti za zmanjšanje nesreč pri delu v gozdu ob hkratnem izvajanju ukrepov za večjo ekonomsko učinkovitost gospodarjenja z zasebnimi gozdovi.

Ženske, vse iz Nazarij, so si po vrsti delile mesta takole: 1. Lučka Jelšnik, 2. Nataša Zamernik in 3. Berta Voler. Ekipno so bile ženske na 12. mestu. Najboljši trije fantje so bili: 1. Janko Mazej in 2. Marko Jelšnik iz Nazarij ter 3. Niko Rupnik iz Tolmina. Nazarčani so bili tudi ekipno najboljši, Tolminci so bili drugi, mariborska ekipa pa je bila tretja. Koroška ekipa je dosegla 5. mesto.

Na sejmu je bil letos posvet na temo Varno delo v gozdu, na razstavnem prostoru pri gozdarski brunarici pa je na ogled razstava fotografij na temo mednarodnega leta gozdov, ki pod sloganom »Gozdovi za ljudi« poteka ravno v tem letu. Zavod za gozdove vse dni trajanja sejma izvaja tudi delavnice Gozdne pedagogike, to je izkustveno učenje o gozdu za otroke in mladino.

Ekipe

Zbrani na podelitvi

Študijski krožek

Zdenka Jamnik, univ. dipl. inž. gozd.
 Zavod za gozdove Slovenije,
 Območna enota Slovenj Gradec

Ob tednu gozdov sta bili v knjižnici Radlje ob Dravi odprti dve vsebinsko povezani razstavi: Izjemna drevesa naših gozdov g. Kristla Walta z Mute in Pohorski furmani, ki je delo študijskega krožka v okviru Zavoda za gozdove Slovenije, KE Radlje. Na razstavi so bile zbrane fotografije, zapisi in izkušnje iz življenja furmanov ter mojstrov, ki so izdelovali furmansko opremo. Zbrano gradivo ostaja kot bogata dediščina nekoč zelo pomembne dejavnosti našega kraja.

Furmanstvo na Pohorju

Furmanstvo je na Pohorju pomembna dejavnost kmečkega gospodarstva med vojno in po njej, vse dokler se ni pojavila prva mehanizacija. Pomeni predvsem prevoz lesa iz gozda do ceste, naprej do žag, skladišč in železniške postaje ter na flos. Prevažali so okrogli in rezan les, lubje, železo in gradbeni material za gradnjo prvih daljnovodov.

Vsaka kmetija je imela vprežno žival: eni vole, drugi konja, veliko pa jih je imelo par konjev. Na nekaterih kmetijah so imeli še konjarja ali volarja, ki je skrbel za vprežno žival. Dva para konjev ali več so imeli furmani, ki so pogodbeno vozili večje količine lesa za takratno »Gozdno« in je bil to njihov glavni zaslužek. Za prevoz lesa iz strmih in težko dostopnih grabnov je bilo potrebno zapreči več parov konjev, še posebej če so iz gozda spravljali posebni *frim*. Za drobnejši les in spravilo na krajših razdaljah od panja do žičnic so se na Pohorju pojavili tudi manjši konji in mule. Zanimivost so bili bosanski konji, s katerimi so vlačili in nosili drobnejši les in drva iz težje dostopnih delov gozda. Les iz pohorskih gozdov je vozilo veliko furmanov; nekateri redno, drugi le občasno. Pravi furmani pa so bili kmetje, ki so imeli malo gozda in so se s furmanstvom morali tudi preživljati. V času obvezne oddaje in najintenzivnejšega furmanstva so se na Pohorju pojavili tudi furmani iz spodnjih krajev in ravninskega dela Štajerske. Njihovi vozovi, narejeni za ravninski svet, in slabi konji niso zmogli težkih *fur* z zahtevnih terenov pohorskih gozdov. Z izgradnjo gozdnih cest in s pojavom prvih tovornjakov po letu 1960 se je furmanstvo umaknilo bolj v gozd, kjer je šlo predvsem za prevoz lesa iz gozda do ceste. Prvi traktorji po letu 1965 so začeli nadomeščati konjsko spravilo. Dolgih *fur* ni

bilo več in furmani so se počasi umaknili iz gozda in se preusmerili. Ostali so le še posamezniki, ki so s konji spravljali les iz nedostopnih delov gozda. Danes v gozdovih Pohorja in Kozjaka potekata spravilo ter prevoz lesa skoraj v celoti mehanizirano.

Veliko furmanov je *furalo* les za takratno »Gozdno«. Imeli so dobro opremljene in vzgojene konje. Kljub težkemu delu je bil zaslužek s furmanstvom dober. S parom konjev je furman zaslužil toliko kot trije do štirje zidarji. Da so si olajšali delo, so les sekali na *suš*, da so *furo* lažje nabasali in peljali. Vozili so od jutra do večera, glede na potrebe preko celega leta, največ pa pozimi, ko je bil *saninc* – spolzka tla. Furmani, ki so pogodbeno *furali*, so bili od doma ves teden. Spali so na terenu v kakšni *štali*, hrano za konja pa so imeli s sabo. Furmanski dan se je začel zelo zgodaj, okrog četrte ure zjutraj. Konjar ali furman sta morala najprej dobro nakrmiti konja, ga očistiti, skratčiti in pripraviti za *furo*. Okrog šeste ure je furman krenil na planino, kjer je *fural* ves dan ali ves teden. Vmes je predvsem skrbel za konja, da ni bil žejen ali lačen in da ni *preščical*. Ob vrnitvi domov je spet poskrbel najprej za konja, ga obrisal, nakrmil, napojil in šele nato okrepečal sebe.

O konjih

Furmani so imeli različne pasme konj. Najpogostejši so bili noričani (rjavi s črno grivo), haflingerji (rjavi z belo grivo) in posavke. Pri nakupu je bilo pomembno, da so bili konji delovni. Dobivali so jih s Hrvaške, največ pa so jih kupovali na ptujskem sejmu na god sv. Katarine 25. novembra. Cena težkih konj je bila primerljiva s ceno 1500 kilogramov težkih volov. Furmanski konji na Pohorju so bili težki okrog 550 do 600 kilogramov, rjavi in črni, *einšpaningerji*.

Za dobrega furmana je bil pomemben poseben odnos do konjev. Na konja ne smeš *šrajati*, konja ne smeš tepsti! Furmanski konj je moral biti dobro vzgojen in imeti je moral dobro hrano. Na Pohorju so imeli furmani tudi male konje in mule. Z njimi so vozili lažje *fure*, predvsem pa so privlačevali les. Njihova oprema je bila manjša in prilagojena. Cena malih konj je bila primerljiva s parom juncev, težkih 400 kilogramov. Zanimivost so bili osli, s katerimi so nosili les s težko dostopnih terenov.

Najpogostejša imena konjev: Rička, Šargo, Muki, Fuks, Linda, Zora, Vidra, Laura, Lija, Soko, Cvetka, Mira, Olga. Besede, ki so jih uporabljali za vodenje konjev: *tibo* – levo, *bista har* – desno, *vej* – stoj, *curuk* – nazaj, *dij* – naprej.

Hrana za konja je morala biti boljša kot za ostalo živino: kvalitetno seno z ledine, kuzuza (12 kg na dan), dodajali pa so tudi oves in ječmen. Dober furman je dal konju

Sedlar – zotler – s svojim orodjem

Delo v gozdu – basanje plohov

Fura s Polnarjevim konjem

Sani – poki – in furman Žmavcov Tone

Sedlar Franc Sušek

Kolar – bogner – Peter Motaln

pred *furo* še kos kruha in malo *šnopsa* (proti koliki). Če so dodajali slamo, je morala biti boljša (ržena) in na kratko narezana. Če je bil furman na *furi* ves teden, je hrano za konja vzal s seboj (za 7 dni okrog 50 kg koruze in 11 vreč sena). Najpogostejša hrana furmana so bili žganci in kruh, mesa je bilo bolj malo, pili pa so mošt.

Furmanska oprema konjev:

- uzda – usnjen oglavnik: furmanska in hlevska;
- *cam* – železne žvale v ustih, pri furmanskim uzdi;
- *lati* – usnjene vajeti;
- *lajbkis, podkomat* – usnjena podloga, napolnjena s pšenično ali rženo slamo;
- komat ali *kleštre* iz brezovega lesa, obdane z usnjem in železom;
- *rukšir* ali *rukšlog* – trije usnjeni pasovi: *zajtopleter, rukremen* in *špringgurtna*;
- okraski in zvončki na *rukširu*;
- *štronge* iz lanenih vrvi (prediva) in železa;
- *drikl* ali *bokšajt*, na katerega se pripenjajo vprežne vrvi.

Furmanska prevozna sredstva:

- *letski* ali *lojtrski voz*: lesen, za prevoz poljščin, sena, drv, stelje; zadaj je imel dve kolesi, spredaj pa je bil priklopljen na *padjev*;
- *gore* ali *gare*: lesene, uporabne samostojno; imele so dve kolesi, dno in dve stranici;
- *plobogn* – *plohvoz* – *pletonar*: lesen voz z ravnim dnom za prevoz rezanega lesa;
- *gumi voz* – *ajznaksar*: voz, ki je imel že železno os, prej so bile osi lesene;
- furmanski voz: sestavljen je bil iz *padjeva*, prednjega dela, in *štirnika*, zadnjega dela; prednji in zadnji del je povezovala *sfura*, tako da se je *štirnik* lahko premikal glede na prevoz različno dolgega lesa;
- *padjev*: lesen, za prevoz lesa s planin kot samostojno prevozno sredstvo ali kot prednji del voza;
- *terc*: uporabljali so ga pri prevozu dolgega lesa s planin; dali so ga pod *padjev*, da lesa niso vlekli po tleh; ima dve mali kolesi in *akso* – os; namesto *sfure* sta bili tu dve *ketni* – verigi in *hoki*;
- *pok* – sani: uporabljali so jih namesto *padjeva* za prevoz lesa pozimi; bile so lesene, obdane s *šinami*, kratke in nizke;
- *škafa*: prednja krivina pri saneh,
- *šritn*: zadnji del sani, da se les ni vleklo po tleh (po ravnini), v strmini tega niso uporabljali;

- *žlofe*: dali so jih na poke, uporabljali bolj za prevoz drv;
- *kolesl* ali zapravljivček: za prevoz ljudi.

Furmani in kovači

Kovači so delali za furmane vse, kar je bilo pri opremi (komatu, uzdi, *rukšlogu*, vajetih, vozovih in kolesih) iz železa. V času najintenzivnejšega furmanstva je bilo njihovo pomembno delo kovanje konjev. Kovači so bili domačini iz Vuhreda, Vuzenice in Radelj, kasneje so to delali furmani sami.

Kovanje konjev je bilo odvisno od težavnosti terena in časa *fure*. Kovali so jih po potrebi, običajno na dva do tri mesece. Prvič so konja kovali, ko so ga zapregli, običajno pri starosti od 2,5 do 4 let. Pozimi, ko je bil *saninc*, je bilo potrebno podkve *širfati* – brusiti, po navadi vsakih 14 dni. Konji so imeli različna kopita in podkev je morala biti prilagojena. Za eno podkev so potrebovali 8 do 10 žebeljev (posebne vrste), odvisno od velikosti kopit. Za kovanje so uporabljali 3 vrste klešč. Podkve so izdelovali kovači sami, žebelje pa so kupovali. Kovači so imeli pri kovanju konjev pomočnika ali vajenca. Če so konju pri kovanju poškodovali kopito, so rano razkužili z arnikovim *šnopsom*.

Furmani in sedlarji – zotlerji

Za furmane so sedlarji izdelovali in vzdrževali vso usnjeno opremo: uzde, vajeti, podkomate, pasove, *štronge*. Komat (lesen) je bil obdan z usnjem – *gošom* (mokro usnje), ki je bilo napolnjeno z rženo slamo iz ozimnega žita. Na komatu so bili tudi okraski – *ziri* in zvončki. Komate in *lajbkise* so delali po meri konjev. *Leibkis* – podkomat je bil iz hodnega, lanenega prta, dimenzij od 21 do 25 col, širine 5,5 cole, napolnjen s slamo ali telečjo dlako. *Rukšlog* – *rukšir* so bili trije pasovi (*zajtopleter, rukremen, špringgurtna*), narejeni iz usnja, imenovanega *likanec*. Usnjene so bile tudi uzde, ki so bile delovne in športne. *Štronge* so bile iz lanenih vrvi, prediva, kasneje iz železa. Za prireditve in parade so uporabljali *fijakarsko* paradno opremo, ki je bila drugačna kot oprema za *furo*. Pri teh so bili *rukšlogi* lažji in bolj okrašeni.

Furmani in kolarji – bognarji

Kolarji so izdelovali za furmane, kar je bilo iz lesa: furmanske vozove in kolesa, *letrske* vozove, *gore, poke, žlofe* in letne *kolesle*. Delali so tudi lesene dele komata – *kleštre*. V glavnem so uporabljali les jesena, bresta in akacije (za vozove in kolesa), *štronge, sfure* ter *kleštre* pa so izdelovali iz brezovega lesa. Za izdelavo platišč na kolesih so imeli šablone. Veliko se je *furalo* pozimi s *poki* in izdelava sprednje krivine je bila zahtevna. Leseni del sani je bil obdan s *šino*, ki jo je

izdelal kovač. Najzahtevnejše je bilo izdelovanje koles za vozove, kjer je bilo veliko ročnega dela. Pri nabijanju špic so uporabljali stojalo, da so ga natančno izdelali, kar je bilo pomembno pri težkem tovoru. Izdelava malih koles pri *tercu* je bila zahtevna, ker so bile zelo kratke špice. Kolarji so delali tudi letne *kolesle* in *kolesl* sani. Najprej je izdelal svoj del kolar, potem je šlo vse h kovaču in nato k tapetniku, ki je izdelal tapetniško opremo.

Orodje, ki so ga uporabljali kolarji:

- *rajtmeser* – kolarsko rezilo;
- različne vrste obličev: grobi, gladki;
- dleta – posebna za izdelavo pešte;
- *špicajzli* za izdelavo lukenj pri špicah;
- svedri različnih velikosti.

Furmani in veterinarji

Veterinarji so sodelovali s furmani pri zdravljenju vprežne živali. Vprežna žival so

bili voli in konji, ki pa so bili zahtevnejši od vola. Za konje so bili vojaški pregledi vsakih 5 let, furmanski konji pa so bili vojni obvezniki. V obdobju od 1963 do 1964 je bilo za območje Radelj evidentiranih 2000 konj.

Poškodbe pri konjih so bile predvsem rane na kopitu, ki so nastale pri kovanju in zabijanju podkev. Potrebna je bila dezinfekcija rane. Če ni bilo veterinarja, so rano *zaribali* z arnikovim *šnopsom*. Najpogosteje se je pri furmanskih konjih pojavil *kreičšlog* – konj je *prešfical* in oslabil. Takrat so ga morali *zribati* s *šnopsom* (2 do 3 litre) in pokriti s *koco* – konjsko odejo. Kadar ni bilo veterinarja, so v primeru *krajčšloga* konja obesili, pospešili prekrvavitev in mu tako rešili življenje. To se je zgodilo po navadi po praznikih, ko so konji več počivali. Načeloma pa so se pojavljale le manjše poškodbe na nogah. Pred muhami so konje reševali z mastjo.

Informativni gozdarski storži v juliju in avgustu 2011

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.
Zavod za gozdove Slovenije,
OE Slovenj Gradec

Foto: Gorazd Mlinšek

Nenad Zagorac in Mirko Cehner pred leseno ograjo v Komisiji na Pohorju

V juliju je prevladovalo na Koroškem oblačno do delno oblačno vreme. Obdobje jasnega do delno jasnega vremena je bilo med 7. in 13. julijem. Deževalo je v kratkotrajnih nevihtah v začetku julija. Več padavin je bilo 15., 18., 21. in 23. julija. 24. julija je na Kredarici celo snežilo. Debelejšo točo so imeli 14. julija na Sv. Jerneju v občini Muta, ki pa ni povzročila velike škode. Debela toča je klestila 11. julija 2011 predvsem na Kozjanskem. Najnižje julijske dnevne temperature so se na Koroškem gibale med 7 in 19 °C, najvišje pa med 11 in 31 °C (14. 8.). Zelo topel je bil drugi julijski teden.

Letošnji avgust je bil zelo lep in topel. Najtopleje je bilo med 15. in 27. avgustom. Najnižje avgustovske temperature so bile v dolini med 8 in 17 °C. Na meteorološki postaji Šmartno pri Slovenj Gradcu so bile izmerjene najvišje dnevne temperature med 17 in 33 °C. Nevihte so bile kratkotrajne in lokalno različne. Ves dan je deževalo 8. avgusta. Točo so občutili 19. avgusta v popoldanskih urah v Črni na Koroškem, v Železni Kapli in v Velenju. Suša je pospešila odpadanje in rumenenje listov na drevju. **V juliju in avgustu je bilo veliko os, pa tudi mravlje so si naredile zelo visoka mravljišča. Stari ljudje vedo**

Konjska oprema

Lesen voz Kuternika iz Sv. Antona

Brunarica ZGS na mednarodnem sejmu AGRA 2011 v Gornji Radgoni

Sodelujoči na gozdarskem tekmovanju v Črni na Koroškem pred stojnico ZGS OE Slovenj Gradec po tekmi

povedati, da če je veliko os in na novo narejenih mravljišč, potem bo huda zima. Zaradi suše je bilo v koroških gozdovih malo gob, razen v posameznih predelih Koprivne (skrilavci).

Visoke temperature so omogočale nemoten razvoj podlubnikov v nižinah in višjih legah. V avgustu so se pojavila žarišča lubadark tudi v višjih predelih. Marsikje so bile krošnje smrek še zelene, lubje pa je pričelo z debela že odpadati. V juliju so bile rjave tudi krošnje bukev – predvsem zaradi močnega semenskega obroda in poškodb listov, povzročenih po bukovemu rilčkarju skakaču, ki pa se v koroških gozdovih ni namnožil tako masovno kot drugje v Sloveniji. Tudi macesnove krošnje niso bile več zelene, saj so iglice začele rumeneti in se sušiti

zaradi poškodb, povzročenih po macesnovih moljih. Jesenom pa ne prizanaša jesenov ožig, ki ga povzroča gliva Chalara fraxinea. V radeljskem koncu so se na dveh lokacijah posušile pravočasno in pravilno posajene sadike. Vzorce suhi smrek smo poslali v analizo na Gozdarski inštitut Slovenije (Služba za varstvo gozdov ali Poročevalsko, diagnostična in prognostična služba za varstvo gozdov). Ugotovili so, da so zaradi stresa postale sadike slabo vitalne. Napadli so jih gliva mraznica in jelovi vejni lubadarji.

V juliju in avgustu so gozdarji in gozdarke javne gozdarske službe OE Slovenj Gradec nadaljevali s popisi gozdov in analizo dendrometrijskih in drugih podatkov na stalnih vzorčnih ploskvah v gozdovih Gozdnogospodarske enote Črna-Smrekovec. Zelo koristno je sodelovanje revirnih gozdarjev v tej gozdnogospodarski enoti.

Vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov ter avtor Storžev sem v avgustu nadaljeval s pregledom semenskih sestojev v območju. Poleg semenjenja me je zanimalo zdravstveno stanje teh objektov. V letošnjem letu imajo zelo obilen obrod bukev, gorski javorji, lokalno omejeno tudi smreke. Macesni imajo malo letošnjih storžev. Na osnovi terenskih pregledov so že stekli dogovori med gozdarji, lastniki gozdov, v katerih je semenski objekt, in drevesnico Omorika z Mute o poteku nabiranja semena. **Letos bodo zaradi bolj zgodnjega pričetka vegetacijske dobe in suše pričeti nabirati semena in storže prej kot prejšnja leta.**

V avgustu 2011 sta Zavod za gozdove

Slovenije in Turistična zveza Slovenije skupaj z Gospodarskim interesnim združenjem za pohodništvo in kolesarjenje ter Ministrstvom za gozdarstvo RS – Direktoratom za turizem in internacionalizacijo – objavila razpis za najboljšo tematsko pot v Sloveniji. Tekmovalni pogoji so objavljeni na spletni strani TZS. Tekmovanje bo najprej potekalo znotraj posameznih območnih enot. V poštev pridejo vse tematske poti. Rok za prijavo je 20. september 2011. Po tem datumu bo območna komisija po določenih kriterijih izbrala »naj« pot v območju. Izmed 14 območnih najbolj zanimivih in uporabnih poti bo centralna komisija določila »naj« pot v državi.

Gozdarji zasmrečene sestoje na mislinjskem Pohorju uspešno sanirajo že več kot 40 let s pomočjo vnašanja listavcev in z njihovo zaščito. Največ sadijo bukke. Sadike ščitimo individualno, zelo dobra pa je tudi kolektivna zaščita z ograjami, ki ne smejo biti velikopovršinske. Na daljši rok je to ekonomsko najbolj zanimiva zaščita. Naravi prijazne zaščite so lesene ograje. Uspehe najrazličnejših zaščit si prihajajo ogledovat tudi številni strokovnjaki iz tujine in Slovenije. Za ograjo se pojavljajo tudi različne pionirske drevesne vrste, kjer je v bližini še kakšna odrasla bukev, pa so se v ograjeni površini pojavile naravne preproge bukovega mladja.

Na Lisjakovi dendrološki učni poti v Gornji Radgoni so počivali trubači

Nadaljevanje na str. 20

Ekocelica na Črnem vrhu na Uršlji gori

Gozdarski pripravnik Miha Mrakič in gojiteljica Zdenka Jamnik med pregledom uspeha sadnje v reviru Orlica

18. avgusta sem povabil na terenski ogled v mislinjske gozdove na Pohorje vodjo odseka za gojenje in varstvo gozdov v OE Maribor Nenada Zagoraca. Bil je zelo presenečen ob uspehih kolektivne zaščite. Zelo zanimiva je bila izmenjava strokovnih mnenj z vodjo KE Mislinja Mirkom Cehnerjem.

V času turističnega tedna v Črni na Koroškem so gozdarji GG Slovenj Gradec in ZGS OE Slovenj Gradec organizirali gozdarski dan. Na štadionu je bilo 20. avgusta 2011 zelo živahno. V sekaških veščinah so se pomerili lastniki gozdov in gozdni delavci. Gozdarji ZGS OE Slovenj Gradec so poskrbeli za osveščanje javnosti: na stojnici in ob njej so si obiskovalci lahko ogledali veliko zanimivega o gozdu in delu v gozdu.

V času mednarodnega sejma AGRA 2011 so gozdarji javne gozdarske službe izvajali zanimive aktivnosti osveščanja. Večina aktivnosti je potekala pri brunarici ZGS. Sejem je trajal od 20. do 25. avgusta. Številni obiskovalci so 21. avgusta lahko prisluhnili predavanju mag. Živana Veseliča o pomenu čebel za gozd in ljudi. Ta dan so

bila podeljena priznanja slovenskim čebelarjem za najboljše ocenjene čebelje izdelke. Med njimi je bil tudi moj sosed Janko Bajec, ki že vrsto let sonaravno čebelari pod Uršljo goro. Pri brunarici so gozdarji predstavili »Gozdno šolo«, zanimivo je bilo na Lisjakovi dendrološki poti (gozdna učna pot), učitelje osnovnih šol pa so gozdarji 25. avgusta seznanjali z gozdno pedagogiko. V brunarici so bile razstavljene najlepše fotografije fotografskega natečaja in najboljša literarna dela slovenskih osnovnošolcev ob Mednarodnemu letu gozdov. Največji obisk je bil na državnem tekmovanju lastnikov gozdov v sekaških veščinah ob poligonu 21. avgusta 2011. Tudi koroški lastniki gozdov so imeli svojo sekaško ekipo, pa tudi med sodniki smo imeli svoje predstavnike.

Predstavlil sem samo nekaj zanimivih aktivnosti gozdarjev, kljub dopustniškemu času so namreč revirni gozdarji z veliko vneto izvajali svoje redne zadolžitve. Veliko časa so posvetili označevanju drevja za posek – lastniki gozdov imajo po končani košnji zopet dovolj časa za dela v gozdu.

Revirni gozdar Miran Poročnik in njegov pomočnik Rok Kušter pred pričetkom odkazila v državnem gozdu

Po glivi mraznici in jelovem vejnatem lubadarju poškodovana mlada jelka

Nega mladega gozda

Vančy

Po mami sem podedoval manjšo kmetijo z nekaj razdrobljenimi parcelami, h katerim je spadal tudi pašniški gozd, velik približno pol hektarja. Pri delu v gozdu mi je pomagal sin Boštjan. Čeprav Boštjan še študira, sem opazil, da ima z gozdom veliko veselje in da občuduje drevesa. Tako smo se nekako doma dogovorili, da bomo upravljanje s tem našim malim gozdom prepustili njemu. Pa je vetrna ujma leta 2008 podrla, polomila in kar s koreninami vred izruvala več kot tri četrtine dreves v tem gozdu. Z gozdarji ZGS KE Dravograd smo se dogovorili in napravili načrt sanacije poškodovanega dela gozda. Predlagali so zasaditev z gorskim javorjem. Prej smo morali podreti še nekaj preostalih osamelcev, izruvane panje pa smo privezali z močnimi jeklenimi vrvmi, da se ne bi skotalili na železniško progo. Teren smo očistili, pripravili oporne količke,

ZGS pa nam je priskrbel dvesto sadik javorja, ki smo jih zasadili, nekaj pa jih je bilo tam že prej. Skoraj vse so se prijele. Da je bila odločitev res prava, se vidi po njihovi bujni rasti že sedaj, drugo leto po sajenju. Sedaj je sadikam potrebno pomagati, tako da se vsako leto požanje podrast, ki v dobri zemlji tudi bujno poganja. Vmes se med košnjo najde še kakšna samonikla sadika jesena, oreha in tudi divje češnje, ki jo, če jo le pravočasno opazimo, poskušamo obvarovati.

Najbolj nadležni so srobot, ostroge in druge podobne ovijalke ter seveda razno grmovje. »Pa ose!« me sin smeje dopolni, ko kosiva podrast. Še morda leto, dve in javorji bodo pobegnili podraščati s svojo višino in ta jih ne bo več mogla dolgo dohajati. Potem jo bodo s svojimi krošnjami sami omejevali. Ko tako kosiva, se med delom šaliva: »Vidiš, če bo javor pridno rasel, glej, sine,« mu pravim, »boš tako nekako v mojih letih morda že lahko podrl prva drevesa, če ne ti, pa gotovo tvoji otroci.« Nekako se bolj globoko zamisli, nato pa se mu lica razjasni: »Saj verjetno res, vseeno pa sem

Med nego

ponosen in vesel, da so se drevesca tako prijela in dobro rastejo.« Tako je z mladim gozdom: je naložba, ki je bolj gotova za naše otroke in vnuke kot za nas. Je pa to gotovo bolj zdrav temelj ekonomije, kot je kapitalistična logika izčrpanja. Ne samo jemati, temveč tudi vračati.

Srečanje Pašne skupnosti Strojna in Društva govedorejcev Koroške

Martina Cigler

Prvo soboto v avgustu so imeli člani Pašne skupnosti Strojna in govedorejci skupno druženje. Začelo se je s predavanjem o oskrbi z minerali in zadostni količini soli za živino na pašniku. Predaval je svetovalec

KGZS Vinko golob, spregovorili pa so še Marina Merkač, predsednica Pašne skupnosti, Erika Čas, predsednica govedorejcev, in Vinko Kajzer, tajnik govedorejskega društva. Pašna skupnost Strojna ima na paši 93 glav mlade govede (2,5 let). Paša se prične po 15. maju in traja do konca septembra, odvisno od vremena. Pasejo samo telice brez rogov, da ne pride do poškodb. Pašne površine so Šteknija, Purkovo in Jakobovo, skupaj je to okoli 39 hektarov. Pašnike tudi pokosijo, okoli 50 bal na sezono, za slabše dni, pa dobijo. Imajo tudi svojega pastirja, ki redno preusmerja in kontrolira živali. Pašna skupnost obstaja že 40 let.

Na pašniku

Paradižnik velikan

Jurij Perše

Paradižnik, ki po svoji velikosti izstopa od ostalih, tehta dober kilogram. Slika je nastala na kmetiji Fele v Podgorju pri Slovenj Gradcu, ponosna lastnica tega velikana pa je najmlajša članica družine Dominika.

Na turistični kmetiji Jeglijenk

Martina Cigler

Poletje nam je po kislem juliju pokazalo bolj prijazen obraz in nas več kot zgolj prijetno ogrelo. Večino poletja sem preživela v hribih, kjer je bilo kar pestro. Nasploh se rada podam v hribe, pa tudi v gore, ampak o tem kdaj drugič. Čez hrib vidim z domačega brega sosednji Selovec nad Šentjanžem pri Dravogradu in pritegnila me je velika lepo urejena turistična kmetija Jeglijenk, na kateri skrbno gospodarji mladi rod. Kmetija leži na nadmorski višini 500 metrov in spada med hribovske kmetije.

Čudovita Jeglijenkova domača hiša z vrtno uto

Kot pravi gospodar Zdravko, stoji na tem mestu kmetija že veliko rodov. Tudi predniki so se ukvarjali s kmetijstvom in živeli zgolj od tega. Ima večinoma strme lege, tako da je delo lahko tudi nevarno. Obsega 30 hektarjev, od tega je 20 hektarjev gozda in 10 hektarjev obdelovalnih površin. V dolini imajo

Alenka s sinom Klemenom

Jeglijenkovi še 3 hektarje najemnih njiv, na katerih pridelujejo koruzo in krompir ter razne vrtnine za potrebe kmetije. Ukvarjajo se s pridelavo mleka, in sicer izdelujejo skuto, smetano in celo domače jogurte, ter z rejo pitane živine. V hlevu imajo 6 do 8 prašičev za lastne potrebe. Pred hišo imajo lepo urejen letni vrt in ob njem igrala za otroke, ki so nad njimi seveda navdušeni. V sadovnjaku raste okoli 100 dreves sadnega drevja, katerega sadje stisnejo v mošt, kuhajo žganje in pasterizirajo okusen domač jabolčni sok, po katerem gostje vedno pogosteje povprašujejo. V prihodnosti si bodo omislili živalski vrt domačih živali kot popestritev za goste, ki prihajajo iz vseh koncev sveta, celo iz Amerike. Letos so se na kmetiji največkrat ustavili kolesarji, pogost pa je tudi izletniški turizem. Z njihove kmetije pelje pot na Gruberjev vrh, ki je priljubljena točka pohodnikov. Kmetijo je leta 1994 po očetovi smrti

prevzel mladi gospodar Zdravko Grilc in tako zdaj tam živi petčlanska družina Grilc: mama Hedvika, gospodar Zdravko, njegova žena Alenka, starejši sin Klemen, ki je dijak srednje biotehnične šole v Mariboru in bodoči študent agronomije, ter mlajši sin Žiga, ki je pravkar vstopil v 7. razred osnovne šole v Šentjanžu. S turizmom so se pričeli ukvarjati pred tremi leti in ni jim žal. Je pa turistična dejavnost zelo zahtevna in pomeni trdo delo za vso družino. Gospodar Zdravko in njegova žena sta hodila v službo, a sta jo pustila, saj turistična dejavnost zahteva celega človeka. Po izobrazbi sta oba agronoma, kar je razvidno tudi iz lepo obnovljene domačije in lepih živali, kar dopolnjuje njun smisel za podjetništvo. Gostom na kmetiji ponujajo tudi zelo lepo urejene apartmaje z lastnimi kuhinjami in vsem ugodjem, na voljo sta jim tudi dostop do spleta in televizija. Gospodar upa, da bo kmetijo prevzel sin Klemen, ki ima veliko veselje do kmečkega

Zdravko se dobro znajde za šankom

dela. Opozarja pa na pomanjkljivosti v stacionarnem turizmu v Šentjanžu in okolici, saj je prepričan, kot vsi ostali, da bi morali za razvoj turizma v okolici Dravograda bolj poskrbeti. Iz družinskih članov kljub trdemu delu kar veje dobra volja. Želim jim obilo dobre volje in veliko uspeha še naprej.

Zdravkova mama Hedvika je skrbna kmetovalka

Otroci so nad igrati navdušeni

September v čebelnjaku

Janez Bauer

Otava je pokošena, le tu in tam je na travniku še kakšna rožica. Kak zapoznel cvet regrata, pa kakšni pleveli in rožice ob vodi, to je vse, kar bi še privabilo naše čebelice. Narava se že pripravlja na hladne zimske dni.

Naše čebelice pa smo pripravili za zimo že v avgustu. Mali šmaren je tisti zadnji dan, ko morajo biti čebele nakrmljene in pripravljene za zimo. Tako so dejali naši predniki, ko so čebele še vozili na ajdovo pašo. Danes ajde ne sejejo več kaj dosti, pa tudi pri medenju je zelo skromna. Čebelar mora tako nahraniti čebele s sladkorno raztopino. Vsaj 15 kilogramov zimske zaloge mora imeti povprečna čebelja družina za prezimovanje. Nahraniti jih moramo čim prej, da za predelavo sladkorja izkoristimo še poletne čebele, ki bodo v septembru pomrle, nadomestile jih bodo pa dolgožive zimske čebele, ki morajo

Matica je kraljica v panju

preživeti zimo in nov čebelji rod oskrbeti do aprila.

Letos poleti smo imeli obilno bero maninega medu, v juliju pa se je ta med pričel strjevati že v satju, tako da so bila marsikje plodišča čisto zalita z medom in matica ni imela več prostora za zaleganje. Takšen med ne sodi v zimsko zalogo. Ima veliko mineralnih snovi in kristalizira. Za prehrano s takim medom potrebujejo čebele veliko vode, da ga raztopijo. Pozimi, ko se temperatura spusti pod ledišče, pa čebele nimajo kje dobiti toliko vode, da bi raztopile kristalizirano zalogo. Zgodilo se je že, da je čebelja družina umrla od lakote ob polnem satju kristaliziranega medu. Sate, polne kristaliziranega medu, moramo odstraniti iz panja in namesto njih vstaviti prazno, mlado satovje, ki ga bodo čebele napolnile s sladkorno raztopino. Sladkorna raztopina ostane v obliki kaše preko cele

zime in čebele jo z lahkoto porabijo. Sate kristalizirane mane shranimo za pomladanski čas, ko jih bomo porabili za dražilno krmljenje in nagel razvoj čebeljih družin.

Po končanem krmljenju vsako čebeljo družino še na hitro pregledamo, preverimo, koliko zaloge ima in ali matica zalega. Panjev zaradi velike nevarnosti ropa v brezpašnem času ne odpiramo popolnoma. Če najdemo kakšno družino brez zalege, pomeni, da je matica umrla ali da je trotava. Edina rešitev je, da ji pridružimo celo čebeljo družino na petih satih iz rezerve, saj je za dodajanje matice že prepozno in se družina ne bi mogla dovolj ojačati za zimo.

Sicer pa je našega dela v čebelnjaku konec, razen zdravljenja čebel, seveda. Pripravimo

Letos je bilo obilo medu

se na prodajo medu, saj bo ob prvi ohladitvi povpraševanje po medu močno naraslo.

Blagoslov prapora

Janez Bauer

Čebelarji Mislinjske doline so združeni v enotno čebelarsko društvo Slovenj Gradec-Mislinja. To društvo je nastalo leta 1919, ko sta bili ustanovljeni podružnici Slovenskega čebelarskega društva v Slovenj Gradcu in St. Iliju pod Turjakom. Pred dvema letoma je društvo praznovalo 90 let svojega obstoja in takrat so razvili tudi nov prapor, letos so se pa odločili, da bo prapor dobil tudi svoj blagoslov. V soboto, 20. avgusta, ravno na dan čebelarskega svetnika Bernarda, so se čebelarji zbrali pred cerkvico sv. Lenarta v Mislinji. V velikem številu so pospremili novi prapor pred oltar, ki je bil za ta svečani

dan opremljen čisto po čebelarsko. Svečano mašo je vodil g. Tine Tajnik, župnik iz Šentilja. Ob blagoslovu je še posebej poudaril vlogo čebelarjev v Mislinjski dolini in pomen naše čebele od svetopisemskih dni do današnjih časov. Po sveti maši so se čebelarji srečali na že tradicionalnem srečanju čebelarjev Mislinjske doline na igrišču ŠD Straže. Zaključili so ga, ko je sonce že zašlo za Uršljo goro.

Gastroezofagealna refluksna bolezen (GERB)

Metka Markovič, dr. med., spec. spl. med.

Gastroezofagealna refluksna bolezen (GERB) je ena najpogostejših kroničnih težav v populaciji. Bolezen nastane, ker se želodčna vsebina vrača v požiralnik in povzroča simptome in zaplete v požiralniku, zgornjih dihalnih poteh in v zgornjem delu prebavnega trakta.

Bolezen se pojavlja iz leta v leto pogosteje. Nekateri strokovnjaki iščejo vzroke v načinu in spremembi prehranjevanja, drugi pravijo, da do tega pride zaradi zmanjšane prekuženosti z bakterijo *Helicobacter pylori*, morda pa jo zaradi izboljšanih diagnostičnih postopkov prej odkrijemo. GERB povzroči spremembe v spodnjem delu požiralnika, ki se po resnosti boleznih delijo na A in B (blagi obliki) ter C in D (težji) obliki glede na stopnjo razjed. Bolezen je pogosta, saj ima 40 % odraslih težave enkrat mesečno, 12 % enkrat tedensko in 5 % vsak dan.

Simptomatika

Zgaga je najpogostejši simptom boleznih požiralnika. To je občasna pekoča bolečina za prsnico, ki povzroča nelagodje in se lahko širi proti hrbtenici. Običajno se pojavi v eni uri po obroku, po fizični aktivnosti ali v ležečem položaju. Po požirku vode, mleka ali tableti, ki zmanjša izločanje kisline, se težave pomirijo. Na dihalnih lahko GERB povzroči poslabšanje astme, ker kisli želodčni sok dodatno stisne dihalne poti, bronhije, ki postanejo še občutljivejši na druge dejavnike poslabšanja astme. GERB je lahko najpomembnejši dejavnik tveganja za kronični kašelj, če so izključeni drugi vzroki kašlja, kot so okužba dihal, sum na maligno obolenje ali aspiracija tujka. GERB pa je lahko etiološki dejavnik za boleznih ušes, nosu, žrela in grla. Drobne kapljice želodčne kisline z dražečimi snovmi lahko pridejo do nivoja grla, žrela, nosu, ustne votline in srednjega ušesa v tekočini ali plinu in okvarjajo sluznico naštetih organov. Simptomi draženja sluznice zgornjega dihalnega trakta in prebavne cevi so: hripavost, kronični kašelj, občutek tujka v žrelu, pogosto odkašljevanje in hrkanje in oteženo požiranje. Včasih so prisotni tudi napadi dušenja, občutek suhih ust in žrela in zadah iz ust.

Diagnostika

Diagnozo GERBA postavimo z anamnezo, s kliničnim pregledom in z endoskopskim

pregledom gastrointestinalnega trakta (gastroskopijo).

Zdravljenje

Že z upoštevanjem nefarmakoloških ukrepov lahko dosežemo zmanjšanje simptomov. Bolniku svetujemo ustrezno prehrano in način prehranjevanja, ki ne bo povzročal dodatnega draženja in zatekanja želodčne vsebine v požiralnik. Izogiba naj se dražeči hrani (kava, alkohol, čokolada, pomarančni sok, mleko ...), spi z dvignjenim vzglavjem, izogiba naj se prekomernim obrokom hrane, mastnim in težkim obrokom pred spanjem in počitku v vodoravnem položaju neposredno po obroku. Bolniku predpišemo zdravila, ki zmanjšujejo izločanje želodčne kisline in s tem odpravimo simptome, ki jih povzroča GERB.

GERB in šport

Študije opisujejo, da je pri športnikih GERB pogostejši, predvsem pri tekačih na dolge proge. Pekoče bolečine za prsnico so pogoste in moteče pri velikih fizičnih obremenitvah. Odvisne so od količine zaužite hrane in časa pred vadbo. Zdravljenje je toliko bolj pomembno in čim prej je treba uvesti ustrezno dieto in način prehranjevanja.

Svetovni teden dojenja od 1. do 7. avgusta

Jerneja Lorber, univ. dipl. soc. ped.,
Zavod za zdravstveno varstvo Ravne

Letošnji teden dojenja namenja posebno pozornost komunikaciji. Z geslom »Pogovarjajmo se. Dojenje, doživljanje treh razsežnosti« želimo spodbujati sodelovanje in komunikacijo na različnih ravneh in med različnimi sektorji.

Podpora dojenju se odvija v času in prostoru. Ženska oblikuje svoje predstave in stališča o dojenju, še preden zanosi, pa vse do časa, ko otroka odstavi. Pomembni so tudi prostor, dom, lokalna skupnost, zdravstvene ustanove, kjer lahko poišče oporo. A ne časa ne prostora si ne moremo predstavljati brez najpomembnejšega povezovalca, to je komunikacije. Komunikacijo lahko opredelimo kot izmenjavo misli, informacij, kot sporazumevanje. Komunicirati pomeni tudi napraviti nekaj skupno, deliti kaj s kom, sporočiti, biti v medsebojni zvezi. V današnjem globalnem svetu, ko razdalja ni ovira za informacije, se dnevno vzpostavljajo nove komunikacijske poti, ki jih lahko uporabljamo za širjenje obzora. Dobra komunikacija pa je osnova za spremembe, za uspeh. Tako je tudi v povezavi z dojenjem komunikacija tista, ki lahko dojenje promovira in podpre. Za

uspešno dojenje nista vedno dovolj le želja in odločitev matere, temveč so za to potrebne tudi ustrezne informacije, podpora in pomoč. Mati mora čutiti podporo, ki mora prihajati iz različnih virov s korektnimi in skladnimi sporočili.

Telesne in čustvene prednosti dojenja

Dojenje v več pogledih pozitivno vpliva na zdravje dojenčka in matere. Materino mleko otroka varuje pred okužbami, je lahko prebavljivo, omogoča optimalni razvoj naglo rastočih človeških možganov, ščiti pred alergijami. Od dojenja ima koristi tudi mati. Raziskave kažejo, da je pri ženskah, ki so dojile daljši čas, manjša verjetnost, da bodo zbolele za rakom dojke ali rodila. Dojenje zmanjšuje tveganje, da bo ženska zbolela za osteoporozo, hkrati pa hitreje izgublja maščobno tkivo. Ne nazadnje pa ima dojenje tudi okoljevarstvene in ekonomske prednosti.

Dojenje je več kot hranjenje z mlekom

Svetovalci ene od dveh pri nas prisotnih organizacij, ki želita spodbujati dojenje, širiti informacije, posredovati podporo in pomoč materam (La Leche League Slovenija in IBLCE Slovenija), dojenje opisujejo kot »nevidno popkovo, ki po rojstvu znova poveže mater in otroka. Novorojenček je ob rojstvu iz sveta mehke, toplote, varnosti, teme, pridušenih in ritmičnih zvokov, kjer je bilo v vsakem trenutku poskrbljeno za vse, nenadoma potisnjen v svet močnih dražljajev, hrupa, svetlobe, neposrednih dotikov ... V materinem naročju spet najde tisti prvinski občutek varnosti ter najtesnejše povezanosti z osebo, s katero sta že devet mesecev prej preživela kot eno. Tesen telesni stik je za otrokov psihični razvoj ravno tako pomemben, kot je na primer za otrokov telesni razvoj pomembna ustrežna prehrana. Ti ljubeči dotiki imajo pomembno vlogo, ker povečujejo materino občutljivost za zaznavanje otrokovih potreb, saj sta na simbolni ravni še vedno eno, in kar se dogaja enemu, intenzivno občuti tudi drugi. Tako mati lažje ugotovi, kaj je vzrok otrokovega joka in kako ta vzrok odpraviti. Tudi hormoni, ki se sproščajo ob dojenju, vplivajo na večjo občutljivost mater pri zaznavanju otrokovih potreb. Poleg tega učinkujejo pomirjujoče in blagodejno vplivajo na splošno počutje mater.«

Več na

<http://www.dojenje.net/vprasanja/20-katere-so-prednosti-dojenja.html>

Pogovarjajmo se

Delovna skupina na Inštitutu za varovanje zdravja je leta 2009 pod vodstvom dr. Zalke Drglin pričela s pilotsko raziskavo Spremljanje dojenja, prehrane dojenčkov in majhnih otrok ter njihovega prehranskega statusa za načrtovanje in evalvacijo ukrepov na tem področju – HRAST. Z raziskavo so med drugim želeli proučiti zadovoljstvo mladih mamic z informacijami in nasveti o hranjenju dojenčkov, ki jih pridobijo iz različnih virov in z njihovo medsebojno usklajenostjo ter viri podpore in pomoči. Mamice so navajale, da so jim v pomoč pri dojenju nasveti iz šole za starše, medicinske sestre v porodnišnici, babice v porodni sobi, prijateljice, sorodnice, partnerji, literatura, svetovalke za dojenje in druge mamice. Za vzdrževanje dojenja po odhodu iz bolnišnice so najbolj zaslužne patronažne medicinske sestre, partner in v več kot tretjini primerov tudi medrežje. Poleg pohval sodelovalnega odnosa, pozitivne naravnosti, spodbud, prijaznosti in zavzetosti so mamice opozorile tudi na nekatere problemske točke v komunikaciji med mladimi mamicami in zdravstvenim in negovalnim osebjem. V tem, za mamice še posebej občutljivem obdobju je toliko bolj pomembno, da imajo zdravstveni strokovnjaki dovolj časa za pogovor, da so

opremljeni s sodobnim znanjem, da komunicirajo empatično, sodelovalno in spoštljivo.

O podrobnostih raziskave si lahko preberete na

http://www.ivz.si/aktualno?pi=3&_3_Filena=attName.png&_3_Mediald=3611&_3_AutoResize=false&pl=76-3.3

Podatki za Koroško

Po podatkih Oddelka za ginekologijo in porodništvo SB Slovenj Gradec je bilo v letu 2010 skupno rojenih 917 otrok. Nekoliko manj kot prejšnje leto, ko so na svet prirojali 1003 otroci. S carskim rezom je bilo rojenih 186 otrok. 122 otrok je bilo prepeljanih v center za nedonošenčke direktno iz porodne sobe, operacijske sobe ali oddelka; od tega jih je bilo še isti dan v Ljubljano poslanih 13; skupaj premeščenih novorojenčkov v Ljubljano je bilo 28. Dva novorojenčka sta bila premeščena v Maribor. Nedonošenih otrok je bilo 57. Iz statističnih podatkov je opaziti, da se je povečal odstotek izključno dojenih otrok. Dojenih je bilo tako kar 84 % otrok. Menijo, da je tako visok odstotek rezultat njihovih prizadevanj na področju dojenja. Tudi v letu 2010 so se kot najpogostejše težave pri dojenju pojavljale razpokane in poškodovane bradavice, napete dojke in premajhna količina mleka. Večino težav so rešili že med hospitalizacijo. Matere so tudi poudarile o pravilnem ravnanju doma. Spremljali so podatke o zdravljenju boleznij dojke otročnic (mastitis, absces) na ginekološkem oddelku in ugotovili, da so v letu 2010 zdravili le tri otročnice s temi težavami, ki so jih uspešno odpravili. V porodnišnici so ponosni, saj je v letu 2010 diplomirana medicinska sestra z oddelka za ginekologijo in porodništvo kot prva na Koroškem pridobila naziv IBCLC – mednarodno pooblaščen svetovalec za dojenje. Letos bosta opravljali izpit še dve sodelavki. Njihova prizadevanja se odražajo v dobri statistiki.

Viri:

<http://worldbreastfeedingweek.org/>

http://www.ivz.si/Mp.aspx?ni=0&pi=1&_1_id=1681&

[1_PageIndex=0&_1_groupId=225&_1_newCategory=&_1_action=ShowNewsFull&pl=0-1.0](http://www.dojenje.net/vprasanja/20-katere-so-prednosti-dojenja.html)

<http://www.dojenje.net/vprasanja/20-katere-so-prednosti-dojenja.html>

Splošna bolnišnica Slovenj Gradec, Oddelek za ginekologijo in porodništvo

Svetovni dan preprečevanja samomora 10. september 2011

Marijana Kašnik Janet, univ. dipl. soc.

Svetovna zveza za preprečevanje samomora (IASP) in Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) sta 10. september razglasili za svetovni dan preprečevanja samomora. Deveta obeležitev tega dneva se osredotoča na multikulturalizem z geslom "Preprečevanje samomora v večkulturnih družbah". Tema je bila izbrana glede na dejstvo, da se v vseh državah povečuje etnična oz. kulturna heterogenost, ta pa je žal pogosto povezana z odsotnostjo dialoga in strpnosti, z nesprejemanjem drugačne etnične, verske, kulturne, jezikovne pripadnosti. Pogosto gre za prikrit dejavnik tveganja, ki lahko poveča stres in stisko marsikaterega posameznika in družine.

Samomor je posledica prepleta različnih dejavnikov, ki vključujejo biološke, psihološke in socialne obremenitve. Raziskave kažejo, da je razmišljanje o samomoru pogosto močno povezano z občutkom ujetosti posameznika v neznosne razmere, iz katerih ne vidi izhoda. Ne gre toliko za črno gledost kot za nezmožnost predvidevanja in pričakovanja pozitivnih dogodkov v prihodnosti. S tega vidika lahko rečemo, da je samomor odraz duševne bolečine ter ujetosti v lastne misli ter občutenja. Preventiva bi se zato morala spopadati s celotno paleto različnih dejavnikov, ki vplivajo na stiske posameznikov in njihovih bližnjih. Pri tem smo pomembni vsi, ne le strokovnjaki. Le prepoznati in odzvati se moramo na stiske soljudi, jim pokazati razumevanje, jih poslušati in ponuditi pomoč. To lahko nudi vsak od nas in s tem pripomore k zmanjševanju občutka, da za težave ni rešitve.

Kaj pove statistika

Umrljivost zaradi samomora v Sloveniji v zadnjih letih nekoliko upada. Rahel padec opažamo tudi na Koroškem. Leta 2009 je na Koroškem storilo samomor 21 oseb, v letu 2010 pa 18, in sicer 15 moških in 3 ženske, kar pomeni 24 smrti zaradi samomora na 100.000 prebivalcev.

Nadaljevanje na str. 26

Koeficient samomorilnosti (število samomorov na 100.000 prebivalcev) za celotno Slovenijo je nižji in sicer 20.

Po podatkih Policijske uprave Celje je v obdobju od 1. 1. do 31. 8. 2011 storilo samomor 12 oseb, kar je primerljivo z letoma 2009 in 2010.

V zadnjih petih letih (2006–2010) je na Koroškem zaradi samomora umrlo 98 ljudi, od tega 84 moških in 14 žensk. Koeficient samomorilnosti je bil najvišji v letu 2006, in sicer 37, nato pa se je gibal med 19 in 24. Primerjava med upravnimi enotami

Koroške je pokazala, da je samomor pogostejši med prebivalci Upravne enote Radlje ob Dravi.

Preventivne aktivnosti na temo krepitev duševnega zdravja in preprečevanja samomora potekajo na Koroškem skozi celo leto. Do konca leta bo ZZV Ravne v sodelovanju s Psihiatrično bolnišnico Ormož izvedel tudi interaktivne delavnice za zdravstvene delavce na temo preprečevanja samomora.

Viri:

International Association for Suicide Prevention (IASP)
<http://www.iasp.info/wsp/>

Branko, Sovinc. Poročilo o samomorilnosti na Koroškem. Policijska uprava Celje.

Podatkovna zbirka umrlih 2010. Inštitut za varovanje zdravja.

Koprofagija pri psu

Martina Sušec Valentar, dr. vet. med.,
VP Slovenj Gradec

Zaužitje iztrebkov, pa tudi drugih "neuzžitnih" snovi, kar imenujemo koprofagija, je med psi precej razširjen pojav. Iztrebki so privlačni za pse, za skrbnike pa je to po navadi bolj moteče, kot je za pse škodljivo. Za psice matere je povsem normalno, da v prvih treh tednih življenja mladičev požrejo njihove iztrebke.

Uživanje iztrebkov in drugih snovi, ki sicer niso hrana, imamo po navadi za vedenjsko motnjo in ne za znak, da psu česa primanjkuje. Vzrok za to je največkrat neznan, čeprav je lahko koprofagija povezana tudi z nekaterimi boleznimi (presnovne, prebavne motnje) oziroma neprimerno prehrano. Med najpogostejše vedenjske motnje štejemo dolgčas, osamljenost, pretirano dominanten odnos skrbnika. To psa vodi v stres ali

tekmovalnost, kar sprošča v obliki intenzivnega raziskovanja ali s koprofagijo. Zato morate poskrbeti, da bo vaš kuža deležen dovolj pozornosti, igre in ljubezni. Psi pa so tudi radovedni, še posebej mladiči, in zato jim je zanimivo vse, kar je novega in ima okus po novem. Lastniki lahko zmanjšajo možnost koprofagije, tako da takoj počistijo za njimi, pse pa je potrebno tudi navaditi čistoče v stanovanju, saj pogosto pojedjo svoje iztrebke, ker se bojijo kazni, če se ponečedijo v stanovanju. Med sprehodi psu preprečite stik z iztrebki. Pomaga lahko nagobčnik ali to, da je pes na kratki vrvici.

Prebavne motnje

Sem štejemo prekomerno prehranjevanje zaradi bolezni (sladkorna bolezen, Cushing) in invazijo z notranjimi zajedavci, ki odžirajo hranljive snovi v prehrani psa. Najpogostejše in najbolj škodljive so trakulje, ki jih psi dobijo prek bolh. Do koprofagije lahko pride tudi zaradi neprebavljive ali zaradi prevelike količine zaužite hrane. Koprofagijo pri psih je potrebno odpraviti zaradi možnosti prenosa različnih zajedavskih in kužnih

bolezni in ne nazadnje tudi zaradi neprijetnega zadaha iz gobca.

Nazadnje pa naj kot zanimivost še navedem, da je koprofagija pri kuncih nekaj čisto naravnega, torej fiziološkega, saj je pogojena z njihovo prebavo oziroma obliko črevesja. Z vitamini bogate mehke iztrebke, ki jih čez dan izloči, kunec ponovno zaužije.

Življenje z naravo

Marijan Križaj

Ivan in Nada Polenik

Nabiranje bukovih gob in raznih korenin je Ivanu in Nadi gotovo najlepši konjiček. Na domačem skednju sta si uredila pravo gobarsko razstavo, vmes pa sta spletla korenine, ki po svoje pričarajo živali in naravo v gozdu. V zimskem času pa skrbita za ptice. V ta namen lepo oblikujeta posebna stebela z bukovimi gobami, na vrh debel pa postavita prav tako doma narejene ptičje krmilnice. Poleg vsega naštetega pa nabirata tudi druge gobe (jurčke, lisičke ...) ter brusnice in pljučnik za zdravje.

Foto: Sara Strmčnik

Žalostna usoda Dravčbaherjevega bora

Tončka Dravčbaher

V Viharniku je bila že večkrat objavljena slika največjega črnega bora z Dravčbaherjeve kmetije v Vuzenici; zaščiten je bil, ogledovali so ga številni ljudje in izletniki, se slikali ob njem in ga občudovali. Dravčbaherjeva domačija je bila poznana po tem lepotcu, ki ni rasel daleč od ceste, in vsak, ki je šel po njej, ga je lahko videl. Žal pa je lansko leto ta lepotec vzel slovo, posušil se je iz neznanih razlogov. Tako sta v enem letu zapustila domačijo gospodar in ta bor ... Ostala je praznina za obema ...

Višnarjeva lipa

Robi Uršej, dipl. inž. log.

Slovinci imamo nek poseben odnos do dreves, najbolj pa nam je pri srcu lipa, nekateri jo imenujejo kar »slovensko drevo življenja«. Nekoč je veljala tudi za središče družabnega življenja pri vseh Slovanih. V Sloveniji skorajda ni kmetije, kjer v bližini poslopja ne stoji to drevo. Po ljudskem verovanju naj bi lipa preprečevala udare strel v poslopja in jih s tem obvarovala pred požari. Običajno pa so lipo na kmetiji posadili ob določenih dogodkih, kot so prenos kmetije na mladega gospodarja, srečna vrnitev iz vojne, rojstvo otrok in ostali čustveno obarvani dogodki. Nekatere lipe so bile posajene v času turških vpadov, posadili pa so jih naši predniki kot simbol zmage nad Turki.

Lipa (*Tilia platyphyllos*) doseže visoko starost, ki pa jo je pri starejših drevesih težko natančno opredeliti, ker ima večina votlo deblo. Podatki o starosti posameznih lip so razvidni iz raznih kronik ali pa so se ohranili po ustnem izročilu. Ena izmed lip častitljive starosti stoji tudi v Veliki Mislinji na kmetiji Višnar. Tako imenovana Višnarjeva lipa je visoka 15 metrov, njen obseg pa na prsni višini znese dobrih 7 metrov. Starost se ocenjuje od 250 do 350 let. Zavod republike Slovenije za varstvo narave jo v Naravovarstvenem atlasu pod identifikacijsko št. 6776 vodi kot naravno vrednoto državnega pomena.

(Vir: www.naravovarstveni-atlas.si)

Mimo Višnarjeve kmetije je speljana tudi planinska pot, ki vodi iz Mislinje do Črnega vrha, in ravno izpod prijetne sence, ki jo

daje lipa, je čudovit razgled po Mislinjski dolini. Gospodar na Višnarjevem David Križovnik je vesel pohodnikov, vsi so dobrodošli. Rade volje pokaže tudi kakšne starinske predmete, ki jih na kmetiji ne manjka. Podrobnejša pojasnila v zvezi z njihovo uporabo v preteklosti pa prepusti svoji mami Slavici, ki je na kmetiji s svojim zdaj že pokojnim možem Francem gospodarila vrsto let, še vedno rada

pomaga pri raznih opravilih, v največje veselje pa ji je druženje z vnuki pod lipo. Žal pa je, kot veliko lip te starosti, tudi Višnarjeva lipa v spodnjem delu debela votla. Gospodar je mnenja, da bi jo bilo potrebno sanirati. Kdo, če sploh, bo to izvedel in pokrill stroške, pa je zaenkrat še odprto vprašanje. Zgolj želja po ohranitvi naše naravne dediščine je vsekakor premalo.

Grilova lipa spominov in želja

Mirko Tovšak

Kmetija Gril v Mali Mislinji sodi med ene izmed najlepše urejenih hribovskih kmetij na obronkih Pohorja. Na njej gospodarita Slavko in Angelca Hudovernik, ki sta se sicer pred 45 leti s te domačije odselila v Slovenj Gradec, vendar sta se leta 1980 ponovno vrnila in jo pričela načrtno urejati.

Danes imajo naključni obiskovalci kaj videti: obnovljeno gospodarsko poslopje, nova stanovanjska hiša, lepo urejena okolica, z dvorišča domačije pa čudovit razgled na Mislinjsko dolino in njeno okolico. Sicer pa šteje Grilova domačija v sklop domačij, ki jih na kratko imenujemo »kmetije odprtih vrat«. Pod svojo streho radi sprejmejo pohodnike in skupine, ki želijo v lepem okolju in miru proslaviti kakšen družinski dogodek ali jubilej. Zato pri Slavku in Gelci pogosto naletimo na številne domačine in tudi druge goste iz daljne ali bližnje okolice.

Prejšnjo soboto pa je bilo na Grilovi domačiji še posebej slovesno. Angelca in Slavko sta se namreč odločila, da bosta na več kot 150 let stari lipi, ki stoji tik ob domači hiši, namestila hram s kipom

Grilovi so se odločili, da bo novo znamenje na lipi nosilo ime Grilova lipa spominov in želja, slovesnost ob blagoslovitvi tega znamenja pa nam bo, številnim domačinom, ki smo se je udeležili, ostala v prijetnem spominu.

matere božje. To znamenje s kipom so tako na slovesen način odkrili in blagoslovili ob prisotnosti številnih domačinov in drugih gostov. Ob tej priliki je domači župnik Tine Tajnik opravil slovesno bogoslužje, Ivan Merzdovnik, ki je svojo mladost preživel na sosednji Ješovnikovi domačiji, pa je spregovoril in na kratko predstavil tudi kroniko Grilove domačije. Težko življenje na tej hribovski kmetiji je pustilo svoj pečat vsem tistim, ki so preživeli večino svojega življenja na tem delu Pohorja. Ker v tistih

časih ni bilo možnosti pridobivanja informacij in novic preko medijev, so se domačini pogosto zbirali na Grilovi domačiji in tam skupaj preživljali družabne večere in srečanja. Ob druženju so radi poslušali radio, ki ga je v Mali Mislinji takrat premogla le Grilova domačija. Ivan Merzdovnik se spominja vseh teh srečanj in druženj ob poslušanju takrat aktualnih »Četrtekovih pesmi in napevov«, oddaje za izseljence, pomorščake in oddaje »Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo.«

Razborski zvon

Leopold Korat

V kroniki župnije sv. Danijela Razbor piše: »Župnik Franjo Klepač, cerkvena ključarja Miha Lorenci, p. d. Žužel, in Jurij Kavnik so se odločili za srednji zvon (njegova cena je bila 37 starih centov!), ki ga je omenjeni zvonolivec (?) Albert Samasso izvrstno izdelal tako, da je dne 3. julija 1894 bil slovesno potegnjen v turen. Ta dan se je pri lepem vremenu zbrala velika množica ljudstva ob blizu in daleč. Slovesno opravilo je imel domači župnik, pri katerem sta mu stregla dva sosednja župnika: Gregor Presečnik, podgorski, in Pavel Rath, župnik šmiklavški.«

Za letošnje leto bo kronist zapisal: »Ob slabem vremenu se je na Razborju zbralo veliko ljudi. Krajani Razborja smo letošnjo lepo nedeljo sv. Danijela z velikim veseljem pričakovali. In je prišla, ob velikih pripravah na blagoslov novega zvona. Župnijska cerkev sv. Danijela (goduje 21. julija) je bila

Blagoslov novega zvona

zelo slovesno in lepo okrašena z rožami, z vencami. Tudi zunanost in okolica sta bili pripravljene na praznik župnije. Postavljena sta bila tudi dva mlaja. Dež nam je zmotil prvotne načrte, tako da je slovesna procesija odpadla. Po maši, ki so jo darovali

Jože Kopeinig, rektor doma Sodalitas iz Tinja na Koroškem, Tadej Linasi (domačin, sedaj župnik v Šmarju pri Jelšah) in domači župnik Leopold, smo se preselili na zunanjo stran cerkve, pod zvonik. Tam je že bil pripravljen in lepo okrašen zvon (736 kg,

ton »F«, št. 2441). Okoli trideset moških in žena je po starem načinu potegnili zvono v zvonik, še prej pa je bil zvono blagoslovljen in maziljen. Posvečen je blaženemu škofu Antonu Martinu Slomšku. Ob petju odraslega CPZ in otroškega CPZ je bil zvono potegnjen v lino zvonika. Čez približno eno uro je že zapel. Na zvoniku sta od lina do zvona na tleh visela dva lepa venčka iz cvetov hortenzij, počez pa je bil napis iz rož, ki je pozdravljala novi zvono in mu klical: **PREPEVAJ Z NAMI!** To je naloga zvonov, prepevati v veselju in sreči, v žalosti in bolečini. Pesem zvonov je tista, ki razveseljuje, in tista, ki tolaži. To bo tudi naloga novega zvona na Razborju. Ko je bil končan cerkveni del blagoslova s sveto mašo, smo odšli na igrišče pred cerkvijo. Tam je najprej folklorna skupina z Razborja zaplesala nekaj plesov, zapela in vse nas kljub mrzlemu dnevu ogrela, Manja in Mitja pa sta zaigrala nekaj okroglih. Lepa nedelja je bila letos za 3 stopinje bolj mrzla kakor lanski božični večer, a kljub temu nas je vse gredo veselje nad novim zvonom. Popoldan se je že nagibal k večeru, ko smo še vztrajali ob harmoniki in domači pesmi. Veliko je bilo darovalcev, ki so omogočili nakup našega novega zvona, veliko je bilo dobrih ljudi, zato naj novi zvono nam in našim zanamcem še dolgo in lepo prepeva. Naj prepeva o miru in prijateljstvu, o zdravju in sreči, naj nas tolaži v bolečini. **PREPEVAJ Z NAMI, naš novi razborski zvono!**«

Bogračev piknik in tombola v Domu starostnikov Slovenj Gradec

Nataša Konečnik Vidmar

V torek, 12. julija, so v Domu starostnikov Slovenj Gradec organizirali bogračev

piknik, ki so se ga udeležili oskrbovanci in zaposleni. Za zabavo je poskrbela prostovoljka Tatjana Lušinc, ki je zbrane zabavala z igranjem na harmoniko. Zbrani so ob igranju prepevali koroške pesmi in lepo preživeli dopoldne. V sredo, 27. julija, pa so za stanovalce doma organizirali piknik s tombolo, ki so se ga udeležili tudi prostovoljci in sorodniki stanovalcev. Vzdušje je bilo zelo prijetno in sproščeno, podelili pa so kar veliko praktičnih nagrad. Dom starostnikov tako postaja prijetno medgeneracijsko središče.

Izlet stanovalcev Koroškega doma starostnikov Črneče-Dravograd

Manca Štrigl Javornik

Prvi sončni dan v mesecu avgustu so se člani prijateljskih skupin Barka, Peca, Edlvajs in Tulipan skupaj z voditeljicami odpravili na izlet. Pot je bila skrbno načrtovana, da so se je lahko udeležili tudi težje pomični stanovalci, vendar za izletnike neznana. Po odhodu iz Črneče smo se ustavili na Aerodromu Slovenj Gradec, kjer nam je pilot natančno predstavil športna letala, ki smo si jih lahko tudi поблиže ogledali. Stanovalcem smo ponudili tudi polet z letalom, pa so se le nasmihali in se zanj niso želeli odločiti. Dopoldan je sonce že kar močno pripekalo, zato smo nadaljevali pot na Kope, kjer smo v senci dreves počivali, šli na sprehod, igrali igre z žogo in nazadnje malicali v čudoviti naravi.

Ob poti nazaj smo naredili še daljši postanek v Golavabuki, in sicer na Turistični kmetiji Lešnik. Stanovalci so občudovali kmetijo, se igrali z živalmi, ogledali so si

kapelico, za posebno vzdušje pa sta poskrbela Lešnikov Andrej, ki je zaigral na frajtonarico, ter turistka iz Španije, ki je na flavto zaigrala koroške narodne pesmi.

Na kmetiji Lešnik

Srečanje krajanov in krajanov Zelen Brega

Boris Ranc

»Mi smo pa tu na Zelen Bregu doma, v vencu, spletenem sredi gora. Skriti med hribi, a to nič ne de, po svetu nas širnem poznajo ljudje. Pri nas na Zelen Bregu zdaj navada je ta, da vsako leto se sreča naša družina. Slovenija dvajseto obletnico slavi, mi pa drugič smo se srečali.«

Tako se je glasil uvodni pozdrav udeležencem srečanja Zelenbrežanov, ki smo ga obeležili v soboto, 25. junija 2011, na stičišču srečanja, na Trotovi domačiji na Zelen Bregu.

Tudi letos nismo samo sedeli in klepetali, temveč smo se, razporejeni v ekipe, pomerili v šaljivih igrah, ki smo jih člani ekip z imeni Orači, Stelerajevci, Furmani,

Zimski kosci in Holcarji vzeli še kako resno. Zvečer nismo utrujeni polegli, temveč smo vzeli v roke posebej za to srečanje

priljubljene pesmarice ter prešerno zapeli in se poveselili dolgo v noč.

Drugo srečanje krajanov Zelen Brega

Društvo upokojencev Mislinja slavi 35 let

Mirko Tovšak

Društvo upokojencev Mislinja velja za eno izmed najbolj delovnih tovrstnih društev na Koroškem. Ustanovljeno je bilo 7. 1. 1976. Na začetku je bilo vanj včlanjenih le 160 upokojencev, z leti pa se je članstvo nenehno povečevalo, tako da se danes lahko pohvalijo s 640 člani. Mislinjski upokojenci vedno bolj čutijo potrebo po organiziranem, usklajenem delovanju, zato se tudi množično vključujejo v delovanje društva, to pa prinaša tudi uspehe pri njihovem delu.

Njihov nekdanji predsednik Stane Jeseničnik si je vseskozi prizadeval pridobiti lastne prostore za njihovo delovanje. Tako je uspel s pomočjo ZDUS-a odkupiti del prostorov Koroške banke v centru Šentlenarta. Te so kasneje zamenjali z ustrežnejšimi, večjimi prostori v kleti stanovanjskega bloka in tam tudi redno opravljajo svojo dejavnost. Društvo deluje na številnih področjih. Že od leta 1996 člani organizirajo strokovno vodeno rekreacijo v telovadnici osnovne šole Mislinja. Redno pripravljajo skupinsko kopanje v Termah Zreče in Topolšica, njihova rekreativna skupina pa skupaj s Planinskim društvom v poletnih mesecih organizira vsakomesečne pohode na manj

zahtevna pogorja v Sloveniji. Pripravljajo tudi druge izlete po Sloveniji in v tujini, organizirali so izobraževanje članov za področje računalništva, ne pozabljajo pa tudi na številna družabna srečanja, kjer se njihovi upokojenci srečujejo na prijetnih družabnih prireditvah. Že nekaj let sodelujejo s prijateljskim Društvom upokojencev Limbuš-Pekre in imajo z njimi tudi številna skupna srečanja. Njihov aktiv žena pripravlja razne tečaje, razstave in zabavne popoldneve, krožek Orhideja želi

pritegniti v svoje vrste čim več upokojencev, ki jim niso tuja ročna dela, krožek zeliščarjev pa želi čim bolje naučiti svoje člane, kako pravilno nabirati in pripravljati zdravilna zelišča.

Zadnja leta vodi društvo nadobudni predsednik Franc Gašper, ki je ob občinskem prazniku prejel posebno priznanje Občine Mislinja za zavzeto in uspešno delo.

Pod šotorom se je na proslavi zbralo kar lepo število upokojencev

Odprtje podhoda kolesarske steze preko ceste Slovenj Gradec–Velenje

Mirko Tovšak

Občina Slovenj Gradec, ki je nosilec investicije izgradnje kolesarske steze iz Slovenj Gradca do Mislinje, se je lotila tudi urejanja in izgradnje podvoza za prečkanje regionalne ceste Slovenj Gradec–Velenje v Mislinjski Dobravi. Do sedaj je bil ta del kolesarske steze neurejen, zato je predstavljal kar veliko nevarnost za kolesarje, ki so tako morali preko neurejenega cestnega prehoda prečkati zelo prometno regionalno cesto. Sicer je projekt izgradnje kolesarske steze sofinanciran tudi s pomočjo sredstev Evropske skupnosti, pri projektu pa sodeluje tudi Občina Mislinja, ki namerava v prihodnjih letih kolesarsko stezo

podaljšati v smeri Velenja. Kolesarji, ki vsakodnevno koristimo to zelo pomembno prometno povezavo, se že veselimo urejenega prehoda v Mislinjski Dobravi, ob tem pa izrekamo vse priznanje tistim, ki so se potrudili in omogočili izgradnjo kolesarske steze po opuščeni trasi železniške proge. Nedvomno je ta investicija veliko pripomogla k varnosti

kolesarjev, ki so pred tem morali koristiti zelo nevarno in prometno zelo obremenjeno regionalno cesto. Kako potrebna je bila ta kolesarska povezava, dokazujejo tudi številni kolesarji, rolnjarji in pešci, ki se vsakodnevno množično srečujejo na tej pomembni kolesarski stezi. Podhod je bil slovestnostno odprt 15. septembra 2011.

Malo nostalgije tudi ne škodi

Mirko Tovšak

Kje so časi, ko smo tudi po slovenjgraških ulicah mladinci prenašali Titovo štafeto ... Dan mladosti je bil praznik, ki nam je ostal trajno v spominu. Še posebej ne moremo pozabiti veličastnih proslav v Beogradu, ko so nosilci Titove štafete predajali štafeto z najlepšimi željami Titu za njegov rojstni dan. Ti časi so minili, zbledel pa je tudi spomin na našega nekdanjega voditelja Josipa Broza - Tita. Nekateri se ga radi spominjajo kot voditelja osvobodilnega boja med drugo svetovno vojno, drugi ga obsojajo zaradi tragičnih dogodkov pomora domobrancev po končani drugi svetovni vojni, nekateri ga obsojajo zaradi diktatorskega vodenja povojne Jugoslavije. Ostali pa so nam kljub temu spomini na vsa ta povojna leta.

Vili, ki ga bolje poznamo kot gostinca, ki ima v lasti tudi sedanje gostišče Marčič v Slovenj Gradcu, že nekaj let ob 25. maju poskrbi, da po Celjski cesti priroma do njegovega gostišča Titova štafeta. Tako je bilo tudi letos. Kar lepa množica radovednežev se je zbrala ob njegovi gostilni, kjer ima v podstrešnih prostorih tudi muzej, posvečen spominu Josipa Broza - Tita.

Tistim, ki jih ta muzejska zbirka zanima, jo rad razkaže. Takšen ogled so lahko letos ob prevzemu Titove štafete opravili vsi radovedneži, ki jih je obujanje starih spominov pripeljalo k Vilijevi gostilni.

Nič ni narobe, če včasih kdo poskrbi tudi za pestrost dogodkov v mestu Slovenj Gradec, pa čeprav gre morda za nostalgijo na dogodke, ki komu niso povšeči.

Organizator štafete Vili in dr. Pečnik pozdravljata nosilce Titove štafete

Folklorne skupine na gaudi v Črni na Koroškem

Mojca Pori

Folklorniki Folklorne skupine Gozdar se vedno veselimo Turističnega tedna v naši domači Črni na Koroškem, ki tretji teden v avgustu poteka že 56 let. Po bolj ali manj kratkih letnih počitnicah se ponovno dobimo in začnemo pripravljati na prvi sezonski nastop, saj vsako leto na Turističnem tednu tudi aktivno sodelujemo s prireditvijo Na gaudi se dobimo.

Letos smo se pričeli z organizacijo *gaude* ukvarjati že pred počitnicami, in sicer z razpošiljanjem vabil različnim skupinam in posameznikom, z urejanjem programa in raznimi zadolžitvami. Kljub skrbnemu načrtovanju pa se je letos na žalost primerilo, da je tik pred zdajci svojo udeležbo iz različnih razlogov odpovedalo kar nekaj skupin, tako da smo 21. avgusta 2011 v Črni gostili le dve skupini, kar pa ni pokvarilo naše dobre volje in načrtov za izpeljavo *gaude*. Otroško folklorno skupino SPD Zarja iz Železne Kaple ter Folklorno skupino KD Mandrač iz Kopra je na sprejemu in pogostitvi ob 13. uri v Kulturnem domu v Črni pozdravila in nagovorila županja mag. Romana Lesjak, ki je poudarila pomen kulturnega udejstvovanja in druženja, nekaj besed pa je pripadlo še predsedniku KD Gozdar

Folklorni živžav v Črni na Koroškem (foto: Gorazd Mlinšek)

Gorazdu Mlinšku ter Joži Praprotnik, predsednici Zveze kulturnih društev v Črni. Ko so se gostje okrepcali in si ogledali naš kraj, smo se pričeli pripravljati na povorko s folklornimi kostumi in kratko predstavitevijo s plesom in pesmijo na vasi. Po povorki, ki sta jo zaznamovala pripekajoče sonce in vriskanje, smo se odpravili do Kulturnega doma, kjer se je počasi pričela *gauda*, ki jo je povezoval Luka Kropivnik. Po končani prireditvi so si skupine izmenjale dobre želje in darila, vse sodelujoče pa je čakala še večerja.

Za našo folklorno skupino se je s tem uspešno pričela nova sezona, ki bo, kot kaže naš koledar dogodkov, pestra in polna novih doživetij.

Vsi nastopajoči na *gaudi* v Črni na Koroškem (foto: Duša Komprej)

Gasilski tabor

Franc Areh

V petek, 19. 8. 2011, popoldne se je pričel tabor mladine Gasilske zveze Mislinjske doline na Paškem Kozjaku in je trajal do nedeljskega kosila, ko je bil zaključek. Taborjenja se je udeležilo preko 50 mlajših gasilcev iz gasilskih društev. Tabor je vodila predsednica mladine pri GZMD tov. Irena Kotnik, GČ I. st. z mentorji. Prvi dan so se mladi namestili v prostorih osnovne šole, se

med seboj spoznavali in se pomerili v gasilskih veččinah.

V soboto je bilo zelo pestro, obiskala sta jih lovca, gospod Rihard Kozjak in Ivan Šumah, in jih seznanila s svojim delom ter divjadjo, ki živi v tem lovskega rajonu. Veščine s policijskima psoma je prikazal vodnik iz policijske postaje Dravograd Srečko Kotnik. Sledile so gasilsko-športne igre, zvečer pa so se družili ob tabornem ognju. Ta dan so mlade gasilce obiskali župan Občine Mislinja Franc Šilak, predsednica komisije za mladino GZ Koroške Angela Kramberger, poveljnik GZMD in regijski podpoveljnik Branko Smrtnik, podpoveljnik GZMD in

poveljnik občine Mislinja Zdravko Sešel, predsednik GZMD in predsednik sveta koroških gasilskih zvez Franc Areh. Vsi so tabor pozdravili in zaželeli mladim gasilcem veliko dobrega počutja na Paškem Kozjaku z željo, da bi odnesli veliko znanja, saj ga potrebujejo na vsakem koraku. Tabor so zaključili v nedeljo po kosilu in se z lepimi spomini na preživeto srečanje srečno vrnili v dolino.

Gasilska

Pivovarna Človeška ribica

Nataša Konečnik Vidmar

Pivovarna Human Fish oziroma Človeška ribica iz Trobelj pri Slovenj Gradcu je vodilna mala pivovarna v Sloveniji. Izdelujejo pivo, verjetno najboljše v Sloveniji. V skladu s tradicijami različnih vrst piva, ki jih varijo, uporabljajo le najkvalitetnejše sestavine s celega sveta. Lastnik pivovarne je Avstralec, Matthew Charlesworth, ki je hkrati tudi diplomiranec Ameriškega združenja pivovarjev. Ko se je Matthew z družino preselil v Slovenijo, so obiskali Postojnsko jamo. Človeška ribica, ki so jo tam videli, je nanj in na njegovo družino naredila močan vtis. Ko so potem razmišljali, kako bi podjetje poimenovali, je Matthew rekel, da želi nekaj tipično slovenskega ...

Matthew je s pomočjo sorodnika Jana Ledineka leta 2008 odprl pivovarno in s tem uresničil svoje sanje iz mladosti. Začeli so iz nič, na začetku so imeli le eno stranko, in sicer Koroške splavarje, danes jih imajo 12. Matthew je v preteklosti imel odlično službo, ki pa jo je pustil. Z družino se je selil med Indijo, Malezijo, Rusijo in Avstralijo ter se nazadnje ustalil v Sloveniji, kjer je videl

priložnost v nekdanji Pivovarni Relax, danes znani pod imenom Human Fish Brewery. Zaposleni so trije, in sicer Matthew, Jan Ledinek in kuhar piva Jaša Zidar. Dejavnost pivovarne je razdeljena na dva dela. Prva je prodaja piva lokalom, druga pa so ogledi in degustacija v pivovarni. Obisk z degustacijo traja uro in pol in v tem času gostje spoznajo vse skrivnosti varjenja piva in pokušajo vse vrste piva v neomejenih količinah. Letos planirajo okoli 3500 gostov. Največ jih imajo iz Slovenije, prihajajo pa tudi gostje iz sosednje Avstrije. Skupine, ki obiščejo pivovarno, morajo biti predhodno najavljene. Poleg piva jim postrežejo tudi z domačim koroškim kruhom in *grumpovim* namazom in jim zastavijo še kakšno nagradno vprašanje. Gostje lahko pokušajo angleško svetlo pivo, irsko rdeče pivo, irsko kremno temno pivo in eno sezonsko pivo. Njihov cilj je predstaviti čim več vrst in okusov piva. Gostom zaupajo svoje recepture, predstavijo jim celoten proces varjenja piva, med tednom pa lahko opazujejo tudi kuharje pri delu. V kleti gostom pokažejo, kje se pivo stara in zori. Njihovo pivo lahko gostje tudi kupijo, saj pred pivovarno v času ogledov pripravijo stojnico s pivom in spominki. Njihovo pivo je najdražje slovensko pivo, saj uporabljajo najboljše sestavine, ki jih

uvažajo iz vsega sveta. V Sloveniji je okoli 30 malih pivovarn in večina jih vari Slovencem najbolj poznano svetlo češko pivo. Pri Človeški ribici varijo pet vrst piva, od tega imajo konstantno na zalogi tri vrste. Najbolj priljubljeno je njihovo svetlo pivo, znano pod imenom pale ale. Tega piva prodajo največ, okoli 75 %. Druga vrsta piva je irsko kremno temno pivo, znano pod imenom irski stout, ki je pri Slovencih vedno bolj priljubljeno. Veliko uspeha je doživelo tudi irsko rdeče pivo; varijo ga edini v Sloveniji, velja pa za žensko pivo, ker je bolj blago in sladko. Najnovejša vrsta piva je sipa – slovenian indian pale ale. To je močno alkoholno belgijsko pivo, ki vsebuje 7 %

alkohola in veliko koncentracijo hmelja. To mu daje tudi zelo izrazit okus. V zimskem času varijo »zimsko pivo«, ki mu dodajo cimetove palčke, rjavi sladkor in rdeče

Nadaljevanje na str. 34

pomaranče. To pivo so lani zaradi drugačnosti in posebnega okusa prodali v rekordnem času, in sicer v enem tednu. V njihovi ponudbi je tudi prodaja party sodčkov za razne piknike in zabave, pivo pa je mogoče dobiti v plastenkah in steklenicah v pivovarni. V trgovinah ga ne prodajajo, ker je pivo naravno in nima daljše obstojnosti. Piva ne pasterizirajo in ne filtrirajo, prav tako ne uporabljajo kemikalij.

Ker koncept pivovarne temelji na kvaliteti in ne kvantiteti, je lokalna prodaja piva majhna. Domačini, prebivalci Koroške, niso njihovi največji odjemalci, verjetno zaradi dokaj visoke cene. Največ piva prodajo v

Ljubljano, vedno bolj prepoznavni pa so tudi v Mariboru.

Pivovarno Človeška ribica v Slovenj Gradcu lahko obiščete, če želite spoznati skrivnosti varjenja piva, ga okušati v neomejenih količinah ali pa ob odličnem hladnem pivu pozabiti na vsakdan. Koroška vas bo z gostoljubnimi ljudmi in kvalitetnim pivom v Pivovarni Človeška ribica prav gotovo navdušila in pustila polno lepih vtisov.

70 let od ustanovitve prve partizanske čete na Pohorju

Mag. Jože Marhl

Zadnjo soboto v juliju je bila pri pomniku NOB pri Urbančevi lovski koči v Lehnu na Pohorju jubilejna slovesnost. Tu je bila 30. julija 1941, torej pred 70 leti, ustanovljena prva partizanska četa na Pohorju. Ta je le nekaj dni po ustanovitvi, v noči na 12. avgust 1941, izvedla odmevno borbeno akcijo na orožniško postojanko v Ribnici na Pohorju, o kateri je pisal tudi takratni Marburger Zeitung (15. avgust 1941).

Nagovor župana občine Podvelka Antona Kovšeta

Številne udeležence slovesnosti je pozdravil in nagovoril predsednik Krajevnega odbora ZB za vrednote NOB Podvelka Borut Končnik. Slavnostni govornik je bil borec NOB Hrabro Sterdin. Zbrane pa so nagovorili tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu ter

Pohodniki na cilju (prvi z leve minister dr. Boštjan Žekš)

minister za kulturo akadem. prof. dr. Boštjan Žekš, župan občine Podvelka Anton Kovše, predsednik Skupnosti borcev Lackovega odreda Ivo Vrhnjak - Ožo, podpredsednik Skupnosti borcev Lackovega odreda Peter Macuh, predstavnik koroških Slovencev in koroških partizanov prof. dr. Valentin Sima, predstavnik Koroškega pokrajinskega muzeja Marjan Kos, komandant teritorialne obrambe Občine Radlje ob Dravi v času osamosvojitve vojne Slovenije Zdravko Vilar in predsednik ZB za vrednote NOB občin Kungota, Šentilj in Pesnica Vlado Koren. Na slovesnosti je predsednik Pokrajinskega sveta ZB za vrednote NOB Željko Klajič Petru Macuhu za življenjsko delo v borčevski organizaciji podelil zlato plaketo Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije. Priznanje in zahvalo Skupnosti borcev Lackovega odreda pa so prejeli Rozalija Kašman, Marija Praportnik, Frida Garmut in Albin Topler.

Ob tej priliki so ob pomniku NOB odkrili tudi zasnovo skulpture matere s padlim partizanom, ki jo je ustvaril likovni umetnik

Štefan Kresnik ter ob častni straži pripadnikov Slovenske vojske pod vodstvom stotnika Borisa Najžerja položili venec k pomniku NOB.

Visoki jubilej ustanovitve prve partizanske čete na Pohorju so počastili tudi pohodniki, ki jih je pot vodila iz Lehna do kmetije Urbanc in nato na prizorišče slovesnosti. Med pohodniki sta bila tudi akadem. prof. dr. Boštjan Žekš in župan Občine Podvelka Anton Kovše.

Program slovesnosti, ki sta ga povezovala Slavica Pečovnik Urh in Dagmar Pečovnik, so obogatili učenci OŠ Brezno-Podvelka z mentorico Mihaelo Najžer, dijaka Tjaša Pečovnik in Erik Grubelnik, Ljudske pevke s Kaple, domači mešani pevski zbor z zborovodkinjo Barbaro Mrak, solist na trobenti Jani Lorber, mladi harmonikar učenec OŠ Ribnica na Pohorju Anže Kreuh ter literarna ustvarjalca Mitja Šipek in Ivo Pšajd. Srečanje se je zaključilo s prijateljskim klepetom ob tradicionalnem golažu in s sladkimi dobrotami, ki so jih pripravile prizadevne domačinke.

Tradicionalni piknik šoferjev in avtomehanikov

Mag. Jože Marhl

Člani in članice Združenja šoferjev in avtomehanikov Podvelka, ki ga vodi Jože Jeseničnik, so se v avgustu zbrali na svojem tradicionalnem pikniku, ki je bil tokrat pri koči na Pesniku na Ribniškem Pohorju. Ob prijetnem druženju in v prelepem

pohorskem ambientu so preživeli sončno popoldne. Za dobrote z žara sta poskrbela Toni Višner in Dejan Pečoler. K prijetnemu razpoloženju pa je prispeval tudi Steyr – taxi.

Udeleženci piknika

Svečano ob prvi postavitvi klopotca

Mag. Jože Marhl

Na predvečer praznika Marije vnebovzete so na župnijskem dvorišču v Breznu ob potomki najstarejše trte na svetu z mariborskega Lenta prvič postavili klopotec, kar je novost in posebnost v zgornji Dravski dolini. Številne zbrane od blizu in daleč je pozdravil pomočnik skrbnika te trte Maksimilijan Metličar. Klopotec je ob dekanu iz Vuzenice Ernestu Berložniku in župniku župnij Ožbalta in Kaple Jožetu Motalnu blagoslovil kanonik Mirko Kraševc. Župan občine Podvelka in gospodar potomke najstarejše trte Anton Kovše je orisal njeno zgodovino in povabil prisotne na trgatve to jesen. Darovalec in boter klopotca Danilo Tertinek je naglasil, da je pobudo in predlog za namestitev klopotca na župnijskem dvorišču v Breznu izrazil prejšnji župnik Toni Kmet, on pa je to njegovo željo le uresničil. Klopotec je preizkusil župan Anton Kovše, nato pa sta ga namestila Danilo Tertinek in Janez Mevc. Pester kulturni program so pripravili Metka na citrah in njen oče Janez Mevc na kitari ter Renata Verdinek na klavirju. Ob

zaključku slovesnosti so prisotni skupaj še zapeli znano in ponarodelo pesem Antona Martina Slomška En hribček bom kupil.

Skupina za postavitve klopotca z županom Antonom Kovšetom (tretji z leve)

Predstavljamo vam

Literat in gojitelj malih živali Janez Jurič - Vančy

Martina Cigler

Že lep čas sem članica Literarnega društva Beseda Dravograd, katerega predsednik je vedno nasmejan, dobrodušen Dravograjčan, znan po vzdevku Vančy. Poznate ga tudi bralci Viharnika, saj s svojimi prispevki redno sodeluje pri ustvarjanju našega mesečnika. Janez Jurič - Vančy je za svoje delo na kulturnem področju letos prejel priznanje Občine Dravograd.

Rodil se je 5. maja pred 61 leti na lep sončen dan. Pravi, da ima najbrž zato tako rad sonce. Po končani osnovni šoli se je izšolal za zidarja, vendar je kasneje več kot dvajset let delal na železnici. Zadnji dve leti, odkar je v pokoju, ima več časa za vse svoje konjičke, ki jih ni malo, pripravlja pa se tudi na izid svoje prve knjige z naslovom V senci dedijeve hruške. Je srčen človek z

občutkom za sočloveka. Njegova dela so humoristično obarvana in vidi se, da navdih črpa iz narave, sredi katere ima svoj dom. Rad se pošali in svojo pozitivno energijo prenaša na ljudi okoli sebe. Pogosto kot literat ali predstavnik ljubiteljev malih živali gostuje po raznih krajih Slovenije, kjer s ponosom zastopa Koroško, poleg pisanja, iz katerega veje njegova prijaznost, je že dolga leta namreč tajnik Društva gojiteljev malih živali Koroške, katerih gojitelj je tudi sam; s ponosom pokaže lepe in zdrave pasemske živali od okrasnih in levjegrivih zajčkov do morskih prašičkov in perutnine.

Ima čistokrvne kokoši štajerke, pritiklave štajerke ter še veliko drugih zanimivih pasem. Koroško društvo gojiteljev malih živali je najmočnejše tovrstno društvo v Sloveniji. Oktobra letos bodo v Mežici organizirali razstavo malih živali, na kateri si bomo lahko napasli oči, zato nas že zdaj vabi, da pridemo naokoli. Kot predsednik literarnega društva seveda sodeluje z ostalimi društvi, člane in predvsem mladino spodbuja k pisanju in sodelovanju na raznih natečajih, tudi v tujini. Lani so v

okviru društva na Košenjaku organizirali literarni natečaj za mlade, na katerem je sodelovalo okoli dvajset mladih, od katerih so nekateri še vedno aktivni. Vančy s svojimi prispevki večkrat razveseli starejše v domovih starostnikov in mlajše na raznih delavnicah. S svojo preprostostjo vedno naredi na ljudi dober vtis. S svojim delom bogati kulturni utrip kraja in se trudi pomen »besede« približati vsem generacijam. Želimo mu še mnogo sončnih in ustvarjalnih dni!

Pod zelenim klobukom

Lovska družina Jamnica

Janez Švab

Po sprehodu med lovskimi družinami v zgornji Mežiški dolini smo prišli že nekoliko nižje, na Prevalje. Pokrajina za bivanje je tu že prijaznejša, vedno več je njiv in polj, gozdnatost se zmanjša in poselitve je gostejša. Na področju občine Prevalje je nastala le ena lovška družina, in sicer Lovska družina Jamnica. Pri predstavitvah lovskih družin si pomagam z intervjuvanjem ljudi, ki o zgodovini svoje lovške družine vedo marsikaj, in nekatere lovške družine imajo kvalitetne almanaha, ki so jih izdale ob obletnicah svojega društva. Ob prijazni pomoči starešine LD Jamnice Gorazda Rifla in s kvalitetnim almanahom, ki so ga izdali ob svoji šestdesetletnici, upam, da bo LD Jamnica dobro predstavljena širšemu

krogu našega priljubljenega glasila. Almanah vsebuje res transparentne podatke, ki jih je večino let spretno in pridno zbiral lovec Mirko Kumer, ki sem ga tudi osebno zelo spoštoval in mi je bil pri marsikateri lovski dejavnosti vzor. Nekateri vedo, da je Mirko desetletja zbiral podatke o odvzemih iz lovišč Mežiškega lovskogojitvenega bazena, o staležih itd., to obdelal in pripravil večino strokovnih smernic za gospodarjenje z divjadjo v Mežiški dolini. Mirko je bil vzor marsikateremu lovcu v tej lovski družini in zbiranje ter obdelava podatkov, pisanje strokovnih člankov ali vodenje organov bazena so postale stalnice pri lovcih s Prevalj. Ni slučajno, da je strokovni tajnik Koroške lovške zveze iz njihovih vrst, ali da je eden od avtorjev centralnega informacijskega sistema slovenskih lovcev njihov dolgoletni član, in tudi ni slučajno, da je eden večkrat nagrajenih piscev lovskih besedil njihov lovec.

Po sprejemu Začasnega zakona o lovu in predpisov o ustanavljanju lovišč v letu 1946 je bila najprej ustanovljena LD Prevalje, ki pa se je še istega leta združila s takrat premajhno LD Guštanj. Na območju občine Prevalje je bila ustanovljena še ena lovška družina, Šentanel - Lokovica. Do današnje oblike lovskih družin je bila potrebna še

ena vmesna reorganizacija leta 1949 in takrat so na območju Prevalj in Raven na Koroškem nastale LD Uršlja gora, LD Strojna in LD Tolsti vrh. Po petih letih dela je prišlo do novih delitev in združevanj in nastale so današnje LD Prežihovo, LD Strojna in LD Jamnica. Družina, ki je takrat štela 33 članov, je v svoj upravni odbor izvolila same poznane koroške lovce. Starešina je postal Karel Aberšek, tajnik Mirko Kumer, gospodar Adolf Černeck, statistik Leon Juh in kinolog Ivan Hartl.

Lovci LD Jamnica gospodarijo na 5502 hektarih lovni površini in 348 hektarih nelovnih površin. Po površini je to največja lovška družina v Mežiški dolini. Večina lovišč je na področju občine Prevalje, le manjši del sega tudi v občino Ravne na Koroškem. V Mežiški dolini le lovski družini Koprivna-Topla in Bistra ne mejita na njihovo lovišče. Gozdnatost je v primerjavi s sosedi nekoliko nižja, in sicer okrog 60 %. Lovišče je srednjegorsko, kajti kar 58 % ga je v pasu med 800 in 1300 metri nadmorske višine. Lovišče je razdeljeno na štiri lovne enote, te pa na 37 lovnih okolišev. V vsaki lovni enoti je lovski čuvaj za namen kontrole, nadzora in svetovanja. Od visoke divjadi je najbolj zastopana srnjad in v manjšem številu gamsi. Jelenjad in divji prašiči so prehodni.

Med nizko divjadjo srečamo vse, kar se da najti v Mežiški dolini. Ponosni so na stalno in nezmanjšano prisotnost divjega petelina, ocenjeno na 10 petelinov in 12 kur, planinskega zajca in vseh drugih ogroženih vrst, ki imajo tu svoje stanišče. Na dobro gospodarjenje z divjadjo kaže odvzem divjadi iz lovišča, ki se je pri srnjadi v primerjavi z obdobjem 1961–1970 celo potrojil, pri gamsu pa so prišli v istem obdobju celo do štirikratnega povečanja. Zanimivo, ob tem se je povečala tudi kvaliteta odvzetih osebkov (telesna teža, kvaliteta rogov in rogljev ...). V zadnjem času jim je z raznimi ukrepi v lovišču uspelo ustaviti zmanjševanje številčnosti poljskega zajca.

Lovcev v LD Jamnica je 88 in letno opravijo v povprečju okrog 3000 ur neplačanega prostovoljnega dela. O njihovi skrbi za okolje pričajo okolju prijazne lovske preže (okrog 100), veliko število valilnic za ptiče, slanikov in krmišč. Med prvimi v dolini so imeli svojo lovsko kočjo na Suhem vrhu (leta 1963), ki pa je žal pogorela. Na istem mestu so postavili novo, še lepšo. Za lov na oddaljenem delu lovišča so na Macigojevem pod Uršljo goro postavili lovski bivač. Njihove lovce srečamo v

lovišču tudi s skupinami šolskih in predšolskih otrok. Za promocijo lovstva poskrbijo s sodelovanjem na tradicionalnih Jesenskih srečanjih na Prevaljah, kjer je njihov lovski golaž stalnica in njihova stojnica je zbirališče lovcev, kmetov in vseh, ki imajo radi naravo.

V uvodu sem že govoril o njem, pa si naj za konec sposodim še njegovo pesem, ki najlepše opiše lovišče LD Jamnica med Uršljo goro in Peco.

Zdravilo za dušo

Stanko Grl

*Glej, v zori se jutro poraja
in zarja vrhove zlati,
po stezi pa lovec prihaja,
za črnimi svati hiti.*

*Petelin se v boru šopiri
in ptiček veselo žgoli,
prijeten duh rožic se širi,
čez skale potoček hiti.*

*Trop gamsov v steni se pase,
jim sonce kožuhe srebrni,
na svetu ni lepšega kraja,
se lovcu oko orosi.*

*Prelepe lepote Koroške,
naj danes še puška molči,
naj slika se v srcu ustavi,
nikoli naj tam ne zbledi.*

*V dolini je poldne odbilo,
a lovcu se nič ne mudi,
tu našel je duše zdravilo,
zlato tu vso vrednost zgubi.*

*Z denarjem ne moreš kupiti,
kar tukaj narava ti da,
prelepo to Peco in Uršljo
ne menjam za gore zlata.*

Člani LD Jamnica

Tradicionalni piknik souporabnikov lovskega prostora LD Strojna

Martina Cigler

20. avgusta se je na lovski koči LD Strojna zgodil že 12. tradicionalni piknik, na katerem so se zbrali lovci, kmetje, predstavnik lokalne skupnosti, zaslužni občani in predstavniki Zavoda za gozdove Slovenj Gradec, OE Prevalje. Bistvo je bilo utrjevanje odnosov z lastniki gozdov in posestev. Starešina LD Strojna Vlado Mak je pozdravil vse navzoče in pohvalil vse, ki so sodelovali pri ureditvi Lovskega doma Strojna. Poudaril je tudi, kako pomembno je sožitje med lovci in kmeti in kako niso gojitelji divjadi le lovci, temveč tudi kmetje.

Skupaj se morajo truditi za ohranjanje avtohtone prostoživeče divjadi, torej lovci niso samo plenilci, ampak so tudi naravovarstveniki in zaščitniki divjadi, ki jo

skušajo ohraniti za naše zanamce. Želijo si, da bi ta piknik tudi v bodoče ostal tradicionalen.

Pred Domom lovcev Strojna

Šport

Kolesarski maraton dveh dežel

Mag. Jože Marhl

Na že 13. kolesarskem maratonu dveh dežel, Slovenije in Avstrije, je bila 7. avgusta 2011 množična udeležba kolesarjev in kolesark z obeh strani meje. Start in cilj sta bila tokrat v Ožbaltu. Maratona (bila sta pravzaprav dva) sta organizirala Društvo za šport in rekreacijo Splavar Brezno-Podvelka in LLC Klopferloipe Sektion MTB Eibiswald. Na daljši progi (126 kilometrov) je prvo mesto osvojil Igor Kopše, drugi je bil Blaž Boršnjak, tretji pa Dejan Vračič. V ženski konkurenci na tej progi je bila prva Jessica Jarz, drugo mesto je osvojila Natalija Anderluh, tretje pa Andreja Trojar. Na krajši progi (79 kilometrov) je bil najhitrejši Miran Cvet, drugo mesto je osvojil domačin Klemen Hojnik, tretje mesto pa Rok Kolar. Med ženskami je najvišjo stopničko osvojila Klavdija Glinik, druga je bila Petra Hanžel, tretja pa Romana Čuček.

Kolesarje in goste, med njimi župana občine Radlje ob Dravi in poslanca Alana Bukovnika ter predstavnika občine Grossradl Josefa Loibnerja, je pozdravil in nagovoril župan občine Podvelka Anton Kovše, ki je skupaj z občinskim svetnikom Aleksandrom Golobom najboljšim podelil pokale. Vodja kolesarskega maratona Emerik Neumeister, ki je svojo nalogo odlično opravil, je kolesarje povabil na

14. kolesarki maraton, ki bo prihodnje leto v avgustu s startom in ciljem v Eibiswaldu. Na ta dan je potekal tudi družinski kolesarski maraton okoli Rdečega Brega, katerega organizator je bilo Športno društvo Ožbalt. Udeležence tega maratona sta na startu pozdravila in nagovorila občinski svetnik Aleksander Golob in predsednik sveta Vaške skupnosti Ožbalt Jani Čas.

Start kolesarjev v Ožbaltu

Turnir zlate generacije

Nataša Konečnik Vidmar

V Domu starostnikov Slovenj Gradec prirejajo turnir zlate generacije. Že lansko leto so stanovalci pri anketiranju v sistemu uvajanja kakovosti E-Qualin izrazili željo po rekreativnih aktivnostih, zato so se letos odločili za poletne igre oz. turnir zlate generacije, ki so ga izvajali tri mesece. Začeli so 27. maja in je potekal do 24. avgusta, ko so razglasili rezultate po skupinah. Tekmovanje je potekalo med enotami doma: modra enota – Modri dirkači, srebrna enota – Srnice, zelena

enota – Gringos, oranžna enota – Poletna simfonija in rumena enota – Sončki. Stanovalci so tekmovali v kegljanju, metanju obročev in metanju na koš, posamezno pa še v pikadu. Dobivali so se vsak petek, tekmovali pa so tudi stanovalci na vozičkih. Tako so v Domu starostnikov v slovenj Gradcu zopet presenetili z zanimivo idejo, ki je lahko namig drugim podobnim institucijam.

Mislinjski planinci letos v Prokletijah

Mirko Tovšak

V okviru potepanj po balkanskih pogorjih, ki jih Planinsko društvo Mislinja ob koncu meseca junija organizira že vrsto let, so se letos odločili, da se podajo na skrajni jug Črne gore in osvojijo nekaj vrhov v Prokletijah. Prokletije so obsežno pogorje na meji med Črno goro in Albanijo, raztezajo pa se med Dinarskim gorstvom in Šar planino. Mislinjčani smo se seveda odločili, da bomo osvajali samo vrhove v črnogorskem delu Prokletij, pohodništvo pa smo popestrili še s turističnimi ogledi nekaterih srbskih mest (Kragujevca in Novega Pazarja).

Dan pred dnevom državnosti smo se v poznih večernih urah podali na dolgo pot (več kot 1000 km vožnje). Vmes smo imeli nekoliko daljši postanek v Batočini, kjer smo si ogledali slovensko tovarno Grahautomotive, se nato sestali s planinskimi prijatelji iz pobratene planinskega društva Žeželj iz Kragujevca in nato nadaljevali pot do Plava, kjer smo se namestili v hotelu ob Plavskem jezeru. Naslednji dnevi so bili namenjeni osvajanju vrhov v Prokletijah. Prvi dan smo se podali na manj zahtevno turo na pogorje Čakor, naslednji dan osvojili najvišji vrh Črne gore Kolac (2528 m), nadaljevali s pohodom na Karafil Ljuljaševića in preko doline Grbaje na Popadijo ter zadnji dan na nekoliko skrajšani turi iz Babinega polja na Hridsko jezero. Vreme nam je bilo v glavnem naklonjeno. Bilo je delno jasno z ne preveč vročimi

dnevi, le zadnji dan smo bili med potjo na Hridsko jezero nekajkrat deležni nekaj dežja, kar je tudi preprečilo našo namero, da bi se ta dan povzpeli še na vrh Krša. Bila nas je pisana družina planincev. Kar 51 se nas je odpravilo na pot, med udeleženci pa so bili tudi naši planinski prijatelji iz Velenja, Mute, Podvelke, Slovenj Gradca in Rogaške Slatine. Imeli smo se lepo, tudi namestitev v Eko hotelu ob Plavskem jezeru je bila nekaj posebnega, ob vsem tem pestrem programu planinarjenja pa nismo pozabili niti na praznovanje dneva državnosti. Kar v hotelu smo pripravili proslavo in nato nadaljevali praznovanje ob črnogorski glasbi in z jedmi iz njihovega nacionalnega programa.

Celotno naše potepanje je trajalo pet dni. Kar prehitro so nam minili ti dnevi, rad pa bi se vsem udeležencem zahvalil za vso strpnost in potrpežljivost. Ves čas le ni vse potekalo tako, kot smo si zamislili, vendar smo vse te težave ob dobri volji udeležencev vedno rešili v zadovoljstvo vseh pohodnikov. Zahvala gre tudi planinskemu vodnikom pobratene PD Žeželj iz Kragujevca, ki so nas vodili po poteh, ki so na nekaterih mestih zelo slabo označene. Ponekod markiranih poti sploh ni in smo se morali prebijati po brezpotjih, zato je bilo poznavanje poti vodnikov iz Kragujevca toliko bolj potrebno.

Na najvišjem vrhu Črne Gore – Stolacu

9. tradicionalni pohod veteranov na Košenjak

Toni Štrigl

Tako kot vsako leto je bil tudi letos organiziran 9. tradicionalni pohod veteranov na Košenjak nad Dravogradom. Prireja ga Veteransko združenje Dravograd s predsednikom g. Hermanom Jeseničnikom, ki je bil pobudnik tega pohoda.

Zbrali smo se 15. julija 2011 na planinskem domu na Košenjaku ob 20. obletnici

osamosvojitve Republike Slovenije. Pohoda se je udeležilo veliko ljubiteljev narave, veteranov, občanov koroške regije, člani Zveze častnikov Dravograda, Zveze vojnih veteranov Slovenije območja Mežiške doline, praporščaki Mežiške doline, člani Združenja gornikov RS Sever, prijatelji in drugi. Pohoda so se udeležili tudi prijatelji veterani iz Ruš, česar smo bili zelo veseli. Nekaj najbolj korajžnih se je na pohod podalo peš iz Dravograda. Pozdravni govor na planinskem domu je imel gospod podžupan Alfonz Naberžnik, nakar smo se podali na pot, ki je trajala okrog uro in pol. Na vrhu Košenjaka, ki je visok kar 1521 metrov, smo se vpisali v pisno knjigo in naredili tudi gasilski posnetek udeležencev. Malo smo se okrepčali in nadaljevali s krstom vseh, ki še niso bili na vrhu. Okrog poldneva smo se počasi vračali nazaj na planinski dom, kjer je nas čakal zelo dober golaž s pijačo, za kar je poskrbelo Združenje veteranov Dravograd. Po dobri malici smo podelili diplome vsem tistim, ki so se pohoda udeležili prvič, med njimi sem bil tudi sam, nakar je sledilo veselo druženje, ki se je zavleklo v popoldanske ure.

Vabljeni vsi drugo leto!
Veteranski pozdrav!

Udeleženci pohoda

Potopisi

Razgledi s kolesa Labotska dolina (3. del)

Drago Zagorc

Spodnja Labotska dolina/Unteres Lavanttal

Labotnica v Frančah spremeni barvo in kvaliteto. Do tu je bila v I. in II. kakovostnem razredu, od tu naprej in še posebej potem, ko zapusti Volšperk, pa pade v IV. kakovostni razred in postane rjave barve.

V Frančah spet zapeljemo na kolesarsko pot in smo hitro v Volšperku, ki je glavno mesto okraja. Malo si hote ali nehote, če se izgubimo, ogledujemo mesto. Lahko stopimo v znamenito cerkev sv. Marka, od daleč si lahko ogledamo volšperški grad. Obudimo lahko spomin na veliko taborišče vojnih ujetnikov, ki je tu delovalo med prvo in drugo svetovno vojno. Kolesarska pot se

Labotnica ni več bleščeče bela

spet začne za mostom čez Labotnico in potem ves čas teče ob njej.

Ozek pas med reko in kolesarsko potjo je porasel z drevjem in grmovjem, druga stran pa so travniki, njive in gozd. Ves čas se odpirajo lepi razgledi na Svinjsko planino in Golico. Na poti sva srečevala sprehajalce, kolesarje, tekače, rolnarje, ki so bili posamič, v parih in skupinah. Seveda gneče ni bilo.

Premog

Če je bila zgornja Labotska dolina obdarjena z rudami, ki pa so jih že izkoristili, je spodnja Labotska dolina bogata s premogom, ki so ga le malo izkopali. Zaloge rjavega premoga z nizko vsebnostjo žvepla ocenjujejo na 70 milijonov ton. Z namenom rabe premoga in potreb po elektriki so zgradili

termoelektrarno pri Št. Andražu. Po hudi rudniški nesreči so premogovnik pri Sv. Štefanu zaprli leta 1965. Ob tem sem se spomnil na neprijetne zgodbe z velenjskim lignitom in blokom TEŠ 6. Pod Št. Andražem je lep razgled na mesto, ki mu dajeta značaj obe cerkvi s po dvema stolpoma. Farna cerkev sv. Andreja je bila omenjena že leta 890, kasneje, v 17. stoletju so zgradili še cerkev Maria Loretto. Sedež Lavantinske škofije je bil tu 621 let, leta 1859 ga je škof Martin Slomšek preselil v Maribor.

Moja sopotnica, v ozadju cerkev Marija Loretto v št. Andražu. Kolesarska pot naju je pripeljala do velikega gradbišča pred Št. Pavlom. Po številnih ovinkih sva se izvila med varovalnimi ograjami nazaj na kolesarsko pot.

Koralmbahn in Koralmtunne (železnica in predor)

Kar nekaj časa je trajalo, preden sem izvedel več o tem gradbišču. Leta 2008 so

pričeli z gradnjo železniške proge, ki bo povezovala Celovec z Gradcem in je del železniške povezave Baltik–Jadran; dela naj bi bila končana leta 2017. Proga bo dolga 130 kilometrov, ključni objekt je 32,9 kilometrov dolg tunel skozi Koralm/Golico, po kateri sta proga in predor dobila ime, in bo eden najdaljših predorov na svetu. Ko bo zgrajen še nov predor skozi Semmering, bodo vlaki, težki do 2000 ton, drveli s hitrostjo do 200 km/uro med Jadranom in Baltikom. Potovanje od Celovca do Gradca se bo skrajšalo od sedanjih treh na eno uro. Gradnja naj bi stala 5,2 milijardi evrov. Pozornost mi je pritegnilo nadaljevanje proge proti

Celovcu. Šla naj bi skozi Št. Pavelske hribe, čez most prek Drave do Doba/Aich, kjer naj bi bilo postajališče, in severno od Pliberka proti Metlovi/Mittlern, kjer naj bi bilo tudi postajališče. Od teh dveh postajališč bi se železnica navezala na dravsko železnico proti Mariboru. Malo v drugačni luči sem potem razmišljal o naši tretji osi, hitri cesti Poljana–Slovenj Gradec–Velenje–Savinjska dolina. Ta bo tudi neke vrste priključek na železnico. Bo (tudi) tranzitna cesta in bodo po njej drveli težko naloženi kamioni? Nisem pa o tem nič slišal in nič bral.

Benediktinski samostan v Št. Pavlu
Hitro sva prikolesarila v Št. Pavel, kjer se

nama je odprl pogled na Benediktinski samostan, veliko in lepo zgradbo na gričku nad mestom, ki jo imenujejo tudi zakladnica Koroške. V samostanu je ena največjih knjižnih zbirk v Avstriji, v njej so dragocene oljne slike, je zbirka grafik s prek 30.000 listi. V knjižnici je prek 100.000 tiskanih del in okrog 4000 rokopisov, del tudi iz 5. stoletja. V njej hranijo najstarejšo avstrijsko knjigo De fide catholica in prvo Gutenbergovo tiskovino. Zato je knjižnica poleg nacionalne biblioteke na Dunaju najpomembnejša zbirka knjig v Avstriji. Dolina se spet zoži, premagati morava še nekaj klancev in že sva na cilju v Labotu.

Lepote Dolomitov

Daniela Zaveršnik, dipl. inž. gozd

Začetek poletja nam bo mnogim ostal v nepopisnem spominu. V začetku julija je bil za delavce Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec, d. d., in partnerje organiziran izlet v Dolomite, in sicer pod vodstvom našega sodelavca in člana Planinskega društva Slovenj Gradec Vanča Hartmana, pomagali pa so mu pomočniki vodij Planinskega društva Slovenj Gradec.

Dolomiti so del alpskega gorovja. Nahajajo se v severni Italiji v deželah: Južna Tirolska, Trentino in Belluno. Severna in južna meja sta Pustriška dolina in Val Sugana. Območje je razdeljeno na vzhodne in zahodne Dolomite, enoti pa sta ločeni z linijo Gaddertal–prelaz Campolongo–dolina Cordevole. Ime Dolomiti izvira iz imena francoskega mineraloga Deodata de Dolomieuja (1750–1801), ki je prvi opisal mineral dolomit.

V zgodnjih jutranjih urah smo se preko Avstrije pripeljali do kraja Toblach, ki leži na nadmorski višini 1245 metrov, kjer izvira reka Drava. Nato smo se spustili po dolini Pustertal, ki povezuje Italijo in Avstrijo, po Brennerski avtocesti do Bolzana, od tam pa

Kamnitni gozd, kjer najvišji vrhovi dosežejo tudi do 40 metrov

smo se povzpeli na pogorje Ritten do kraja Langmoos, kjer smo opazovali naravno znamenitost – kamniti gozd (Erdpyramide).

Nato nas je pot vodila po slikoviti dolini Eggental in povzpeli smo se na prelaz Karerpass, kjer leži prelepo zeleno modro jezerce Karersee.

Karersee

S tega prelaza smo se spustili v dolino Val di Fassa in se po njej peljali na prelaz Pordoi (2238 m n. v.) do kraja Corvava, ki leži sredi znane doline Alta Badia. Alta Badia je smučarski paradiz, ki leži v osrčju Sella Ronde in je priljubljena zimska počitniška destinacija za vse športne navdušence. Tukaj se mešata stara tradicija in moderna kultura in prav to daje mestecu poseben čar. Od tam smo se peljali do prelaza Gardena, ki ga na južni strani obkroža skupina Stella, na severni strani pa znamenite Cirspitze, ki spadajo v Unescovo svetovno dediščino. Peš smo se povzpeli preko prelaza Crespeina, 2528 metrov, ki je

Utrinki s poti

Nadaljevanje na str. 42

zelo razgleden. Onkraj njega so travniki nad lepim jezerom Crespeina, vendar so dobrih 100 metrov nižje, kjer nam je pokrajina dala občutek hoje po luni. Med vzponom smo lahko občudovali lepote narave; nekateri smo imeli srečo in videli alpskega svizca (*Marmota marmota*) ter bogat rastlinski svet, med drugimi tudi planiko (*Leontopodium alpinum*).

Svizec, ki ga uvrščamo med glodavce, živi v skupnostih po okrog 10 članov na družino (trop). Prehranjuje se z rastlinami, ki jih dnevno potrebuje okrog 1 kilogram, mlajši svizci nekoliko manj. Svizci, ki se nahajajo na travnikih od sredogorja do visokogorja, zimo prespijo. Prezimovališče si najdejo od dva do pet metrov pod površjem (skopljejo ozke globoke rove), kjer preživijo skoraj polovico leta.

Prišli smo do koč Puez Hutte (2475 m n.v.), kjer smo prenočili. Po zajtrku smo se odpravili po planoti Gherdenacia, nekateri pa so se povzpeli na goro Sassongher (2665 m n. v.) in se spustili proti kraju Colfosco v dolini Alta Badia, kjer nas je čakal avtobus. Pot smo nadaljevali z avtobusom preko prelaza Tre Croci do jezera Misurina, ki leži pod mogočnimi Tremi Cinami, simbolu Dolomitov.

Razgled ti vzame dih ...

Cerkev Calfosch

Misurina

Tri Cine

Neverjetno hitro je minil naš prečudovit in navdušenja poln izlet v Dolomite – biser naravnih lepot.

Pa še skupinska

Ob tej priložnosti se zahvaljujem vodičem, ki so poskrbeli za naš varen povratek, in najboljšemu vodiču Vanču Hartmanu, ki nam je odlično začrtal pot in nam približal kanček lepot v gorah. Vanč: »Še kdaj!« Še posebna zahvala pa gre direktorju Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec gospodu Silvu Pritrzniku za zelo lepo gesto. Iskrena hvala!

Izlet na Kras

Milena J. Cigler

Vsako leto nas upokojeence bivši sodelavke in sodelavci povabijo s sabo na sindikalni izlet. Iz rahlega samoljubja sem že pomislila, da nas imajo morda radi ... Saj imamo tudi mi njih – trideset let smo z nekaterimi (z drugimi pa manj) preživljali naše uradniško življenje, ki pa ga jaz nisem jemala čisto uradniško v klasičnem pomenu besede. Saj najprej so bili ljudje, ti so potem postavili zakone, danes pa, kot da je obratno. To ni humoreska, ampak potopis, zato bom drugič napletla kaj iz uradniškega življenja.

Minibus je svečano speljal z avtobusne postaje in svečano pozabil na Ines, ki je nosila pladenj peciva. Nekdo je pogledal nazaj in jo rešil. In pecivo seveda! Kdaj je začelo deževati, sploh ne vem, tako sem se zapletla v pogovor z bivšimi dragimi sodelavkami in sodelavci. Ti so vedno trije, zato jih lahko naštejemo: Gusti, Karli, Herman. Na počivališču malica – kot vedno odlična. Še zdaj se mi cedijo sline po čudovito zapečenih rebrcih s hrustljivo skorjo.

Morda malo o geološki zgodovini krasa. Čeprav ne gre ravno skupaj z rebrci, ampak saj nismo na gastronomski razstavi, in ko rebrca poješ, jih ni več, kras pa bo ostal, dokler pač bo.

Torej najstarejše kamnine krasa segajo sto milijonov let nazaj, najmlajše pa okoli petdeset milijonov let nazaj. Takrat so seveda nastala velika dviganja morske gladine, kopne faze, pa spet prelomi ... Ko je pričela razpadati Jadransko-Dinarska karbonatna plošča, so se odložile še plasti flišnih kamenin, ki so vidne na obrobju krasa. Danes kras v ožjem tektonskem smislu opredeljujemo kot Tržaško-komensko planoto. Mislim, da ste to že vse pozabili, tudi jaz, zato sem prepisala iz prospekta, ki smo ga dobili v sežanskem botaničnem vrtu, kjer je bil prvi postanek. Vreme nas je »zafrkavalo« in tako smo prečudovita drevesa tega parka gledali izpod strehe. Lilo je kot iz škafa in zahvaljujem se Gustiju, da me je sprejel pod *marelo*, da sva bila mokra vsak po eni rami.

Botanični vrt je zasnoval predstavnik plemiške družine Scaramanga, Giovanni Scaramanga. Zamislite si, da ni bilo dovolj vode, izvirov, vodnjakov, pa je vendar nastala taka čudovita umetnina. Tudi njegova vila Mirasasso iz samega kamna iz druge polovice 19. stoletja je prekrasna. A ker je tako zelo lilo, da si nisem mogla prebirati označb na samih drevesih, vam jih sedaj pač spet lahko naštejemo iz prospekta: večina jih je iz subtropskih krajev Sredozemlja, veliko jih še sedaj raste in cveti. Tu so skupine eksotičnih dreves, javorov drevored, nasad atlaških cedev, nenačrtovano oblikovan gozdič samoniklega drevja in grmovja, velik delež tise v grmovni in drevesni obliki, pergole (vrtne lope) in precej gosta mreža poti. Najbolje, da si vse te lepote

V Vilenici

ogledate sami, park je nasproti Upravne enote Sežana, (če bi imeli čas, bi lahko obiskali kolegice in kolege), stanovanjsko komunalnega podjetja Sežana, ki upravlja s parkom. Omenim naj še rastlinjak, ki ima enako vlogo, kot jo je imel pred stoletjem in pol, in pušpanove rondoje, ki so izredno lepo oblikovani.

Tako, kljub dežju ali prav zaradi njega smo jo mahnili v podzemno jamo Vilenico in bili pošteno presenečeni. Ko poslušamo v medijih o srečanjih pisateljev vsako leto in o nagradi Vilenica, se nobenemu ne sanja, da gre za ogromno, dokaj razpotegnjeno jamo, ki se zaključi nekje pri Sežani, a mi žal nismo šli do konca, ker nismo bili po jamarsko opremljeni. V tej jami lahko razvijaš domišljijo, zato vam jo toplo priporočam, da si jo ogledate. Kapniki, stalagmiti in stalaktiti in združeni, ponazarjajo vse mogoče figure: od Marije z Jezusom, palčke, plesalke, zavese, vile (po njih ime) in tako dalje in tako naprej. Z jamo upravlja Jamarsko društvo Sežana in prijazen gospod, član tega društva, nam je tudi vse raztolmačil in se sprehodil z nami po jami. In veste česa smo bili najbolj veseli? Ko smo se bližali izhodu, so skoraj vsi pozabili na dežnike, ki so jih odložili na kamen pri vhodu. Zakaj? Da, sonce nas je pričakalo in pobožalo pri luknji za izhod.

Naslednja postaja: utrdba Tabor. In kot se spodobi za takšno trdnjavo, je v njej vojaški muzej. Mlajša gospa, ki nas je pričakala in nas vodila po muzeju, je bila pa tako podkovana v vseh detajlih vojaške opreme, ki jo je od otroštva zbiral njen mož, Srečko Rože, da bi lahko šla na katero koli evropsko univerzo in naredila izpit, če obstaja tak predmet. Temeljito sem ponovila zgodovino iz osnovne in srednje šole, kar se tiče prve in druge svetovne vojne, in potem sem od same natrpanosti svojega »računalnika« sedla na stopnice in si rekla: »Bolje, da ni nikoli več kake vojne!« Je pa za ljubitelje te tematike njeno vodenje prava poslastica. Ta zbirka naj bi bila 5 % vsega, kar je zbral Rože! Ne morem si predstavljati, kje ima potem shranjeno še vse ostalo, saj za kaj takega najbrž potrebuje cel grad.

Ne morem se spomniti, ali smo imeli kosilo pred ogledom Lipice ali po njem, ampak saj je vseeno, zaradi bakterije E-coli sem prišla do kumar, ki jih obožujem, tako da je bilo kosilo odlično (natakar pa še bolj). Preden preidem

na Lipico, pa vam moram poročati, kako je bilo s pršutom. Torej, prvotni načrt izleta je bil, da si ogledamo pršutarno. Ampak, kot veste, je dež vse pokvaril in spremenil naše načrte, jaz pa sem prijateljema iz Berlina, ki sta bila na dopustu, obljubila *ein sticks schinke* in sta mi dala celo denar vnaprej. Potem pa sem lepo prosila prijaznega šoferja, da je ustavil v Sežani, da sem šla poskusiti srečo v trgovino kraških dobrot.

Zajetna trgovka je šela denar, ko sem ob petih, ko zapirajo, tolkla po šipi in prosila, naj odpre: »Poseben primer! Prihajam s Koroške, prosim, odprite!« Ženska mi je kazala, da šteje denar. Čez pet minut pridejo po denar, pravi. »Bom počakala,« ji povem. Ona šteje od spredaj nazaj in od zadaj naprej in od zgoraj navzdol ... Takrat se izza vogala prikaže Gusti: »Milena, pridi, čakamo te!«

»Prosim, Gusti, počakaj, ravno zdaj bo preštel!« mu rečem in oba čakava, ženska spet v nedogled šteje in Gusti reče: »Saj vidiš, da naju ne šmirgla.«

»Ravno zdaj bo preštel!« ga mirim, ampak ženska je ob pogledu na dva zadržeta, ki tolčeta po šipi, očitno že sklenila, da ne bo odprla, potem pa si je premislila in se zadržala: »Samo celi kos pršuta, 40 evrov, ali pa se poberita!« Spogledala sva se in se »odvlekla« (jaz dobesedno, ker se mi je zlomila peta na opanku) na avtobus.

»Zakaj nista vzela celega, so se oglašale sodelavke, me bi kupile po kosih.«

Lipicanci so res krasne živali

Ja, ja, če bi bil vedež, ne bi bil revež. Lipica, ostala mi boš za vedno v spominu po dišečih lipah. Torej, Lipica in konji in lipice in lipe. Tale vonj po lipah me je prestavil v junij leta '68, ko sem maturirala in zvečer šla po drevoredu lip z enim od oboževalcev z maturantskega plesa. Oj, prelepo, ta vonj po lipi in ljubezen ... V Lipici je ljubezen do konjev zaznamovala ljudi, ki delajo z njimi, kot je bila naša vodička, mala simpatična in podkovana z znanjem, kot so njeni konji s podkvami. Saj ne vem, ali so res podkovanji, ker nisem pogledala. Vse je v znamenju rodovnikov in imen Naepolitano, Maestozo, vsega ne vem, Lipica je res slovenska, toda nujno moram omeniti svojega priljubljenega pesnika Borisa A. Novaka. Srčno se je boril za te konje in za to, da ostanejo naši. Domov grede še ena malica in sladko spanje na minibusu. Hvala vam, sodelavke in sodelavci, hvala Majda in Gusti, bilo je krasno z vami. Nepozaben dan in nepozabni dogodivljaji. Skoraj malo diši po humoreski? Ne, ne, saj znam biti tudi resna. Kadar spim.

Popotovanja

Vančy

Menim, da je človek že od nekdaj rad potoval. Najprej seveda peš. Potem je privzgojil jezdne živali, jih vpregel v vozove in si sestal prvi čolničnik, ki ga je vedno bolj izpopolnjeval v vse večje ladje. Z iznajdbo parnega stroja pa je prav pri potovanjih nastala največja revolucija.

Nežnejši člani družine potujejo v kočiji

Mika vodi konja kar peš

Nastali so prvi vlaki in ladje na parni pogon – parniki. Potovali smo z avtomobili, premagovaje tisoče kilometrov. Toda tudi to še ni bilo dovolj hitro. Sedaj je že doba letal in reaktivnih pogonov.

Res, da potujemo vse hitreje, a med potjo vidimo vse manj, še manj pa med potjo občutimo in podoživimo. Mnogim se še stoji po tistih romantičnih potovanjih in si omislijo prvinski način potovanja. Enega takega popotnika sem srečal pred kratkim, ko je potoval skozi naš zaselek Bukovje. In ko boste videli fotografijo, se boste morda spomnili, da ste ga tudi vi videli potovati skozi vaš kraj.

Potuje s kočijo, na kateri se peljejo žena in troje majhnih otrok. Vpreženega ima močnega konja, sam ga z vajetmi vodi in hodi peš ob kočiji. Prosil sem ga, če ga smem fotografirati, v kar je smeje privolil. Zraven njega so se postavili tudi žena in otroci. Ima dve deklici, stari okoli štiri, pet let in dojenčka, starega štiri mesece.

Povedal mi je da mu je ime Mika Yahu. Doma je iz Nemčije, iz manjšega kraja Neustrelitz. Potuje že štiri mesece. Začeni v Nemčiji je prečkal Italijo, sedaj pa ima za seboj že 3000 prepotovanih kilometrov.

Pove mi še, da je konj star devet let in da je zelo močan, kar tudi vidim. Ko ga vprašam za načrt poti se nasmeji: »Če bo zdravje, kar do zime in še gotovo naprej!«

Vidim, da ima na sedežu polno popisanih zemljevidov, voz pa je opremljen tudi z »žmigavci« in vsemi zavornimi lučmi. In če bo po sreči z zdravjem in zimo, mu bom ta izvod Viharnika že gotovo lahko poslal kam naprej proti Madžarski.

Zaželel sem mu srečno pot in ne preveč muhastega vremena, obenem pa, da zima ne bi prehitro nastopila v deželi, v kateri koli že bo tedaj. Široko se je nasmehnil, tlesnil z vajetmi in pognal svojega konjiča.

Veliko praznovanje lepih 140 ali dvakrat 70 let

Čas beži in beži, z njim pa leta, a mi smo v soboto, 16. julija 2011, ta leta za trenutek ustavili in proslavili doseženih 140: **Marija** in

Ivan Preglav sta prispevala **vsak po 70**. Naši dragi omi, sestri in mami je sicer še manjkalo nekaj dni, a to ni oviralo njunih najdražjih in smo jima pripravili presenečenje – zabavo do jutranjih ur. Bilo nas je veliko, veliko nas, ki ju imamo radi, kar se je videlo tudi po presenečenjih, ki so sledila in ni in ni jih bilo konca.

Naša slavljenska sta se dobro držala in sta z nami plesala do jutranjih ur, saj redno skrbita

za svojo kondicijo, pa če ni kaj drugega, kar z delanjem drv, zato sta čila in zdrava.

Vsi želimo, da bi bila zdrava še naprej, da bomo lahko še kdaj skupaj zaplesali. To so želje njunih devetih otrok, osemindvajsetih vnukov in štirih pravnukov, pa verjamem, da tudi mnogih drugih, ki ju poznajo!

Mateja Sešel, vnučinja

Človek človeku ... zavarovalni zastopnik

lahko našo ponudbo ustrezno predstavimo in glede na njihove potrebe ustrezno svetujemo. In prav je tako. Sklepanje zavarovanj je odgovoren posel za zavarovalnico, katere predstavniki smo mi, in za kupca.

Nevenka Čas, vodja prodaje

Angela Polanšek, Andreja Tomazin, Marija Poročnik in Marijan Doblšek so povsem običajni ljudje iz vaše sosesčine. Poznate jih. So zavarovalni zastopniki, ki sklepajo vse vrste zavarovanj za Zavarovalnico Maribor od Črne na Koroškem, Mežice, Prevalj do Raven na Koroškem. Vsi opravljajo enako delo, a med njimi je bistvena razlika v dolžini »zavarovalniškega staža«: od dobrega pol leta (Marijan) do spoštovanja vrednih 21 let (Angela). Tudi sicer so med seboj precej različni: Angela, na primer, je navdušena hribolazka in kolesarka. Še nedavno se je na obiske k svojim zavarovancem vozila kar s kolesom! Danes ji tehnična oprema, ki jo potrebuje ob sklepanju zavarovanj, to »razkošje« onemogoča. Tudi Marija rada zagriže v hribe, medtem ko je Andreja »adrenalinska odvisnica«: uživa v skokih s padalom, v vožnji z motorjem, skratka v vsem, kar je malo odštekano. Marijana odlikuje resnost, prav neobičajna za njegova mlada leta.

Za bralce Viharnika smo vsem zastavili nekaj vprašanj.

1. Kako pogosto se ljudje v vašem okolju odločijo za sklenitev različnih oblik zavarovanja?

Angela: Povpraševanje po zavarovanjih sicer narašča, vendar narašča tudi ponudba. Ljudje se zaradi ponudbe podobnih zavarovanj velikokrat odločijo za najcenejšo varianto. Žal se take odločitve na koncu običajno izkažejo za najmanj primerne, saj zavarovancu ne nudijo ustrezne finančne zaščite.

2. Za katera zavarovanja se ljudje najpogosteje odločajo?

Andreja: Ljudje največkrat sklenejo obvezno avtomobilsko zavarovanje, ker to pač morajo po zakonu. Drugo najpogostejše zavarovanje je zavarovanje ostalega premoženja – hiše. Opažam, da

se tisti, ki živijo v večstanovanjskih hišah oziroma blokih, ne odločajo za zavarovanje. Mislijo, da imajo s tem, ko upravljavcu enkrat letno plačajo stroške zavarovanja, zavarovanje urejeno. To je zmotno, ki velikokrat povzroči slabo voljo in povsem nepotrebno finančno breme za tistega, ki utrpi škodo na premičinah v stanovanju! Upravljavci imajo namreč zavarovan samo objekt in skupne prostore, ne pa tudi premoženja stanovalcev.

3. Se je odnos ljudi do zavarovanj v času, ko delate za Zavarovalnico Maribor, kaj spremenil?

Angela: Odnos ljudi do zavarovanj, pa tudi sicer, se je v 20 letih precej spremenil. Splet zagotavlja takojšnjo informiranost. Ljudje imajo vsak trenutek možnost spremljati posledice nesreč, ki jih povzročajo viharji, toča, poplave, potresi, eksplozije ... Vse bolj se zavedajo, kaj pomeni, če sebe ali svojega premoženja nimajo zavarovanega. Solidarnost med Slovenci je sicer precejšnja, a je višina denarne pomoči, ki jo lahko zberemo iz tega naslova, vse nižja in ne more pokriti vseh potreb prizadetega v nesreči. Še zmeraj velja, da ustrezno sklenjeno zavarovanje zagotavlja najbolj primerno nadomestitev izgubljenega premoženja.

Andreja: Porast ujim, na primer, vpliva na povečano povpraševanje – na žalost pa pogosto ostane le pri tem. Ujma mine ... in z njo »mine« tudi potreba po sklenitvi zavarovanja. Nekateri mislijo, da se ravno njim ne bo nič zgodilo. Ampak po kakšnem naključju bi nesreča vselej doletela drugega, mene pa ne? Takega stališča ne morem razumeti. Prav tako ljudje še zmeraj preveč računajo na solidarnost.

Marija: Zavarovanci so danes precej bolj seznanjeni z vsebino zavarovanja, kot so bili v preteklosti. Poglobijo se v produkte. Tudi mi se nenehno izobražujemo, da jim

4. Za katera zavarovanja menite, da je nujno, da jih imamo sklenjena?

Angela: Zavarovanje avtomobilske odgovornosti nam tako ali tako nalaga zakon in tu ni kaj dosti razmišljati. Za avtomobilski kasko se ljudje dokaj pogosto odločijo, a namesto da bi gledali kritja in rizike, odbitne franšize, servis, pomoč, asistenco ..., je velikokrat pomembna le čim nižja cena. Šele potem pridejo na vrsto ostala zavarovanja. Glede na svoje izkušnje ljudem svetujem nekoliko »obrtnjen« vrstni red: najprej naj zavarujejo sebe ter tako vsaj deloma finančno zaščitijo tiste, za katere so odgovorni; zatem naj zavarujejo streho nad glavo, šele potem naj se odločajo o sklenitvi ostalih oblik prostovoljnih zavarovanj.

Marijan: Ljudje se še premalo odločajo za življenjska zavarovanja. Tukaj mislim predvsem na svojo generacijo. Zakaj mladi menijo, da se njim nič ne more zgoditi? Da si življenjskega zavarovanja ne morejo privoščiti? Ali pa da ga preprosto ne potrebujejo? Saj vendar nihče ni varen pred takšnimi ali drugačnimi nezgodami in boleznimi. Življenjsko zavarovanje lahko sklenemo že za 20 € mesečno! Upam si trditi, da si ga lahko privoščijo skoraj vsak. Po mojih izkušnjah je to minimalna vsota, ki jo povprečen najstnik ali študent zapravi ob vikendih za zabavo. Če začneš dovolj zgodaj varčevati, tudi z nizkimi vložki sčasoma pridelava visoke zneske.

5. Zastopnike velikokrat opišejo kot »inkasante«. Kako bi vi želeli, da vas opišejo?

Angela: Kot svetovalko, kot pomočnico pri obvladovanju nepredvidljivih življenjskih situacij.

Marijan: Kot nekoga, ki jim pomaga načrtovati finančno varnost in stabilnost in ne le kot nujno zlo, ki potrka na vrata, zato da pobere denar.

Angela Polanšek

Tel.: 031784566
angela.polansek@zav-mb.si

Andreja Tomazin

Tel.: 041330137
andreja.tomazin@zav-mb.si

Marija Poročnik

Tel.: 031699292
marija.porocnik@zav-mb.si

Marijan Doblšek

Tel.: 041830805
marijan.doblsek@zav-mb.si

EstEtika

Spinoza, "verniki narave"

Marko Krejan

Življenje

Baruch de Spinoza (1632–1677) se je rodil v Amsterdamu v družini premožnega židovskega trgovca. Njegova družina je tja pribežala s Portugalske zaradi preganjanja, ki ga je tam bila deležna judovska skupnost. Doma so torej govorili portugalsko, mali Baruch pa se je seveda učil tudi nizozemščine. Obiskoval je šolo mestne judovske skupnosti, kjer se je učil tudi hebrejsko in preučeval Staro zavezo ter Talmud. Na pestrih nizozemskih tleh je takrat prihajalo do mešanj med različnimi ljudmi in zatorej tudi med različnimi verovanji ter nazori; plodna tla za kombiniranje različnih verovanj in miselnih pogledov, posledično pa tudi za vzpostavitev trenj ali neodobravanj znotraj posameznih skupnosti. Nek tragični dogodek v njegovi skupnosti, o katerem se je govorilo še nekaj let, je dobrodušna pretresel takrat komaj osemletnega Spinozo. Nekega človeka, ki je hkrati praktical judovstvo in krščanstvo, so namreč izobčili iz skupnosti, ga nato sprejeli nazaj, a ga ob tem javno prebičali, nazadnje pa je naredil samomor. Mladi Spinoza je potem dejansko šel po podobni, a na srečo manj tragični poti. Izobraževal se je po tradicionalnem programu, ki je temeljil predvsem na študiju hebrejščine in Biblije, radovednemu mladeniču pa nikakor ni potešil njegovih zanimanj. Pri starosti okrog štirinajst let je tako kot vsi judovski mladeniči zaključil formalno šolanje. Začel je sodelovati z bratom in očetom pri domačih trgovinskih poslih, zraven pa se je poglobljal v knjige srednjeveških judovskih filozofov. Že zelo zgodaj je izoblikoval izvirna filozofska stališča in tudi svoj umirjen, vase poglobljen, a hkrati karizmatičen karakter. Nanj so brez dvoma močno vplivale tudi smrti znotraj družine. Mama Hanna je umrla, ko je bil star šest let, polbrat Isaac pri njegovih sedemnajstih, sestra Miriam, ko je imel devetnajst let, mačeha Ester pri enaindvajsetih, oče Michael pa pri triindvajsetih. Leto kasneje so Spinozo izobčili iz judovske skupnosti, kar je povsem spremenilo njegov tok življenja. Spinoza se je namreč srečeval s pripadniki različnih verskih ter filozofskih nazorov in to je vplivalo na oblikovanje njegovih

Pantheism by Treesoul (pridobljeno 25. 8. 2011, <http://treesoul.deviantart.com/art/Pantheism>)

stališč, ki pa jih ni nikoli skrival. Judovska skupnost ga je tako leta 1656 formalno obtožila herezije. Uradno so ga zaslili, predstavitev njegovih stališč pa je nekega verskega gorečnega spravila v tak bes, da je nadenj planil z nožem. Spinoza je napad prestal brez hujših poškodb, od noža razparan plašč pa je menda hranil do konca življenja. Svojam skupnosti nesprejemljivim pogledom se ni odpovedal in ta ga je izobčila. Kakšna so bila ta stališča, da so tako razsrdila judovsko skupnost, bomo videli kasneje. Izobčenje je pomenilo dosledno osamitev iz skupnosti; njenim pripadnikom je bilo prepovedano ga sploh pogledati, se mu približati, kaj šele z njim govoriti. Spinoza je postal navaden, z vero nedoločen človek. Svoj delež dediščine je prepustil sestri, kasneje je svoje ime spremenil v Benedict, nikoli več pa se ni pridružil nobeni verski skupnosti. V živahnem in uspešnem pristaniškem mestu, stekališču različnih ljudi, ki je posedovalo visoko raven duhovne svobode in strpnosti, pa to izobčenje na mladega Spinozo ni udarilo s tako silo, kot bi lahko kje drugje. Nekje v tistem času se je začel učiti latinščine pri svobodnemiselnemu protestantu Franciscu van den Endenu, ki sta ga osupnila mladeničeva učenost in bistroumnost. Obvladovanje tega jezika pa je bistveno

pripomoglo k njegovemu lastnemu znanju, saj so tedanji misleci večinoma pisali v latinščini. V teh težkih, a pomembnih letih si je Spinoza ustvaril krog zvestih prijateljev, s katerimi se je veliko družil in v pogovorih oblikoval svojo filozofijo. Menda naj bi se celo zaljubil v učiteljevo hčerko Claro Mario, a ker je deloval čustveno povsem hladno, nikoli ni pokazal niti sreče niti žalosti, si je ta izbrala nekoga drugega. Obnašal se je pač dokaj čudaško; risal je portrete plemičev v ribiških oblekah, dolge ure je opazoval žuželke in se celo smejal muham, ki so se spopadale. Svoje izobčenje je pravzaprav dokaj stočno prenesel. Napisal je nek protest in delo v latinščini z naslovom *Apologia*, kritiko Biblije, ki pa se je žal ohranila zgolj delno. V kasnejših letih je skromno živel po raznih manjših

podeželskih krajih, v miru brusil svojo filozofijo, brusil pa je tudi leče. Njegova obrt je namreč postala izdelava in brušenje leč za očala, lupe in podobno. Zatopljen v svoje samotarsko delo je celo zavrnil ponudbo za mesto univerzitetnega predavatelja. Ostajal pa je v rednih stikih s svojimi prijatelji, tako v pismih kot z obiski. Prijatelji so ga tudi prisilili, da se je preselil v Haag, kjer je preživel zadnjih šest let svojega življenja. Pri brušenju leč je vdihoval veliko drobnega prahu in je zato bolehal na pljučih. Bolezen se je slabšala in nekega februarskega dne ji je komaj štiriinštiridesetleten podlegel.

Delo

Za seboj je Spinoza pustil edinstveno filozofsko zapuščino, ki je v zdajšnjih časih močno aktualna tako med filozofi kot znanstveniki, med pesniki in novodobnimi mistiki; pravzaprav, lahko bi rekel, da je Spinoza aktualen za vse, ki čutijo, se zavedajo, da je edino, kar obstaja, narava oziroma univerzum, mi pa smo njegov sestavni del. Spinoza je bil namreč panteist, kar pomeni, da je vse (*pan*) kar obstaja, enačil oziroma razumel kot lastnost ali del enotnega boga (*theos*). *Deus sive natura* je zapisal v latinščini – *bog ali narava*. Spinozov bog je neskončen in nujno

obstoječ in povsem brezoseben; ker je identičen z naravo, to pomeni, da tudi ta obstaja nujno in večno. To je bila prva stvar, ki je verjetno razhudila judovsko skupnost, v kateri je naš filozof še kot mladenič živel. Njegov bog namreč ni stvarnik sveta, saj je svet sam že bog. Torej bog ni obstajal sam po sebi kot neka oseba, nato pa se odločil, da bo ustvaril svet in bitja na njem. Druga stvar je bila ta, da pač tak bog ali svet nima nobenega smotra, namena ali cilja. Do ljudi je popolnoma indiferenten. Nastanejo v njem, živijo v njem in izginejo v njem in to je to. Tak bog niti približno ni podoben očetovskemu bogu stvarniku drugih religij, ki po svoji podobi ustvari človeka, mu vdahne dušo s svobodno voljo ter gleda, če bo molil, ravnal pravično ter njemu všečno. Nikakor. Za Spinozovega boga med dobrim in zlim sploh ni nobene razlike. Moralnost se pojavlja le znotraj človeštva in je pomembna samo zanj. Sploh se ne gre čuditi torej, da je bil Spinoza pred dobrimi tristoletnimi leti tako srdito izobčen in zavržen. Dandanašnji pa je močno cenjen in priznan. Njegov oboževalec Albert Einstein mu je celo napisal pesem.

Spinoza na bankovcu (pridobljeno 25. 8. 2011, <http://www.yoism.org/>)

Kakor koli že kdo od nas dojema boga – naj bo to stvarnik v nebesih, narava okoli nas ali pa nekaj neobstoječega –, če dobro pomislimo, smo pravzaprav vse, kar imamo, mi sami in narava, katere del smo. Ustvarjeni smo iz nje in odvisni od nje. Dejansko smo vsi »panteisti, verujoči v naravo«, če si to priznamo. Vse religije v osnovi zapovedujejo strah in spoštovanje pred bogom ter ljubezen in čaščenje do

njega. Mislim pa, da bi morali vse naštetoto najbolj čutiti in gojiti predvsem do narave same.

Viri:
Spinoza: Etika, Slovenska matica 1988
Spinoza: Pisma o zlu, Krtina 2001
Marija Svajncer, Človek, življenje in filozofija, Educa 2009

zsk KOROŠKI ZAVOD ZA KULTURO
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT URAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA MLADINO
Nalozba iz tuje prihodnosti (Osnovni sklad Evropskega socialnega fonda)

Vabimo vas na odprtje
MLADINSKEGA HOTELA
punkl

in posvet »GRADNJA LESENIH JAVNIH OBJEKTOV – VIZIJA PRIHODNOSTI?«

RAVNE NA KOROŠKEM **14. OKTOBER**

Posvet bo združil strokovnjake, praktike in raziskovalce ter ponudi vpogled v prihodnost gradnje lesenih javnih objektov.
Na priložni ugodni razpisniški stopnji Mladinskega hotela Punkl na Ravneh na Koroškem, kar so tako imenovane naprave stene kot notranje obloge in zunanja fasada iz lesa, bodo predstavljeni različni projekti, odarja predeloma tika in smere na področjih arhitekture, umetnosti v prostoru, konstrukcije in stališč, utrabi lesnega potenciala, pridobivanja kompaktnih izdelkov in vodnega investicijske lesne gradnje. Na osnovi izbranih strokovnjakov bodo praktično izpostavili za prihodnost, tudi v globalnem pogledu, in s smernicami za razvoj javnih gradov.

9^h – 11^h Posvet GRADNJA LESENIH JAVNIH OBJEKTOV – VIZIJA PRIHODNOSTI?
Vabljeni strokovnjaki:
• Silvo PRISTRIŽNIK, univ. dipl. inž. grad. (SLOVENIJA, GRADCI, d. o. o.)
• Primož PRAPER, univ. dipl. inž. grad. (SLOVENIJA, d. o. o.)
• Stjepan HADJILJANIĆ, univ. dipl. inž. grad. (HRVATSKA, d. o. o.)
• dr. Bruno DUJAK, doc. (HRVATSKA, INŽENIRING PROJEKCIJSKI BUREAU, d. o. o.)
• doc. Marija ŽORJEC, inženirka za arhitekturo
• prof. Janez KOŽEJ, profesor za arhitekturo
• prof. dr. Frano POHLJEVIĆ, profesor za arhitekturo
• modnarica Saša ŠIMEČ, inž. grad. (HRVATSKA, d. o. o.)

11^h – 11^h Odprtje INFO e-točke (KURJAN – PRIHODNOST ZA RAVNO)
11^h – 12^h Ogled dobre prakse lesenih javnih objektov na Koroškem
Informacije prijeto do 12. oktobra 2011: info@punkl.si, 041 787 008
• vasa STROJNA, inženirka in arhitektka
• RADIJE, inženirsko-inštitutski objekt in turistični objekt (SLOVENIJA)
• MUTA, turistični objekt (SLOVENIJA)
• VUZENICA, ogled lesenega stropa v slovenski hiši
• spust S SPLAVOM PO DRAVI – v okviru spustnih mestnih skupnosti (SLOVENIJA, MURSKA SOBOTA)

18^h – 18^h Odprtje mladinskega hotela
• stvarnost nagovori in kulturni program
• odprtje priložnostne razstave LESENE GRADNJE
• razglabitev rezultatov NAJRAJŠEGRADNJE
NALOŽBA za posvetovanje slob in stroškovne nagrade
• ogled Punkla in pogostitev (Družina koncert: Medbela dolina) in kratak KONCERT skupine Farty Anonima
• po odprtju Mladinskega hotela Punkl ZABAVA V MLADINSKEM ZAVODU KOMPLEKS

PUNKL, MLADINSKI HOTEL, RAVNE NA KOROŠKEM
OGLEDARSKA POT, 18, RAVNE NA KOROŠKEM | 041 787 008 | INFO@PUNKL.SI

info@punkl.si **www.punkl.si**

STOPALO TJANA, S. P.
Šentjanž 14
2373 Šentjanž

NEGA STOPAL
naredi vaš korak lažji, pogled na vaše urejene noge pa prijetnejši!

PRIVOŠČITE JIM NAJBOLJŠE, saj vas podpirajo VSAK DAN celo življenje!

Bolečine zaradi otiščancev, kurjih oces, razpokane kože na podplatih ... so popolnoma nepotrebna nadloga. Enako velja tudi za zadebeljene nohte, trdo in poroženo kožo. Skrbna nega je potrebna tudi doma, zato vam bomo po želji svetovali, kako za svoje noge najbolje poskrbite tudi sami.

„STOPALA so zrcalo našega zdravja!“

Se priporočamo! Naročite se lahko na telefon 070 750 131

Socialni izzivi

Varstveni dodatek

Polonca Jakob Krejan, univ. dipl. soc. del.

V prejšnji številki Viharnika sem pisala na splošno o denarni socialni pomoči, zdaj pa bom tudi na splošno preletela pravico do varstvenega dodatka. Novi zakon o socialnovarstvenih prejemkih je dvignil veliko prahu, povzročil bo kar nekaj sistemskih in programskih sprememb.

Gre za pravico do varstvenega dodatka, ki je od 1. 6. 2011 dalje urejena z Zakonom o socialnovarstvenih prejemkih (ZSVarPre, Uradni list RS, št. 61/2010), vendar se zaradi tehničnih težav pri posodobitvi celotnega sistema še ne uporablja. V Uradnem listu RS, št. 40/2011, so bile objavljene spremembe in dopolnitve Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev in Zakona o socialnovarstvenih prejemkih. Začetek uporabe obeh zakonov se prestavlja na 1. 1. 2012. Na splošno bom opisala pravico do varstvenega dodatka, tako kot bo obravnavana v naslednjem letu.

Kako je pravica do varstvenega dodatka urejena trenutno, je pojasnjeno na spletni strani pod zavahkom uveljavljanje pravic, varstveni dodatek. Postopek uveljavitve pravice je razložen še po starem Zakonu o varstvenem dodatku (ZVarDod, Uradni list RS, št. 10/2008; ZPIZ). Varstveni dodatek je po zakonu (ZSVarPre) socialno varstveni prejemek, namenjen tistim posameznikom ali posameznicam, ki si materialne varnosti ne morejo zagotoviti zaradi okoliščin, na katere sami ne morejo vplivati.

Upravičenci

Do varstvenega dodatka so upravičeni:

1. državljani Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji;
2. tujci z dovoljenjem za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji in s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji;
3. trajno nezaposljive osebe ali osebe, trajno nezmožne za delo;
4. ženske, starejše od 63 let, oziroma moški, starejši od 65 let, ki so upravičeni do denarne socialne pomoči oziroma bi do nje lahko bili upravičene,
5. osebe, katerih lastni dohodek oziroma lastni dohodek družine presega višino njihovega minimalnega dohodka oziroma seštevka minimalnih dohodkov posameznih družinskih članov družine, ne presega pa višine njihovega minimalnega dohodka, ki trenutno znaša 288,81 EUR.

Način določitve višine varstvenega dodatka

Višina varstvenega dodatka se določa na osnovi 51. člena Zakona o socialnovarstvenih prejemkih. Cenzus za posameznega družinskega člana se v **razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka** določi na enak način, kot to velja za ugotavljanje upravičenosti do denarne socialne pomoči. Cenzus za varstveni dodatek za samsko osebo tako znaša 450,54 EUR (1,56 OZMD – osnovnega zneska minimalnega dohodka). Če je upravičenec do varstvenega dodatka upravičen tudi do denarne socialne pomoči ali izpolnjuje pogoje za denarno socialno pomoč, znaša varstveni dodatek:

- **0,56 osnovnega zneska minimalnega dohodka (161,73 EUR), in sicer za:**
  - samsko osebo,
  - edino odraslo osebo v družini in
  - odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje za uveljavitev varstvenega dodatka in mu pripada nižji minimalni dohodek;
- **0,28 osnovnega zneska minimalnega dohodka (80,87 EUR), in sicer za:**
  - odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje za pridobitev varstvenega dodatka in mu pripada višji minimalni dohodek ali ima status aktivne osebe.

Če samska oseba nima lastnega dohodka, znaša varstveni dodatek **0,56 osnovnega zneska minimalnega dohodka**.

Če ima samska oseba tudi lastni dohodek, se varstveni dodatek določi v **višini razlike med minimalnim dohodkom za varstveni dodatek (1,56 OZMD) in lastnim dohodkom**.

Za družino je varstveni dodatek določen v **višini razlike med cenzusom** družine za varstveni dodatek in **lastnim dohodkom družine**.

Kateri dohodki se upoštevajo?

Upoštevajo se dohodki in prejemki, in sicer neto razpoložljivi dohodek (po odštetju davkov in obveznih prispevkov ter normiranih oziroma dejanskih stroškov), prejet v zadnjih 3 ali 4 do 12 mesecih oz. 13 mesecih pred mesecem vložitve vloge. Dohodki, ki se upoštevajo, so (naštela bom le nekaj dohodkov, bolj natančen opis najdete v samem Zakonu o socialnovarstvenih prejemkih): obdavčljivi dohodki po zakonu o dohodnini, ki niso oproščeni plačila dohodnine, pokojninske

rente in odkupne vrednosti ter dodatne starostne pokojnine, dohodki, preživnina, nadomestilo preživnine in drugi tovrstni prejemki, nagrada skrbniku, plačilo dela rejniku, starševski dodatek, otroški dodatek, denarna socialna pomoč (razen izredna denarna socialna pomoč), invalidski in družinski dodatek, nadomestilo za invalidnost, sredstva za nego in pomoč ter druge oblike denarnih nadomestil, ki jih prejema oseba, za katero skrbi oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, razen če stranka dokaže drugače, prejemki za delo pripornikov in obsojencev, pomoči v obliki denarnih sredstev od invalidskih, humanitarnih organizacij, dobrodelnih ustanov in lokalnih skupnosti, prejete kot pomoč za preživetje (upošteva se znesek, zmanjšan za cenzus samske osebe ali družine za denarno socialno pomoč – DSP) itd.

Premoženje, ki se ne upošteva

Upošteva se vse premično in nepremično premoženje (osebna in druga vozila, vodna plovila, lastniški deleži gospodarskih družb ali zadrug, vrednostni papirji, denarna sredstva na transakcijskem ali drugem računu, hranilne vloge in druga denarna sredstva po izjavi posameznika, drugo premično premoženje), razen stanovanje (stanovanjska hiša), v katerem oseba dejansko prebiva, en osebni avtomobil ali enosledno vozilo do vrednosti 28-kratnika osnovnega zneska minimalnega dohodka, osebni avtomobil ali enosledno vozilo, prilagojeno prevozu težko gibalno oviranih oseb, premoženje, ki daje dohodke, višje od bruto minimalne plače, premoženje, za katerega ima oseba kot najemodajalec sklenjen finančni ali poslovni najem, sredstva dodatnega pokojninskega zavarovanja, vpisana na osebnem računu zavarovanca pri skladu obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja oziroma pri pokojninskem skladu ali zavarovalnici, ki izvaja prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje, prihranki.

Če je upravičenec do varstvenega dodatka lastnik nepremičnine, se mu z odločbo o upravičenosti do varstvenega dodatka prepove odtujiti in obremeniti nepremičnino, katere lastnik je, v korist Republike Slovenije.

Prepoved odtujitve in obremenitve

Omenim pa naj tudi pravno podlago za vračilo sredstev, ki jo predstavlja 128. člen Zakona o dedovanju, ki je sicer v pristojnosti Ministrstva za pravosodje in med drugim govori o dedovanju premoženja osebe, ki je uživala pomoč v skladu s predpisi o socialnem varstvu. Če je upravičenec do varstvenega dodatka lastnik nepremičnine, se mu z odločbo o

upravičenosti do varstvenega dodatka prepove odtujiti in obremeniti nepremičnino, katere lastnik je, v korist Republike Slovenije.

Opozorilo: Zakon ZSVarPre, ki začne veljati predvidoma 1. 1. 2012 in po novem ureja pravico do varstvenega dodatka, pravi, da v primeru, če bi v skladu z navedenim zakonom uveljavljali pravico do varstvenega dodatka in bi bili do nje tudi upravičeni, se bo ta pomoč glede na to, da je po novem urejena v predpisih s področja socialnega varstva, štela za sredstva, za katera bo RS lahko uveljavljala omejitev dedovanja v skladu z Zakonom o dedovanju (*Zakon o dedovanju (ZD) Uradni list, SRS, št. 15/1976*).

Pojasnjujemo tudi, da 53. člen ZSVarPre določa naslednje: če je upravičenec do varstvenega dodatka lastnik nepremičnine, se mu z odločbo o upravičenosti do varstvenega dodatka prepove odtujiti in obremeniti nepremičnino, katere lastnik je, v korist Republike Slovenije. To pojasnjuje, da se bo varstveni dodatek po Zakonu o dedovanju tudi vračal.

Ugotavljanje trajne nezmožnosti za delo in trajne nezaposljivosti

Trajno nezmožnost za delo v postopku ugotavljanja upravičenosti do varstvenega dodatka ugotavlja invalidska komisija po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, trajno nezaposljivost pa ugotavlja rehabilitacijska komisija oziroma izvajalec zaposlitvene rehabilitacije po predpisih o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov oziroma drug ustrezen organ po predpisih, ki urejajo status invalidov.

Pomembno!

Po mnenju Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve se vračila pomoči s področja socialnega varstva nanašajo na: denarno socialno pomoč (redno in izredno), varstveni dodatek, ki je po novem urejen v ZSVarPre – sredstva za to se izplačujejo iz državnega proračuna – in na doplačila socialnovarstvenih storitev

(doplačila storitev domov za starejše občane in družinskega pomočnika), ki jih za svoje občane (upravičence), če tega ne zmorejo sami, plačujejo občine; v tem primeru gre za sredstva lokalnih skupnosti. V prejšnji številki sem razmišljala, da bi podala tudi statistične podatke o denarni socialni pomoči za koroško regijo. Zdi se se mi zanimivi in zato jih dodala na konec tega članka.

Podatki za Koroško kažejo, da je za isto obdobje od januarja do julija 2010 in 2011 število upravičencev zelo upadlo in če špekuliram, je to lahko povezano s 128. členom Zakona o dedovanju. Trend brezposelnosti je v tem obdobju visok, posledično se (po mojem mnenju) naj bi višalo tudi število upravičencev DSP. Vendar se ne. Do meseca aprila se število upravičencev DSP dviguje, potem pa se številke razmeroma znižajo. Število registriranih brezposelnih na Koroškem se od januarja počasi znižuje, kar bi lahko tudi pojasnilo manjše število upravičencev DSP. Zaključim lahko z vprašanjem: se je revščina na Koroškem uradno znižala?

Zakon naposled le ureja področje socialnovarstvenih prejemkov in prav za to področje je po mnenju mnogih bil v večini nepošteno porabljen denar davkoplačevalcev. Upam, da bo novi Zakon prinesel bolj korektno rešitve in bo resnično v prid posamezniku, ki si resnično ne more zagotoviti materialne varnosti. *V kolikor imate kakršno koli vprašanje ali komentar v zvezi z mojimi članki, jih pošljite na uredništvo (Voranečev trg 1, Slovenj Gradec, ali viharnik@gg-sg.si) in z veseljem vam bom odgovorila.*

Viri:

- ZPIZ:
<http://www.zpiz.si/wps/wcm/connect/zpiz+internet/zpiz/prvastran/uveljavljanjepravice/varstveni+dodatek>

- MDDSZ:
<http://www.radioaktual.si/?mod=aktualno&action=viewOne&ID=21620>

Nagradno vprašanje

Zanima nas, če veste, čigavo oko je fotografiji.

Odgovore pošljite do 15. oktobra 2011 na naslov:

Uredništvo Viharnika,
 Voranečev trg 1,
 2380 Slovenj Gradec,
 ali na elektronski naslov:
 viharnik@gg-sg.si

Viharnik

GOZDNO
 GOSPODARSTVO
 SLOVENJ GRADEC D.D.

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
 Voranečev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:

Silvo Pritrznik

Glavna in odgovorna urednica:

Marta Krejan, prof.

Uredniški odbor:

Marta Krejan, Ida Robnik, Danijela Zaveršnik,
 Saša Šuhel, Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik

Lektorica:

Marta Krejan, prof.

Fotografija na naslovnici:

Polonca Jakob Krejan

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:

ZIP center, d. o. o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je Viharnik proizvod informativnega značaja (tč. tarifne številke 3).

Prvi servisni paket za Office 2010 (SP1)

Zoran Laznik, MCSA

Drugi najbolj poznani Microsoftov produkt je pisarniški paket Office. Trinajsta inkarnacija pisarniškega paketa Office, ki nosi ime Office 2010 in interno oznako Office 14, je izšla lansko leto; malo kasneje še slovenska verzija. Slovenski Microsoft že 15 let glavne produkte lokalizira tudi v slovenski jezik. Letos je poslovenjena celotna zbirka Office, tudi programa Visio in Project. Projekt lokalizacije je bil štirikrat obsežnejši od Windowsa 7, poleg slovenskih prevodov, ki so identični predhodni različici, so na novo prevedli še preko 4,5 milijona besed.

Novinec vsebuje vse klasične programe Offica, in sicer urejevalnik besedil **Word**, urejevalnik preglednic **Excel**, predstavitevni program **PowerPoint**, odjemalec za elektronsko pošto **Outlook**, program za zapiske **OneNote**, program za namizno založništvo **Publisher** ter podatkovno zbirko **Access**.

Verzije, ki so na voljo:

- **Home and Student** (Word, PowerPoint, Excel, OneNote)
- **Home and Business** (Word, PowerPoint, Excel, OneNote, Outlook)
- **Standard** (Word, PowerPoint, Excel, OneNote, Outlook, Publisher)
- **Professional** (Word, PowerPoint, Excel, OneNote, Outlook, Publisher, Access)
- **Professional Academic** (Word, PowerPoint, Excel, OneNote, Outlook, Publisher, Access)
- **Professional Plus** (Word, PowerPoint, Excel, OneNote, Outlook, Publisher, Access, SharePoint Workspace, InfoPath)

Za poganjanje novega Microsoftovega pisarniškega paketa Office 2010 potrebujemo računalniški sistem, ki je opremljen z vsaj 500-megaherčnim procesorjem Intel Pentium III ali enakovrednim procesorjem AMD, sistemskim pomnilnikom kapacitete 256 megabajtov in Microsoftovim operacijskim sistemom Windows XP Professional s paketom popravkov Service Pack 3. Na trdem disku je potrebno imeti vsaj en gigabajt prostora. Grafična kartica mora biti združljiva z Microsoftovo knjižico DirectX 9.0c.

Office 2010 in povezani izdelki so prinesli inovativne zmožnosti in nove ravni prilagodljivosti ter izbire, ki bodo ljudem v pomoč pri:

- delu od kjerkoli z aplikacijami Office Web, spletnih različic izdelkov Word, PowerPoint, Excel in OneNote, ki nudijo dostop od skoraj koderkoli;
- uresničevanju zamisli z urejanjem videoposnetkov in slik, možnostjo oddajanja videa v izdelku Microsoft PowerPoint 2010, novo funkcijo Sparklines za hitrejšo vizualizacijo podatkov in prikaz trendov v izdelku Microsoft Excel 2010, preprostejše in učinkovitejše upravljanje e-pošte v Outlooku ter naprednejše sodelovanje pri urejanju dokumentov v Wordu.

Podjetje Microsoft je ponudilo v prenos težko pričakovani prvi servisni paket (Service Pack 1) za pisarniški paket Office 2010. Prvi servisni paket vključuje dve glavni skupini popravkov. Prva zajema neizdane popravke, ki so bili ustvarjeni posebej za ta servisni paket, medtem ko druga obsega vse javne posodobitve, ki so bile izdane do junija 2011. Poleg splošnih popravkov so Microsoftovi programerji v novinca vključili še izboljšave za povečanje stabilnosti, učinkovitosti delovanja in varnosti pisarniškega paketa Office 2010. Prvi servisni paket za Office 2010 se spleta namestiti, saj prinaša bogato paletu novosti in izboljšav. Predstavitveni

program PowerPoint je bogatejši za funkcionalnost, ki nam v načinu predstavitve omogoča, da se na glavnem zaslonu izpisujejo le zapiski, medtem ko se na sekundarnem zaslonu ali projektorju prikazuje predstavitev. Odjemalec elektronske pošte Outlook 2010 je pridobil polno podporo za spletni pisarniški paket Office 365. Prihljubljeni program za zapiske OneNote se ponaša s polno integracijo spletnih storitev Windows Live Essentials, Windows Live in SkyDrive.

Celoten seznam novosti prvega servisnega paketa za Office 2010 je na voljo na spletni strani, prav tako so tukaj povezave za prenos datotek:

<http://support.microsoft.com/kb/2460049>.

Po uspešnem prenosu s spleta, datoteko zaženemo s skrbniškim računom. Desni klik na miško, na spustnem meniju kliknemo na **Zaženi kot skrbnik** in sledimo navodilom.

Za uspešno namestitev paketa je potrebno ponovno zagnati računalnik.

Kavarniški mušketirji in mušketirke

Marta Krejan

Izraz meditacija Slovar slovenskega knjižnega jezika pojasnjuje kot globoko premišljevanje, razmišljanje, vendar meditacija za mnoge pomeni še dosti več in še kaj drugega; lahko je stanje popolne umirjenosti, lahko je fizični napor ali pa burno razpravljanje. Meditiramo v tišini svoje sobe, v senci drevesa ali pa kar v mestni kavarni. Slednja je priljubljen kotiček našega akademskega slikarja Karla Pečka, pogovori, ki se porajajo med njim in ostalimi člani omizja, pa so tako zanj kot za ostale meditacija.

»Kavarna me stimulira,« je pojasnil Pečko, ko smo na enem njihovih srečanj, kamor sem bila povabljena, srkali dišečo temno tekočino, ostali pa so prikimali. Temu se niti ne čudim, slovenjgraška kavarna je namreč stara preko sto let in četudi se je prvotno kavarniški prostor kasneje izkoriščal še za druge namene, je kavarniško vzdušje nezgrešljivo zaznavno. Seveda tudi zaradi baročnega pohištva, pravih kavarniških tapet, lestencev in preprog, vse to pa požlahtnijo umetnine na stenah. Že zaradi slednjih nas vleče v kavarno, saj se s slikami vsake toliko predstavlja drug avtor oz. avtorica.

Ljudje različnih poklicev in interesov, strokovnjaki z različnih področij imajo vsaj eno skupno točko: vsi z užitkom posedijo

uro ali dve v prijetnem ambientu kavarne, kjer se besede vrtijo okoli vseh mogočih tem. Ne govorijo zgolj o njim znanih področjih, lotijo se tudi politike, športa, odnosov med ljudmi, zgodovine, simbolike ... Tudi pomena damskega klobuka, ki ga danes tako redko vidimo še kje drugje kot v izložbah izbranih trgovin. Modrega je tisti dan nosila Elza Mori, kavarniška mušketirka. Milan Januška se tam počuti kot v ene vrste tretji univerzi, saj se vsakič znova vsak nekaj novega nauči, Polde Kranjc, ki ga poznamo iz Štirih kovačev, pa se strinja z njim, saj njihova druženja tudi sam doživlja kot prijetno in zabavno izmenjavo znanj. »In dosti več si zapomniš, kadar sodeluješ v pogovoru, kot pa če nekaj zgolj prebereš,« je pritrdila Morijeva. Kdo jih je oklical za mušketirje, mi ni znano, je pa to poimenovanje kar upravičeno, saj je vsak od njih na področju svojega delovanja dal svoj pečat, vsi pa so naredili kaj dobrega za naše mesto.

Ivan Štumberger - Johnny je kljub očitnemu poudaril, kakšna je njihova kultura, kakšni so njihovi odnosi, in sicer so resnično spoštljivi. Nihče ne sega drugemu v besedo, vsak lahko kadar koli izbere temo, pogovarjajo pa se zares prav o vsem. Tudi o nesprejemljivosti dogajanja v današnji družbi.

Seveda ne morem mimo besed Huberta Dolinška, ki je med drugim pohvalil delo

Del kavarniškega omizja; zaradi poletnih počitnic so nekateri pomembni mušketirji odsotni

svojega naslednika direktorja GG SG Silva Pritrznika in naš Viharnik: »Do sedaj je Viharnik previharil vse viharje, želimo, da bo še vse naslednje.« Nekoliko kasneje se je omizju pridružila Cveta Šprager, dama, ki se je spomnim kot profesorice zemljepisa. Vedno se mi je zdela neverjetno polna energije in še vedno jo vidim enako.

Pečko je vsakemu dal v roke pismo, češ, tole morate videti. Bilo je pismo novinarke enega slovenskih časopisov, v katerem je pisalo, da želijo pisati o dobrih stvareh. Končno! Končno nekdo, ki mu vodilo ni rumena barva, ki ve, da ljudje želimo prebrati tudi, kaj se je nekje dobrega zgodilo in ne predvsem, kaj je nekdo nekje ukradel ... To pismo je bilo nekakšno vodilo pogovorov tistega kavarniškega dopoldneva.

Prva samostojna razstava Danila Goriška v Dravogradu

Vančy

Danilo Gorišek je samouk. Mladost je preživel v Majšperku pri Ptujju, nato pa ga je življenjska pot pripeljala v bližino Dravograda, kjer je našel življenjsko sopotnico, si ustvaril dom in družino in se pred dvema letoma tudi upokojil. Pogosto je razmišljal, kaj bo počel v prostem času, in odločil se je za svoj najljubši konjiček, slikanje, s čimer se je že vseskozi rad ukvarjal, a so bile v ospredju druge službene obveznosti. Sedaj je že dve leti upokojen in se s

strastjo posveča tej svoji veliki ljubezni.

Letos avgusta je pripravil svojo prvo samostojno razstavo v prostorih INFO pisarne v Dravogradu. Razstavljenih je imel štirideset slik, ki kronološko prikazujejo njegovo ustvarjanje vse do danes.

Najpogosteje uporablja oljno slikarsko tehniko, preizkuša pa

se tudi v drugih izraznih načinih. Zelo lepi in izraziti so njegovi motivi pokrajini in starih domačij.

Odprtje je vodila Anja Vajde. Za razvedrilo je zaigral harmonikarski ansambel Diatonik, s humoresko o slikarjih je prisotne razvedril domačin Vančy, v imenu občine pa je avtorja in prisotne pozdravil Alfonz

Naberžnik. V imenu kulture je avtorju zaželel še veliko uspeha in ustvarjalnega duha direktor Dravita Žarko Tomšič. Danilu Gorišek smo zaželeli še veliko veselja ob slikanju in da bo prvi kaj kmalu sledilo še več razstav.

Povezovalka Anja Vajde, na sredini avtor Danilo Gorišek, skrajno levo direktor Dravita Žarko Tomšič

Ali je zlato že v balonu?

Bernarda Dretnik,
samostojna premoženjska svetovalka

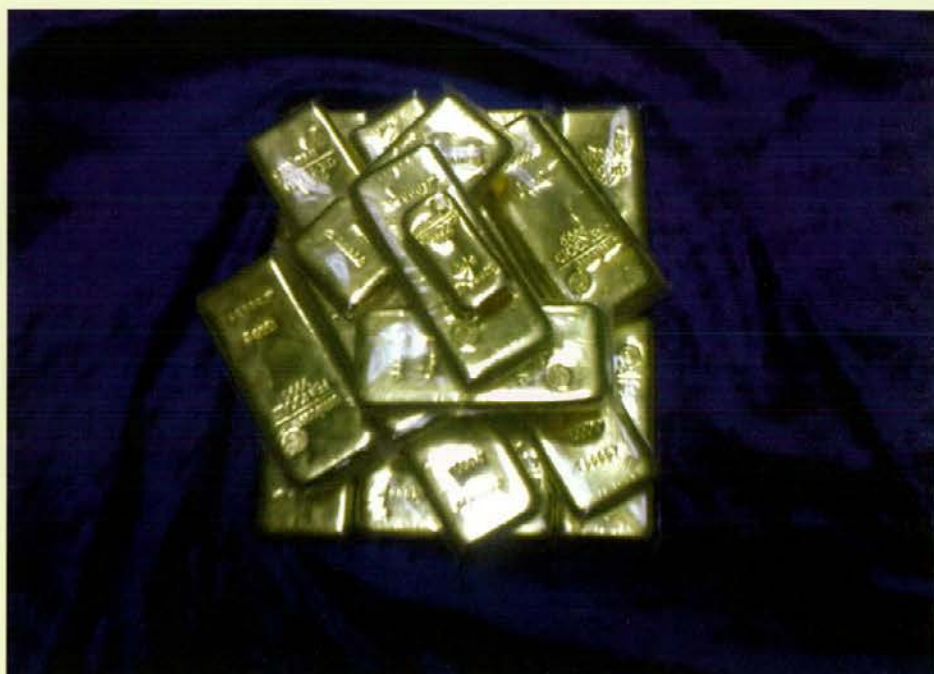
Kaj se dogaja na trgu zlata? Ali je zlato že v balonu in od česa je odvisen balon? Balon je odvisen od strahu. Če se strah stopnjuje in če obstaja dvom v finančni sistem, plemenite kovine pridobivajo na vrednosti. Zlato naj bi se tako pozicioniralo na novih nivojih, spogledovalo pa naj bi se že z novimi višavami.

Nezaupanje v finančne trge se pogloblja. Eden izmed bankirjev večje evropske banke tako meni, da bomo v mesecu septembru ali oktobru na finančnem trgu doživeli šok, ki ga ne bo moč primerjati z nobenim, znanim do sedaj. Morda se bodo investitorji takrat končno začeli zavedati, da so Združene države Amerike in Grčija v bankrotu ter da jima tesno sledijo Portugalska, Irsko, Španija in Italija. Pierre Lassonde, tako imenovana "legenda" na trgu plemenitih kovin, pravi, da se bo v naslednjih dveh letih unča zlata povzpela vse do 2.500 \$. Vmes naj bi se zgodile večkratne manjše korekcije, kar pa ne bo ustavilo zlata na poti k pridobivanju na vrednosti. Dodaja tudi, da je možno, da zlato pridobi na svoji vrednosti veliko hitreje kot v naslednjih dveh letih, saj je vse odvisno od nestabilnosti gospodarstva. Dejstvo je, da se bo vzpostavila nova spodnja meja, okrog katere naj bi se vse gibalo v naslednjih dveh letih.

Zakaj takšna mnenja?

Velik beg v zlato v Nemčiji!
Tudi Američani bežijo v zlato. Njihova zaloga zlata se je začela zniževati leta 1971, ko so ukinili zlati standard. S tem so pospešili tiskanje denarja brez zlate podlage. Njihove zaloge zlata so se s takratnih 22.000 ton znižale na 8.000 ton. V državi Ohio je plačilno sredstvo že zlato. Tudi Malezija je lani uvedla zlati dinar. Švica se pripravlja na novi zlati denar. Emirati bodo izdali novo uradno plačilno sredstvo, t. i. kovanec der Khalifa Coin. Časopis Goldseiten v letu 2015 za unčo zlata prognozira 5000 \$ ...

Letos je v Združenih državah Amerike propadlo že 63 bank. V Evropi so do sedaj javno reševali le nemško banko Hypo Real Estate, ki je v težave zašla predvsem zaradi svoje irske izpostave Depfa Bank, ki je utrpela visoke izgube zaradi tveganih naložb v ZDA. Nemška vlada je banko rešila pred propadom, ker se je bala, da bi njen zlom povzročil podoben pretres, kot se je

zgodil v ZDA po zlomu investicijske banke Lehman Brothers. Sedaj se v finančnih krogih pojavljajo vedno glasnejše govorice, da se v velikih težavah nahajata tudi druga največja francoska banka Societe Generale in največja italijanska banka Unicredit. Na rob prepada naj bi ju pripeljale velike izgube, ki sta jih utrpeli s posojili Grčiji. Delnica banke Societe Generale je v pol leta izgubila dobro polovico vrednosti, delnica banke Unicredit pa

dobrih 46 odstotkov. Da govorce niso iz trte izvite, priča tudi podatek, da je angleški premier David Cameron prekinil svoj dopust zaradi pogovora s francoskim predsednikom Sarkozyem o resnosti nastale situacije. Bomo priča novemu reševanju bank, ki so prevelike, da bi propadle?

Zadnje čase se veliko govori o tem, da bi lahko tudi Francija izgubila najvišjo bonitetno oceno (AAA). Zmanjšanje bonitetne ocene Združenim državam Amerike, kar je napravila bonitetna hiša Standard & Poor's, naj bi namreč služilo le temu, da bonitetnim hišam v bodoče ne bi mogli več očitati pristranskosti ob nadaljnjih znižanjih bonitetnih ocen evropskim državam. Znižanje bonitetne ocene Združenim državam naj tako ne bi imelo večjega vpliva na ameriško gospodarstvo, znižanje bonitetne ocene Franciji pa bi za Evropsko unijo in posledično tudi za evro lahko pomenilo katastrofo! Predvsem zato ker se bodo z znižanjem bonitetne ocene morale hkrati soočiti tudi nekatere francoske in prenekatere evropske banke. Banke (90), ki so nedavno prestale »stress test« bodo namreč morale v naslednjih 24 mesecih

skupaj »servisirati« dolg v višini 5,4 bilijonov evrov! Ogromen znesek tudi v najboljših časih za banke in zato skoraj nedosegljiv v času negotovosti in morebitnega znižanja bonitet.

Centralna banka Južne Koreje je objavila, da je v zadnjih dveh mesecih kupila 25 ton zlata kot del svojih deviznih rezerv. Za prvi nakup zlata po 13 letih so tako odšteli okoli 1,24 milijarde ameriških dolarjev. To je le en dokaz več, da se vedno več centralnih bank odloča za nakup zlata namesto prodaje, kot je bila to pogosta praksa v preteklosti. Imajo zato morda kakšen poseben razlog? Eden izmed razlogov je zagotovo ta, da želijo ob negotovosti glede globalne ekonomske rasti in dolžniške krize zaščititi kupno moč svojih deviznih rezerv. Te nakupe lahko razumemo tudi tako, da želijo centralne banke v prihodnje sodelovati pri dobičkih ob pričakovanem višanju cene zlata, kar pa je jasen znak, da imajo v prihodnje namen ustvarjati vedno višjo inflacijo. Logična posledica tega, kar že dolgo ponavljam. Trenutnih astronomsko visokih dolgov se ne da odplačati, lahko pa se jih zniža z razvrednotenjem papirnatih valut! Spomnite se Jugoslavije, kjer je hiperinflacija znašala rekordnih 19.810,2 %, kar je takrat pomenilo 64 % dnevno inflacijo, cene pa so se podvajale vsakih 16 ur. Zaščitite del svojega premoženja pravočasno in na pravi način! Denarna valuta je le obljuba.

Zlato je denar kraljev, srebro je denar gospodov, blago je denar podložnikov, kredit pa je denar sužnjev! Ker pa ima srebro še višji potencial v donosnosti na daljši rok, lahko rečemo, da je srebro denar kraljev in zlato denar gospodov ...

Pa naj še kdo reče, da je zlato v balonu.

Subvencioniranje samozaposlovanja

Nataša Konečnik Vidmar

V proračunu Mestne občine Slovenj Gradec za leto 2011 je bil potrjen predlog za dodeljevanje finančnih spodbud za subvencioniranje samozaposlovanja v višini 25.000 €.

Imenovana je bila komisija, ki je pripravila pravilnik o dodeljevanju teh sredstev (Pravilnik o dodeljevanju sredstev za vzpodbujanje samozaposlovanja v Mestni občini Slovenj Gradec (Ur.l. RS, št. 35/10), razpis (Javni razpis za dodelitev finančnih sredstev za vzpodbujanje samozaposlovanja v Mestni občini Slovenj Gradec v letu 2011) in razpisno dokumentacijo. Na podlagi tega je v skladu z razpoložljivimi sredstvi in pogoji, ki so jih morali izpolnjevati, že v maju 35

podjetnikov prejelo sklepe in pogodbe, ki so podlaga za izplačilo 700 € nepovratnih sredstev. V rebalansu proračuna je bilo zagotovljenih še dodatnih 10.000 € za 15 vlog, skupaj je tako subvencijo v letošnjem letu prejelo 50 podjetnikov.

Ob podpisu pogodb (iz 2. roka razpisa), ki je potekal 31. avgusta 2011 v sejni sobi občine, je župan Mestne občine Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar podjetnikom zaželel veliko poslovnih uspehov, Jerneja Kreuh, predsednica komisije, jih je seznanila z vsebino pogodbe, Katarina Žagar, direktorica Podjetniškega centra Slovenj Gradec, pa je predstavila storitve VEM točke ter aktualne razpise za podjetja in podjetnike.

Mestna občina Slovenj Gradec se zaveda, da je pomembno, da s svojimi ukrepi in tudi nepovratnimi sredstvi iz proračuna še bolj podpre razvoj podjetništva, ki ima pomemben vpliv na razvoj gospodarstva v občini, zato bo tudi v prihodnje predlagano občinskemu svetu, da nameni vsaj toliko ali še več sredstev za namene spodbujanja podjetništva in samozaposlovanja.

Je ptičja hišica res ptičja?

Različni prebivalci v različnih letnih časih ...

Foto: Ivan Stornik

Foto: Ivan Stornik

Zavedajo se pomena podjetniških znanj

Nataša Konečnik Vidmar

V Podjetniškem centru Slovenj Gradec, ki sta ga v letu 1999 ustanovili Mestna občina Slovenj Gradec in Občina Mislinja, opravljajo naloge t. i. VEM točke. Pri njih lahko ustanovite podjetje, pridobite informacije za rast in razvoj podjetja, ponujajo brezplačno podjetniško svetovanje ter seminarje in usposabljanja s področja najrazličnejših podjetniških znanj. In ravno znanje je po mnenju zaposlenih v Podjetniškem centru Slovenj Gradec ključno za podjetniški uspeh. Z leti so ugotovili, da se podjetniki na podjetniško pot pogosto podajajo nepripravljeno, ne vedo, kaj vse jih čaka, kaj vse bodo potrebovali. Še posebej, kadar gre za t. i. one man band – posameznike, ki imajo zgolj strokovna znanja s področja, na katerem bodo podjetniško delovali. Podjetniki morajo namreč nujno poznati vsaj osnove prava, računovodstva in financ, še bolj pomembna pa so znanja s področja trženja, javnega nastopanja in komuniciranja, ravnanja s strankami, timskega dela ipd.

Znanje je ključni dejavnik za razvoj ljudi, podjetja, organizacije, kraja, območja, zato vsako leto izvajajo številne brezplačne seminarje in delavnice, na katere povabijo priznane strokovnjake, ki podjetnikom posredujejo potrebna znanja. V lanskem in letošnjem letu so izvajali projekt Znanje podjetnosti in ustvarjalnosti za uspeh, za katerega so uspeli na razpisu Lokalne akcijske skupine LAS Mislinjske in Dravske doline pridobiti 75 % sofinanciranje iz sredstev programa Leader in občin. Zaradi izjemno velikega zanimanja občank in občanov Mislinjske in Dravske doline so namesto 23 načrtovanih izvedli 35 delavnic in seminarjev s področij komunikacije in medsebojnih odnosov, razvijanja kreativnega mišljenja, kako do podjetnih idej, razvijanja veččin ustvarjalnosti in postavljanja ciljev, vizije, planiranja in strategij, instrumentov podpornega okolja za razvoj podjetništva, retorike in javnega nastopanja, samostojnega vodenja poslovnih knjig, kako načrtujemo in realiziramo podjetniško zamisel, timskega dela, planiranja časa, razvoja prodajnih in pogajalskih veščin, davkov in podjetniškega poslovanja, poslovnega bontona ter veščin dela s strankami in kupci. Skupaj se jih je udeležilo 553 podjetnikov, zaposlenih, brezposelnih, kmetov ..., vseh, ki si želijo nadgraditi svoja znanja. Za udeležence so organizirali tudi zaključni dogodek Voditeljijada odličnosti, na katerem so številni predavatelji

izpostavili svoje izkušnje s področja vodenja ljudi. Ob zaključku projekta so izdali e-priročnik, ki je brezplačno dostopen na spletni strani www.podjetniskicenter-sg.si, kjer so zbrali povzetke, nasvete, izkušnje in priporočila predavateljev posameznih tem. Ker se v Podjetniškem centru Slovenj Gradec zavedajo pomena znanja in tudi tega, da so zaradi težkega gospodarskega položaja v marsikaterem podjetju črtali sredstva za izobraževanje svojih zaposlenih, bodo s tovrstnimi aktivnostmi nadaljevali tudi v prihodnje.

Oblikovanje rokodelskih izdelkov

Nataša Konečnik Vidmar

Študijski krožki, ki jih ob sofinanciranju Ministrstva za šolstvo in šport strokovno vodi in razvija Andragoški center, so oblika neformalnega izobraževanja in usposabljanja na vseh področjih človekovega dela in življenja. Delujejo po načelih, da vsak človek nekaj ve in zna ter je sposoben prenesti znanje drugim, in da se lahko vsakdo nekaj nauči in po tem sprašuje. Delo v študijskem krožku pomeni skupno prizadevanje, da bi si pridobili novo znanje, prispevali k prepoznavanju in ohranjanju kulturne in naravne dediščine, k svojemu osebnostnemu razvoju in večji kakovosti življenja v matičnem okolju.

V Podjetniškem centru Slovenj Gradec v letošnjem letu aktivno izvajajo projekte za spodbujanje razvoja rokodelstva, v okviru katerih udeleženci obravnavajo tematiko izvirnih, estetskih in uporabnih rokodelskih izdelkov s ciljem, da se izdelajo oblikovno dovršeni izdelki, ki bodo spominek nekega kraja. Prvo srečanje je bilo v torek, 16. avgusta, v prostorih Podjetniškega centra Slovenj Gradec, v 3. nadstropju PTC Katica. Delavnice so namenjene predvsem starejšim občankam, da si zapolnijo in kakovostno preživijo prosti čas. K sodelovanju pri študijskem krožku so povabili Slovenjgradčanko Olgo Keber, rokodelko z dolgoletnimi izkušnjami na področju oblikovanja in risanja na keramiko.

V pravljični deželi pod Peco

Marjan Bradeško

Na Koroškem sem bil že večkrat, a vedno le kot bežen popotnik. Avgusta pa sem končno preživel v teh krajih več dni, bilo je ravno v času Koroškega turističnega tedna. Nekoliko skrivnostno "pravljico deželo kralja Matjaža" sem opazoval z očmi človeka, ki mu naravna, etnološka in kulturna dediščina ob obisku pokrajine pomenijo največ.

Gost brž opazi izjemno razgibanost narave, preplet slemen in obsežnih gozdov, v katerega se nevsiljivo vklaplja arhitektura samotnih kmečkih domov, posebej v Topli. Seveda so podobno čudoviti tudi drugi kraji – od Ludranskega vrha preko dolin Bistre, Koprivne do Podpece, če se držimo le najbolj v "kotu" Koroške. Preseneča tudi izjema urejenost krajev. Prijazno pobarvane hiše v Črni na Koroškem s cvetjem na oknih naredijo ta, včasih precej senčni kraj, prijeten, topel in privlačen, podobno je tudi drugje po dolini. Ni čudno, da je tudi tokratni Koroški turistični teden, že kar šestinpetdeseti po vrsti, pritegnil obiskovalce ne le od blizu, pač pa tudi iz oddaljenih krajev.

Seveda se vsakdo brž vpraša, kako v današnjem času vso lepoto koroškega sveta, ki je večinoma gorat, ohraniti. Prav zato je še posebej sporočilna prireditev Ogenj v Alpah, ki je bila letos že tretje leto zapored tudi na Koroškem. V soboto, 13. avgusta, so se ljubitelji neokrnjene narave spet zbrali na turistični kmetiji Kumer v Koprivni, kjer jih je sprejel gospodar Marko Kumer. CIPRA – organizacija za varstvo Alp – z Ognjem v Alpah spodbuja vse, ki jim ni vseeno za usodo Alp, naj s temi prireditvami opozarjajo na občutljivost alpskega sveta. Letošnje sporočilo prireditev, ki potekajo na isti dan po vsem loku Alp – od Azurne obale do vzhodnih obronkov, kamor sodijo tudi koroške gore – je, da je treba ustaviti gradnjo posebej velikih športnih objektov v gorah, zlasti za potrebe olimpijskih iger in podobnih velikih tekmovanj.

Prva prireditev na Kumrovi domačiji, pred tremi leti, je pravzaprav zrasla iz naravovarstvene akcije ekošafeta, pobudo za prireditev pa je dala Martina Cigler, ob spodbudi Marjete Keršič Svetel. Program tokratne prireditve je bil razgiban, prisotne pa je pozdravila tudi županja občine Črna na Koroškem Romana Lesjak, ki je prireditev tudi povezovala. Ob tem je povedala: "Za nas, Korošce, ki živimo v gorah, je narava izjemnega pomena. Ohraniti jo

Poskrbeli so za alpski "ogjenj" na Koroškem: (z leve) Marko Kumer, županja Romana Lesjak, Martina Cigler in Drago Horjak (foto: Marjan Bradeško)

moramo zase in za prihodnje rodove. Pri teh skupnih ciljih sodelujemo s Planinsko zvezo Slovenije, z lokalnimi planinskimi društvi in nevladnimi organizacijami, kot je CIPRA. V okviru brezmejnega sodelovanja smo vključeni v projekt Dežela pod Peco, svoje kraje pa približujemo ljudem tudi s prireditvami, kot je Koroški turistični teden, z akcijami, kot so K24 – tek po koroških vrhovih v 24 urah, pohod Čez goro k očetu – po sledih Prežihovega Voranca itd. Pri ohranjanju narave sledimo razumu – ohranimo jo povsod tam, kjer se le da." Tudi vsi ostali govorniki so poudarjali pomen ekologije, zaščite Koroške in njene naravne dediščine, posebej še obsežnih gozdov. Prav na temo gozdov se je razvila živahna debata o načinu sečnje in posledicah za okolje. Župnik Tone Vrisk iz Črne je opozoril na škodljivost strojne sečnje gozdov, saj le-ta povzroči poškodbe tudi na večjih, še stoječih drevesih, obenem pa degradira pokrajino in slabi vlogo gozda pri zadrževanju hudournih voda. Po drugi strani pa gozd pomeni eno od sredstev za preživetje koroških kmetij. Štefan Erjavec je ob letošnji akciji Ogenj v Alpah povzel sporočilo CIPRE, zaključil pa ga je z naslednjo mislijo: "Kjer danes divjajo s štirikolesniki, bi zaradi spoštovanja veličastne narave morali hoditi – vsi bos!" Drago Horjak, predsednik Meddruštvenega odbora planinskih društev Koroške, je opozoril na morebitno gradnjo vetrnih elektrarn na avstrijski strani Pece, s čimer bi (zaradi hladilnega olja) lahko ogrozili izvire

pitne vode, ki v vznožju Pece predstavljajo rezervo odlične pitne vode za vso Koroško. Tistega popoldneva pri Kumru je nad temnimi koroškimi gozdovi sijalo sonce, tam čez, preko cerkve sv. Ane, je kukala Raduha, bližnji Čofatijev vrh je s svojo zeleno kuliso umiril pogled. Sporočilo prireditve Ogenj v Alpah je kar samo govorilo, da mora tako ostati tudi za prihodnje rodove, za tiste mlade, ki so ob Starih sabljah in Zlatku Verzelaku sodelovali v glasbenih točkah. Pa ne le za mlade, za domačine, Koroška naj ostane naravni biser tudi za vse, ki bodo tja prihajali. Turizem je zagotovo ena od najprimernejših možnosti za boljše življenje Koroške. Z očmi obiskovalca lahko mirno rečem, da je dovolj prostora in možnosti, seveda pa mora iti razvoj ustrezno pot – nikakor ne v pretirano množičnost, pač pa v kakovost. Prav kakovostnih prenočišč in gostišč ni dovolj, pa čeprav bi slednja imela kaj ponuditi, saj je Koroška izjemna tudi po kulinarčni plati. Seveda pa bo uspeh prišel le ob primernem oglaševanju, postavitve informacije na spletno stran ni dovolj. Izkušnje uspešnih krajev kažejo, da je za učinkovit razvoj primerne turizma potrebna velika usklajenost – od načrtovanja ponudbe do privabljanja turistov. Želim si, da bi v prihodnje prihajali na Koroško gosti, ki jim sporočilo prireditve Ogenj v Alpah ni tuje, med ljudi, ki svojo gorato pokrajino ohranjajo z razumom in ljubeznijo.

Lovska, Ribiška in Planinska zveza odločno ZA novi zakon o omejitvi voženj z vozili v naravnem okolju

Povzeto po sporočilu za javnost, Zdenka Mihelič, PZS

Naravno okolje je danes odprto in dostopno bolj kot kdaj prej, to pa prinaša vanj tudi mnogo negativnih posledic. Eden izmed pomembnih začetnih korakov je ozaveščanje in poglobljanje znanja o naravi tako pri prebivalcih kot pri obiskovalcih, še posebno pri otrocih, mladostnikih in mladih. Pomemben korak pri varovanju okolja pa bo prinesel tudi novi zakon o omejitvi voženj z vozili v naravi. Nevladna skupina za omejitve voženj z vozili v naravi, ki jo sestavljajo predstavniki Lovske, Ribiške in Planinske zveze Slovenije, se je prvič sestala julija letos. Dogovorili so se o ustanovitvi Nevladne skupine za omejitve voženj z vozili v naravi, in sicer z osnovnim ciljem, da ohranimo naravno okolje in mir tudi našim zanamcem. Hrup, izpušni plini in vožnja z vozili v naravnem okolju, kamor sodijo tudi planote, planinske poti, gozdovi, obvodne in vodne površine ..., torej tudi občutljivi ekosistemi, povzročata nemir in vznemirjenje pri živalih in rastlinah, tudi

(vir: ww.pzs.si)

prenekaterih redkih in ogroženih vrstah. Posebno zanje so nemir, hrup, nevarnost razlitja olj in goriv itd. izredno škodljivi in nevarni ter lahko tudi neposredno usodni. Omenjene zveze so zavzemajo za novi zakon, ki bo nadgradil obstoječo Uredbo Vlade RS o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju iz leta 1995 ter postavil jasne, boljše in razločne razmejitve, kje v prostoru in pod kakšnimi pogoji je vožnja z

Nadaljevanje na str. 56

vozili dovoljena. Zaradi namena ohranjanja ekosistemov, naravnih vrednot in krajine so odločno proti kakršnikoli vožnji z motornimi vozili (motokros motorji, štirikolesniki, terenskimi vozili, motornimi sanmi ...) v naravnem okolju. Planinska, Lovska in Ribiška zveza pozivajo vse ljubitelje narave in ostale nevladne organizacije, da osnutek novega zakona, ki je bil javno objavljen 22. julija 2011 na spletni strani Ministrstva za okolje in prostor RS, <http://www.mop.gov.si/nc/si/splosno/cns/novica/article/12118/8185/>, preučijo ter se tudi sami aktivno vključijo v javno obravnavo in hkrati v skladu z možnostmi sodelujejo pri odpravi nedovoljenih voženj z motornimi vozili v naravnem okolju.

Ogenj v Alpah 2011

Romana Lesjak, županja
občine Črna na Koroškem

Letošnje leto smo v času 56. Koroškega turističnega tedna že tretjič zapored poskrbeli, da se je na turistični kmetiji Kumer v Koprivni odvil dogodek, ki opozarja, da moramo naravo čuvati, z njo skrbno ravnati ter jo ohranjati za prihodnje rodove. Dogodek nosi naslov Ogenj v Alpah in v občini Črna na Koroškem bomo tudi v bodoče poskrbeli, da le-ta ne bo neopažen in da se bo njegova sporočilna vrednost

širila in uresničevala. Akcija Ogenj v Alpah, ki s simbolnim prižiganjem ognja na vrhovih planin opozarja na skrb za naravno in kulturno dediščino v alpskih regijah, hkrati ozavešča in opozarja na škodo, ki jo s svojim delovanjem v alpskem svetu povzročamo ljudje. Vsako leto ima akcija drug namen, letos opozarja na nenadzorovano sečnjo gozdov, kar ima ob Mednarodnem letu gozdov še poseben pomen.

Akcija Ogenj v Alpah se je pričela v Švici pred 30 leti, v Sloveniji pa je zadnja leta v vzponu, zato si moramo vsi, ki nam ni vseeno, kaj se z naravo dogaja, prizadevati, da bo vedno bolj množična in da bomo pripomogli k temu, da se bodo opozorila, ki jih na teh akcijah izrekamo, tudi dejansko uresničevala.

Pomembno vlogo pri organizaciji dogodka v naši občini ima članica organizacije Cipra Martina Cigler, ki vsako leto poskrbi za pester kulturni program, v katerem so letos sodelovali Zlatko Verzelak - Franc Vezela, Stare sablje, Janja in Katja Pokeržnik, Helena in Jasmina Pokeržnik, Janez Jurič - Vančy in številni govorniki. Vsem sodelujočim na prireditvi je skupna ljubezen do narave in njenih brezmejnih lepot.

Vem, da si vsi želimo, da naša prelepa Koroška, ki je del alpskega prostora, ostane čim bolj neokrnjena, zato verjamem, da se nas bo prihodnje leto v podporo tej akciji zbralo še več kot doslej in da bomo s prižiganjem ognja, ki pomeni upanje, poskrbeli, da bo v naši zavesti in ravnanju vedno vedenje, da smo dolžni naravo spoštovati.

Porihotovanje živine

Irma Marija Zajc

Foto: Martina Cigler

»He, no, Bajs in Jirs, he!« sem prigovarjala juncema, ki sta bila vprežena pred glavnimi voli, vsi štirje pa so peljali voz gnoja na njivo. Kako zelo sem bila jezna, da sem morala voditi junce, ki itak niso nič vlekli, ampak so se s tem učili delati; to je bila dobra odločitev dobrega gospodarja. Po končanem delu smo vole in junce izpregli ter jih napotili v hlev.

Rada se spominjam teh časov, prepletenih s težkim in nenehnim delom na kmetiji, prepletenim tudi z redom in disciplino, ki je

bila zelo dobra popotnica v življenju. Kako zelo pogrešam *porihotovanje* živine, posebej v zimskih časih! Z *vicnom* sva se napotila v *štalo*, kjer je živina kar zvedavo pogledovala k vratom. Preverila sem, če je *koltner* poln, v nasprotnem primeru sem šla na *gomno* in zrezano krmo zmetala dol. Narezano je bilo seno z dodatkom slame, ki je služila kot balast. No, pričelo se je *futranje*. V koš sem naložila *futer* ter ga odnesla v *štalo*; prve so dobile krave, nato voli, nazadnje junci. Vzela sem železne grablje ter z njimi pograbila gnoj s stojišč oziroma ležišč živine. Bili smo napredni, imeli smo zgrajeno žičnico za odvažanje. Nekajkrat sem napolnila kabino žičnice ter jo odpeljala ven na gnoj, odpela zatič in zvrnila vsebino. Sledilo je ponovno krmljenje s košem od glave do glave. Spet sva z *vicem* sedla na klopcu, opazovala živino in se pogovarjala. Zatem je bilo potrebno napajanje, to pomeni, da sva dve po dve glavi živine spuščala h koritu pred *štalo*. Po pogasitvi hude žeje sva nanosila krmo še tretjič in poskrbela za nastilj. Kako rada sem nosila steljo ter živalim uredila

Ohranimo Koroško za mlade, za starejše, za domačine, za goste ... ZA VSE (foto: Martina Cigler)

ležišče. Ker sem bila večkrat pohvaljena, mi ni bilo treba ukazovati, kaj je potrebno, ampak sem vzela tudi metlo ter v štali pometla. Z vicem sva ponovno sedla na klopco, jaz seveda na šamrli, ki ga je uporabljala mama za molžo, ter opazovala živino, zadovoljna tako midva kot živina. Víc so ponavadi pokadili še cigareto ibar, nakar sva hlev zapustila z besedami: »Boh in pa sveti božji križ.«

Živina je čutila ljubezen gospodarja, prav tako je čutila mojo ljubezen, čeprav sem bila poleti na paši na kravo Bavho zelo jezna, ker mi je venomer uhajala. Niti na misel mi ni prišlo, da bi jo tepla, sem se ji pa drugače maščevala. Ko sem jo pripeljala v štalo in privezala z verigo, sem jo močno ugriznila v uho. Tako, draga Bavha, tu imaš zdaj! Bavha me je le malo pogledala s svojimi velikimi očmi, sama sem pa še pol ure pljuvala dlako iz ust.

Verjemite, da me danes boli srce, ko vidim živino zunaj tudi ponoči v vseh vremenskih neprilikah, predvsem v dežju. Spominjam se, da sem morala živino s paše ob najmanjšem dežju takoj prignati domov in jo, če je bila mokra, zdrgniti s slamo, da se ne bi prehladila.

Morda danes obstajajo drugačne krave? Ja, seveda, saj smo videli že tudi vijolične, kako sem neumna!

Odziv bralca

Socialni izzivi – denarna socialna pomoč

Na strani 29, (št. 7/11) Viharnika je (zanimivo za razmislek) s sliko ponazorjeno zakonsko urejeno vračanje socialne pomoči, kar je razumeti tako:

Država Slovenija da ubogim, ki nimajo nič, socialno pomoč; po smrti vzame država Slovenija nazaj!
Kaj pa?

Iz zastavljenega vprašanja 'kaj pa?' bi bilo razumeti, da se namiguje na zakonski nesmisel. Češ, državne ali občinske socialne pomoči po smrti prejemnika vendar nima

smisla vračati. Globlji premislek o tej sicer občutljivi zadevi pa lahko daje v smislu družbene pravičnosti tudi pritrditev zakonski rešitvi. Poglejmo!

Ubogemu, ki nima nič, bo socialna družba dajala pomoč za preživetje. Po njegovi smrti, če še vedno ne bo imel nič, mu tudi ničesar ne bo vzela; tudi njegovim dedičem ne, ker pač nikakršnega premoženja po njem niso podedovali.

Če pa prejemnik pomoči ima premoženje, četudi ga pridobi šele po pričetku prejemanja pomoči, je najprej on sam dolžan za svoje preživetje to premoženje uporabiti oz. porabiti. Šele ko to ne zadošča za preživetje oz. nima več premoženja, mu bo socialna družba priskočila na pomoč. Če torej po smrti prejemnika dediči podedujejo njegovo ovrednoteno premoženje, ki utegne biti včasih tudi znatno, je prav, da družbi iz te dediščine povrnejo vsoto socialne pomoči, ki jo je prejemnik dobival. Ne bi bilo prav, da bi socialna družba podpirala navidez ubogo, a sicer premožno osebo, celotno dediščino pa bi si potem prisvojili njegovi dediči.

Na zastavljeno vprašanje 'kaj pa?' bi bil lahko odgovor torej naslednji: če pokojni socialni podpiranec ni imel premoženja, se mu po dedičih tudi ničesar ne vzame nazaj; če pa je ovrednoteno premoženje imel, se od te vrednosti odšteje prejeta socialna pomoč – ostanek vrednosti premoženja gre dedičem. Takšna je tudi zakonska rešitev in zdi se upravičena.

Bolj vprašljivi so z zakonom predvideni krivdni razlogi, ki ne dopuščajo socialne pomoči. Utegne se namreč zgoditi, da premožna oseba po lastni krivdi, ali celo namenoma, svoje premoženje zapravi, ga 'zakocka in zafrčka'. V takem primeru, četudi oseba po lastni krivdi nima več sredstev za preživetje, bo socialna družba ubogi osebi

pač morala nuditi pomoč za preživetje, ne da bi bilo mogoče od poprej zapravljenega premoženja pričakovati kakšnega vračila.

Estetika

Simpatično je, da se Viharnik kot informativno glasilo poda tudi na področje filozofije, kajti slovenska pisna glasila se redko lotevajo temeljnih vprašanj vesolja. Filozofija, izviro kot ljubezen do modrosti, je dobila tudi lep slovenski izraz: modroslovje. V številki 7/11 Viharnika se obravnava tema duh-telo. Gospod Marko Krejan navaja med drugim zanimivo stališče filozofa Hobbsa iz 17. stoletja, ki je menda temelj vesolja razložil tako: "[...] samo materialna substanca in gibanje, ki povzroča njeno spreminjanje [...]". Tisočletna modrovanja o telesu in duhu vendarle peljejo v smer, da je najprej telo in iz njega duh. 'V zdravem telesu zdrav duh', so trdili tudi že stari Rimljani.

Dandanes bi morda Hobbsovo misel lahko razlagali še drugače: vesolje je iz materije, katere bistvena lastnost je gibanje in s tem spreminjanje. Pri tem so pojmi snov, polje (sevanja) in stem energija ... že zajeti v samem pojmu materije; iz nje izhaja tudi duh. Izven materije ali poleg nje ne obstaja nič drugega. Iz Krejanove misli "[...] Mnogi filozofi so hkrati tudi znanstveno izobraženi [...]" bi človek morda lahko sklepal, da pomenita filozofija in znanost nekaj različnega. Sicer je res, da skušajo dandanes znanost (angl. science) omejevati na naravoslovne, tehnične in druge vede, kjer je mogoče znanje potrjevati s poskusi. V ozadju tega stoji najbrž interes, da bi se filozofija vrnila v vlogo dekletologije; modroslovje v službo bogoslovja, kot je pred stoletji že bilo.

V resnici pa mora tudi filozofija delovati po znanstveni metodi, kamor sodi zlasti logični preizkus miselnih sklepov. Brez tega kaj hitro lahko zabrede v prazno filozofiranje. Z zgodovinskega vidika pa je filozofija še vedno in bo ostala mati znanosti, modrosti. Morda si bralci Viharnika želimo v tem glasilu še kaj klenega modrovanja v smislu spoznanja pesnika Simona Gregorčiča, ki je že zdavnaj zapisal:

"Dobi se v časi pergamen:
nanj pesmi krasne, modre reke
napisal bil je možučen –
o vredne, da žive na veke!"

Dr. Ivan Lah

Franc Borovnik

12. avgust 1940–18. julij 2011

Ko te pogled na tem prelepem koticu narave popelje v svet okrog sebe, se srce zdrami ob lepota obrobja Mislinjske doline. Zazreš se v slikovitost razkošja gozdov in prisluneh melodiji, ki jo veter igra v krošnjah dreves. Ko misli enkrat ujamejo te bogate darove, ostaneš domačiji sredi njih zvest vse življenje. Tako kot naš Franc Borovnik, ki je ob letošnjih bolezenskih težavah ob pogledu na svoj dom ob vrnitvi iz bolnišnice spet zahrepenel po življenju. Žal je to njegovo upanje in upanje njegovih najdražjih prehitro prekinila smrt v ponedeljkovem popoldnevu. Na Štefanovi domačiji na Kozjaku se je 12. avgusta 1940 začela njegova pot. Rojenice Francu niso zmogle pokloniti vedrine otroštva, saj se je začelo sredi groženj 2. svetovne vojne. V tistih letih je mama Rozalija, ki je povila 11 otrok, pogosto trepetala za njihovo varnost. Na vrata zavedne kmetije v tem hribovitem svetu so pogosto potrkali partizani, pa tudi poti nemških vojakov so se stekale tu. Po vojni je Franc našel okrog hiše dovolj prostora za igro. A starši mu že pred osnovno šolo niso prizanašali z delom. Ni bil le pastirček, vsako leto je moral prijeto za novimi opravili. Ko je po končanem šolanju, do šole je seveda pešačil, ostal doma, je lahko že prijel za sleherno kmečko opravilo. Čeprav je vzljubil delo doma, se je, ko mu je življenje odmerilo dvajseto pomlad, zaposlil v celjski cinkarni. A le za krajši čas, saj ga je leto kasneje služenje vojaščine popeljalo v Kraljevo. Po dvoletnem korakanju je bil presrečen, ko se je lahko spet srečal s civilno logiko. Brž se je zaposlil v velenjskem premogovniku. Knapovsko prijateljstvo pa mu je ob pridnem delu hitro prineslo tudi srečne trenutke. Že ob prvem srečanju s prijateljevo sestro mu je srce zaigralo v posebnem ritmu. Mlada Trezika je v njem prebudila najprijetnejša človeška čustva. V zanju nepozabnem 25. aprilu leta 1964 sta svoja čustva okronala pred oltarjem, po poroki pa zaživela na Francjevi domačiji.

Ko je dve leti kasneje Franc dobil stanovanje v Velenju, je mlada družinica zaživela v dolini. A resnično za kratek čas, saj je 1967. leta umrl Francjev oče, in ker je mama ostala sama, se je družinica vrnila na Štefanovo kmetijo. Franc je po napornem delu v rudniku pridno delal še doma. Trezika je pomagala njegovi mami Rozaliji, pridno je gospodinjala in bdela nad živalmi. Ob vsem tem je 12 let še pekla kruh za učence šole na Paškem Kozjaku. Franc je bil presrečen, ko se je družina povečala, saj je njegova Trezika leta 1967 rodila še sina Francija, štiri leta kasneje pa hčerkico Natašo. V prostem času se je najraje predajal lovu, svojemu konjičku, ki ga je osrečeval kot nekdanj očeta in dedka. Zaradi težav z nogo se je moral po 30 letih invalidsko upokojiti. Seveda ga je na kmetiji še vedno čakalo delo in postoril je vse, kar je zmogel. Tudi otroci so mu pomagali, sin Bojan, ki je ostal na kmetiji, še posebej. Franc je imel rad svoj otroški trio, bil je presrečen in ponosen, ko so prišli do svojih poklicev. S Treziko sta bila zelo vesela sedmih vnukov in dveh pravnukov. Dobri dedek je bil presrečen ob njihovih obiskih, znal se je z njimi poigrati, zato so ga imeli radi prav vsi. Prehitro je njegovemu zdravju zapretila zahrbtna bolezen. Kar tri operacije je moral pretrpeti, po poslednji, letos 6. februarja, se je iz slovenjegraške bolnišnice vrnil domov na okrevanje. Volja do življenja ni usahnila, a bolezen ni mirovala in njegova smrt v ponedeljkovem popoldnevu je vse njegove globoko prizadela.

Marjan Križaj

*Pomlad je sonce prebudila,
poljane že cvetje krasil,
srce najdražjemu je ugasnilo,
njegove radosti več ni.
Odšel v skrivnosti si neznane,
nam v srce vklesal si rane,
tam, kjer je skrit naš zaklad.*

Zahvala

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, dedka in pradedka Franca Borovnika se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam izrazili ustno in pisno sožalje, darovali cvetje in sveče, darovali za svete maše in Franca v četrtkovem popoldnevu v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo izražamo dr. Žubrovi, dr.

Rijavcu ter dr. Džukiču, skrbnima sestrama Tatjani Polak in Ireni Volk, govornikom za izrečene besede slovesa, lovski in rudarski straži za lepo opravljen poslovilni obred in pogrebni službi Usar za pogrebne storitve. Iskrena zahvala Zavarovalnici Maribor, kolektivoma Gorenje servis ter Premogovnik Velenje, lovcem LD Dolič za svečan lovski pogreb in zapete pesmi ter pihalnemu orkestru Zarja Šoštanj za zaigrane skladbe.

Žalujoci: žena Terezija, hčerka Nataša ter sinova Bojan in Franjo ter sestre in bratje z družinami

Spomin

Minilo je že štiri leta, odkar ni več ljubega moža, očeta, dedka ter pradedka

Franca Grilca

z Vrh.

V mladosti svojega življenja si veliko delal in trpel.

Skromno tiho si živel, za nas si delal in trpel.

Ni te na pragu več, ni te v hiši, nihče več glasu tvojega ne sliši.

Srce ljubeče zdaj v grobu spi,
nam pa solzijo se oči.

Hvala vsem, ki se ga spominjate, mu prižigate sveče in prinašate rože.

Njegovi najdražji:

žena Marija, sinovi Franc, Janez in Srečko ter hčerke Danica in Tanja z družinami

V spomin

Tiha bolečina spremlja spomin, ko je nas
10. septembra 2010 mnogo prerano za
vedno zapustil

Peter Šumah

13. dec. 1981–10. sep. 2010

Niti zbogom nisi rekel,
niti roke nam podal,
a v naših srcih
za vedno boš ostal!

Na tvojem grobu svečke zdaj gorijo,
v žalostnih očeh solze se iskrijo.
V naših srcih bolečina je skeleča,
saj v grob odšla je naša sreča.

Hvala vsem, ki se ga spominjate, postojite
ob njegovem preranem grobu in prižigate
svečke.

Ata, mama in vsi njegovi

V spomin dr. Ferdinandu Kutniku

Kako neizprosno beži čas. Zdi se nam, da smo šele sedeli skupaj, pa je minilo že šest let, odkar si nas zapustil. Na Cross Country Clubu Legen smo skupaj načrtovali skupinske ježe in se pripravljali na razne prireditve. Vedno nasmejan in pripravljen na vse naše vragolije si povsod sodeloval.

Konji so bili tvoje razvedrilo in balzam za dušo po napornem delu kirurga v bolnišnici. Ko sem te opazovala, kadar si čistil in sedlal svojega konja, sem imela občutek, da se po tihem pogovarjata ali celo brez besed razumeta.

Tvoji prijatelji tebi v spomin vsako leto 15. avgusta organiziramo ježo. Tako je bilo tudi letos. Na našem klubu se je zbralo 20 konjenikov. Domačinom so se pridružili konjeniki iz Velenja, Radelj, vitanjskega Skomarja in Vuzenice. Na pot smo krenili s Cross Country Cluba Legen preko Završ, Sel, Podgore pa tja do tvojih Kotelj. Tam so nam Štalekarjevi dovolili privez konj v njihovem sadovnjaku, gostilna Pri Toniju pa nas je sprejela, da smo si lahko pripravili prigrizek. Od tu smo se z avtomobili peljali na pokopališče Barbara, kjer si našel svoj zadnji počitek. S šopkom rož in prižigom sveče smo počastili spomin nate.

Čeprav te ni več, si v naših mislih še vedno z nami.

Cirila Čeru

Menedžerka in Rabbit

Milena J. Cigler

Foto: Ida Robnik

Ko je Dunja čistila zajčnik, je začasno prestavila »na svetlo« zajklo in njene štiri črne zajčke.

Potem jih ni več mogla uloviti, da bi jih spravila nazaj v zajčnik. Zvečer je prišla Mateja in povedala, da je skoraj povozila dva črna zajčka. »Naša sta, naša sta!« se je drla Dunja. »Kaj se to pravi, a zdaj bodo zajci letali po cesti, mi bomo pa vozili kot po jajcih, da jih ne bomo povozili?« se je razjezila Mateja. »Saj bosta verjetno kam šla,« sem jo poskušala potolažiti.

Drug dan, ko smo vse skupaj že prespali, se

je pod našim balkonom pojavila soseda Adriana: »Čuj, Milena, zdaj je pa dovolj hecal! Tvoj zajec mi je pojedel ves peteršilj z vrta!« Nedorolno sem gledala dol z balkona, zato se je obrnila k sosedu in mu rekla: »A ti se pa ne bi mogel potruditi in ga povoziti?« »Kje boš kanaljo povozil, je hiter kot zajc!« se je odrežal. Ona pa je besno nataknila gumijaste rokavice do komolcev in šla v spodnjo garažo na gozdnem ovinku, da ga »zadavi«. »Adriana, Adriana, saj ti bom prinesla drug peteršilj, pusti ga, prosim, prosim!« Na srečo je zajec slutil, da mu strežejo po življenju, in se je začasno potuhnil, da smo že mislili, da se je odselil. Potem sta prišla iz Nemčije na dopust Kristina in Horst. »Kaj imate vi tam doli? Rabbit?« Sta navdušeno spraševala, ko sta se bližala naši hiši. Tina je celo oponašala zajčka, kako je stal na dveh nogah in zganjal norčije: »Horst, go to faind fotoaparāt, mi slikat bomo to rabitt.«

Horst je tekel, midve pa sva presenečeni, da je nekomu všeč, če se zajec sprehaja po cesti, prišli iz hiše in se pridružili Kristini. Samo naš Rabbit ni bil navdušen nad slikanjem in jo je mahnil nekam dol proti gozdu. »Pa next tajm,« je rekel Horst, »bomo pa danes kozličke poslikali.«

Drugi dan jo že zjutraj primaha sosed Slavko in nekaj ga hudo jezi, ker se ustavi pod balkonom in ukaže: »Pridita dol, nekaj se moramo zmeniti!« Midve z zlo slutnjo počasi odpreva vrata, on pa: »Rina me bo ubila! Vaš zajec je ponoči žrl njeno rdeče zelje, ki je njen ponos, saj je največja glava velika kot ška! Prišel sem vama povedat, da ga bom ustrelil, če ga dobim!«

»No, no, Slavko, saj smo vendar prijatelji!« sva ga mirili. A boš eno kavo? Zmenimo se, kaj bi bilo napraviti!«

»Bom šla na Primorsko, tam sem videla zeljne glave, velike kot ... od naših politikov!« se je oglasila Sandi, ki se je pravkar pripeljala s svojim golfom in poslušala pogovor.

Še Slavc se je moral zasmejati in je pozabil na jezo: »Sami se zmenita z Rino,« je rekel, »saj jo poznata, da ne bo odnehala.« Zvečer Kristina in Horst kličeta: »A Rabbit doma bit? Mi ga slikati.«

»Je, na cesti se igra z mačkami!« odgovori Martina v mobilni in ne mine pet minut, že Kristina norčavo oponaša zajčka, kako miga z uhlji, Horst pa kroži po cesti in aparat škloca, da se kar kadi od njega. Potem smo spet sedli za mizo in sta rekla, da je ta Rabbit nekaj najbolj hecnega, kar se jima dogaja na dopustu.

»Popoldne greva pograbiti travo za kozle, je Felicio nakosil!« rečem Martini. In ko se grabljenje že približuje, Martina z balkona vidi, da prihaja tokrat zajec s travnika, kjer je Felicio kosil. »Mama, zdaj mi pa ni jasno, kje sploh prenočuje ta naš zajec!« Pograbim koš, grablje, odprem vrata in pričnem grabiti, ko pride Felicijeva partnerka Zvezdana, ki pleve krompir zadaj za fiziološkimi koli.

»Sveta pomagavka,« reče, »pravkar sem odprla tunel s kumaricami, ki sem jih morala še enkrat sejati, in vesta, kdo ali kaj plane ven?«

»Veval!« se zadereva z Martino. »Rabbit!« »Ja, črn kot noč! Kako je švignil ven! Samo to sem videla, da je lep, črn zajec, najbrž je od Adriane!«

»Naš je!« sva z Martino rekli obe naenkrat in zato sva se lahko potem šli »pik ali pok« in jaz sem si zaželela, da bi zajček še dolgo živel in obe sva rekli »pik«. Če bi namreč rekli »pok«, bi ga hitro kak jagerček počil ... ali pa tudi ne. »Torej, bolj zanesljivo je, da prosiva zanj sv. Frančiška Asiškega, on je zavetnik živali,« je rekla Martina, Zvezdani sem pa obljubila, da bo dobila druge kumare, kolikor jih bo hotela.

Vzemi, kar ti mož ponuja

Simona Jerčič Pšeničnik

»Vse do danes sem se počutila normalno,« sem spregovorila še v postelji, tik za tem, ko sem odprla oči. Zbudili so me koraki v spodnjem nadstropju in takoj sem se zavedla, čigavi so. Če mi niso šli na živce vsa ta leta, zakaj ravno to jutro. Hotela sem ponovno zapreti oči, a iz moje notranjosti je odmevalo: »Ah, ti prekleti koraki, kot da nima kaj drugega delati!« Ustrašila sem se, to vendar niso moje besede. Kaj se dogaja z mano? Pa tako rada bi še kakšno kitico odspala.

S težkim srcem in levo nogo sem vstala iz postelje in se odplazila do kuhinje, od koder se je širil vonj po kavi. Priznam, da sem bila presenečena. Toliko bolj, ker ob tako nenavadno zgodnji uri nisem vajena močeve družbe.

»Imaš gužvo?« me vpraša in dremotno prikimam, čeprav čutim, da se bom s pomočjo takih vprašanj pospešeno prebudila. Kdaj pa še nisem bila v gužvi – ob možu, otrocih in domačih ljubljenčkih je to skorajda nemogoče. Da o službi sploh ne govorim.

»Ne vem, danes bom morda malo bolj pozna, zaradi sestanka,« razlagam umirjeno. Deležna sem pogleda, ki mi sporoča, da je podatek o sestanku vse prej kot navdušujoč.

»Boš morala nehati s svojimi obveznostmi,« zabrusi in pogleda, kakšen učinek imajo izrečene besede name. Točno ve, da ob koncu šolskega leta postajam iz dneva v dan bolj razdražljiva in me lahko s tira vrže že narobe naglašena beseda, da o zgornji – skrajno neprimerni – povedi sploh ne govorim. Jasno, da ni v skladu z mojimi načeli in pogledi. Sploh pa v zadnjem času to ni osamljen primer, že kakšen mesec nazaj je izrazil željo, da bi pustila službo, ga čakala doma s kosilom in poskrbela za hišo, otroke, psa ...

»Jasno,« odgovorim, »od danes naprej bom samo doma. In srečno bomo živeli do konca svojih dni.« V tonu glasu se je zagotovo čutil posmeh, skrajno resno me je namreč premeril s pogledom, po hitrem postopku zliil kavo po grlu in brez pozdrava odvihral skozi vrata.

Res je zanimivo živeti s človekom, za katerega misliš, da te ne more več presenetiti, da ga poznaš do zadnje dlake na telesu. Jok brate, tako bi bilo, če bi se lahko poročila sama s seboj. Resničnost je resnična. To se je izkazalo tudi prejšnji petek, ko sem se vrnila iz službe. Na parceli, ki je v zadnjih letih lepo ozelenela, tudi grmički so se že lepo obrasli, sem že na

daleč zagledala kup težkih delovnih strojev – bager, valjar, zadaj kamion ... In niso samo bili tam, temveč so zelo dejavno rili po naši sveže ozeleneli okolici hiše.

Ni treba poudarjati, kako presenečena sem bila, ko sem videla »delovno akcijo«, še bolj, ker moj vzorni soprog ob jutranji kavi pred nekaj urami ni ne v besedah ne v dejanjih nakazal svojih namer. Na poti domov sem se nadejala mirnega petkovega popoldneva, ki pa se je tako v trenutku spremenil v pravi kaos. Spet ni treba poudarjati, da je v tem moj življenjski sopotnik pravi mojster. Počasi so se razblinile megle in postajalo je jasno, kam pes taco moli. Dva meseca je moj dragi nosil v sebi zakopano misel, zdaj pa se je odločil – rojstnodnevno darilo potrebuje topel in prostoren dom.

Dar naj bi bil dan iz srca, so me učili. Toda ljudje smo učeča se bitja in prišel je čas, ko sem se poučila o druge vrste daru. Sicer vsi dihamo isti zrak, gledamo iste zvezde (če jih), toda ljudje smo si vendarle različni. Nekaterim je zrak poln vonjav in zvezde pot v neskončnost, drugi zvezdam in zraku ne pripisujejo posebne vrednosti. In to se še posebej dobro pokaže pri izbiri daril. Sploh moški so lahko pri tem sila inovativni. Februarja je naš dragi ata dopolnil 40 let. In to ni kar tako, sploh če imaš toliko prijateljev – kegljaški prijatelji, kolesarski prijatelji, gasilski prijatelji, službeni prijatelji ... Svojo naklonjenost so mu ob tej priložnosti izkazali s posebnim darom na štirih nogah – z živaljo iz mesa in krvi, ki naj bi slišala na ime Videk. Čudim se, da so mu prijatelji podarili žival, ker v dvajsetih letih najinega skupnega bivanja ni izrazil želje po kakršni koli živali (razen po psu), sploh pa ga še nisem slišala, da bi gojil simpatije do lam. In za svoj okrogli jubilej je dobil v dar in oskrbo lamo, ki sliši na ime Videk. V tem času je žival bivala na bližnji kmetiji v tesnem hlevu, toda na to temno plat podarjanja živali darilodajalci pač niso mislili. Najbrž so bili prepričani, da bomo to orjaško žival povabili kar v dnevno sobo. Pomislili niso niti na to, da ta žival potrebuje pašnik, ki pa ga mi nimamo. Razen sveže nasajenih okrasnih grmičkov. Z gotovostjo trdim, da se »zdrav človek« (beri ženska) česa takega ne bi spomnil. A zakaj? Iz čisto preprostega razloga. Ker v trenutku evforije misli vsaj pet minut v prihodnost. Pustimo to.

Torej, presenečenje je bilo vrhunsko. Žival je prišla in potrebno se je bilo spopasti z naslednjimi preudarnimi predlogi: žival obdržati, žival oplemenititi v suhomesnate izdelke, žival prodati. Drugi predlog se nama etično ni zdel na mestu, ostali sta prva in zadnja varianta. Nosila sva te misli, vsak v svoji glavi, po dveh mesecih pa je pritisk postal prehud in po delovni akciji sodeč, je v mozevo glavo očitno priletela odločitev. Zdaj vem naslednje: klobas

zaenkrat še ne bo, prodajali žvali ne bomo in dokončni sklep je: Videk bo ostal. Življenje je preprosto lepo. Bi bilo lepo, če bi se zgodba tukaj razpletla. Tukaj pa se ta zgodba ne more končati, ker je lama žival, ki ne more živeti sama, tudi človek ji ni v uteho, še manj pes ali race, ki so že del naše »skupnosti«. Lama potrebuje lamo, pa ne eno, vsaj dve, da ne pogine od žalosti. Samota jo ubije. Tako zelo podobna človeku. In ubogega Vidka najbrž mož res ne bi imel rad na vesti, zato bo najbrž nabavil vsaj še eno lamo. Skleпам po delovni akciji, z možem o tem nisva polemizirala, o nekaterih rečeh se sporazumevava na drugi sferi – kar mora biti, pač mora biti.

Bageristu sem nesla pivo in izvedela, da gradimo hišico, novogradnjo, domek v izmeri 5 krat 3 metre, kjer bo Videk lahko preživel preostanek življenja in nam krajšal

čas. No, pa sem mislila, da imamo gradnje vsaj za kakšno desetletje dovolj. Sem se pač zmotila. In znova se je pokazalo, kako zelo inovativen je lahko moški um.

Oni dan zvečer mi je moj življenjski sopotnik predlagal, da bi pustila službo, da bi bila manj obremenjena in bi lepo počasi preko dneva opravila gospodinjska opravila, ki me sedaj pričakajo šele po službi. Kako dobrodušna ponudba. V resnici sem mislila, da govori iz srca, da je končno ugledal, koliko so vredna opravila okoli hiše in v njej. Takrat zvečer seveda še nisem vedela za skrite misli o povečanju parcele, postavitvi ograje in hleva. Toda danes – ob pogledu na delovne stroje – postaja zadeva kristalno jasna.

Ograjo in dom za nove člane bo postavil, potem pa njega ne briga več. Čista moška logika. Otroke naredim (veliko delo!), potem pa bo mati poskrbela. Psa pripeljem (v dobro otrok!), mati bo že. Najamem

zemljo za lamo in postavim hlev (skrb za žival je dobra za osebnostni razvoj otrok!), mati pa začne novo poklicno kariero – oskrbnica mozevega ranča. Vzemi vse, kar ti življenje (beri mož!) ponuja. Če vzamem, se mi obeta mirno življenje na podeželju, finančno bova menda prihranila, ker večino plače baje porabim za garderobo, katere se je v omarah nabralo baje že toliko, da je ne ponosim, pa če živim kar dvesto let. In to je to. Super ideja, le kje sama nosim glavo, da se ne dokopljem do tako globokih misli. Ja, obstaja pa tudi druga možnost – bolj realna – ko v svoj dan vrinem še lame. In potem gre nekako takole: vstanem, pes, lama, kava, otroci, zbujanje, oblačenje, služba, lama, pes, otroci, spanje, potem ko zvečer še hitro pripravim perilo za pranje, sedem za računalnik in se pripravim za službo, tam proti drugi uri zjutraj pa še kaj preberem, če mi uspe vsaj kakšno minuto

obdržati oči budne. Ne bom se smilila sama sebi. Zmogla bom, če vse obveznosti vzamem kot sprostitiv – nove metode sproščanja: torej rada vstanem, rada grem s psom, obožujem lame ... Ob koncu dneva pa mirno zaspim. Blagor mi. Življenje kot v filmu.

Čakaj, ponuja se še tretja možnost, na katero sem v zadnjem času že malo pozabila. Če se je dragi najprej prostovoljno odločil za psa in s pomočjo svojih neustrašnih prijateljev še za krdelo lam, potem bi lahko imeli še dojenčka ... Človek pač nima rad samote. Skrb pa, kot je do sedaj že utečena navada pri nas, prevzame mati!

Še sreča

Franc Vezela

Ponesreči sem v nesreči razbil avto. No, imel sem srečo – meni ni bilo nič. Avto pa: totalka. Policaj je po karambolu vpisal v zapisnik tisto, kar ni bilo res. Ker me krivica dela razdraženega, sem napisal pritožbo. Kaka brca v temo!

Sodnica, ki ji je ime Jana, mi je napisala nazaj, da policaj nič ni lagal, ker ji je to povedal, lažem jaz, zato moram plačati takso. OK. Samo da ne bo mrtvih ... Naenkrat stojim pred problemom, ki je za nekatere (ravno take kot sem jaz) večni problem. Eni, ki so šolani in dresirani, znajo besedno zvezo večni problem kot matematično enačbo – to sem počel v gimnaziji – razčleniti, razstaviti in dobiti smiselno rešitev.

Kot: večni problem = več ni problem!
Moraš pa se prav pisati ... vsekakor ne Verzelak, Celine, Trobec, Laden, Rihtarič ... Moj problem je (bil) v tem, da nimam od kod vzeti 460 evrov. Za takso. V naši deželi upoštevajo tudi to, da nimaš s čim plačati. Tisti, ki pa imajo – taki plačajo pol manj. A so redki. In nevarni. Sistem jim daje denar, da ohranjajo taisti sistem. Ki ni drugega kot ... čakajte, da me ne bo zaneslo!

Ergo: 460 oiro!

Saj bi jih ukradel, da zadostim pravici, a ne poznam nikogar, ki bi imel 460 enot evropske valute. Če malo pomislim, večini mojih znancev ne ostane, potem ko plačajo, kar morajo plačati, niti 46. No, Janez z Ozare je izjema. Njemu ostane 50. Potem pa jih porabi. Kar hitro, bi rekli nekateri zlobni. Jure mi je priznal, da ima plačo 1500. 1500, mater! Aaaaampak: ven jih dobi 700. Nočem mu verjeti, ker so še v časih, ko je bilo grozno živeti, kmetje plačevali desetino, pa so ga žgali potem po vseh, kar jih je lezlo in migalo, pa nič delalo. Jure mi je zameril. Ker imam tak odnos do sveta.

Kot rečeno – jaz imam srečo. Ostal sem živ in samo 460 evrov moram od nekoč potegniti, pa bom spet svoboden do nadaljnjega kot ptiček na veji. Pisalo je namreč, da mi v primeru neplačila sledi uklonilni zapor (na, spet mi je besedo uklonilni podčrtalo rdeče) ali delo v dobrobit skupnosti. To drugo mi je takoj postalo sumljivo, spominja na suženjstvo. Ne! Sploh ne spominja: to JE suženjstvo. Ker pa je stvar z zaporom taka, da jo lahko vlečeš s sabo do smrti: ko odsediš, si še vedno dolžan enako – o obrestih tu ni besede, čudno – sem se opogumil in predlagal namesto aresta tisto delo v dobrobit. V resnici je proti mojemu značaju, da postanem suženj, prostovoljno celo – a imam doma psico, ki ne sme z mano, ker nič ni kriva, če je njen lastnik zločinec. Kam naj jo dam za en mesec?

In tu zdaj pride na dan moja sreča: izbiram lahko, če bom sedel za rešetkami ali pa ne bom sedel za rešetkami. Se kar ob tej priliki zahvaljujem Jani za boniteto in privilegij. Našel mi je neki zelen advokat po naročilu sodišča alternativo, bilo jih je kar nekaj. A žal večina od njih zahteva voziško dovoljenje, tega pa nimam več, ker mi ga je ravno Jana vzela.

Ne bom vozil upokojevcem perila gor in dol, pač pa bom odslužil tistih 88 ur med ljudmi s posebnimi potrebami, če se izrazim uradno in s tem nehumano.

Lepili bomo in rezali, risali in radirali, kakšno razdrli, se pohekali malo ... itd. Med njimi ne bom našel kretenov, ki jih sicer srečujem vsak dan na vsakem koraku ... mar ni to za vriskat?! Pomislek imam samo, ker bom nastopil družbeno koristno delo pozimi. Takrat težko vstanem, ker se mi vsako jutro, ko nastopi ta letni čas, naredijo na oknih ledene rože, te pa niso za to, da bi jih podarjal, ampak ti skrhajo zdravje. Če vstajaš ob nenormalno zgodnjih urah. Morda mi bo ta taksa za nekaj let skrajšala življenje. Tudi to je nekaj vredno. Ni kaj prida veselo živeti na planetu politikov policajev in sodnikov.

Vendar: ljudje božji – lahko sem izbiral!
To je pa tudi nekaj ...

P. S.

8. 8. so mi povedali, da moram odslužiti 88 ur ... Še sreča – lahko bi me poklicali na socialno za Silvestrovo: 31. 12!

Humor

Zlatko Škrubej

Sum frigidnosti

Pride Tanja h ginekologu in mu reče: Prepričana sem, da sem frigidna.

- To bomo pa videli. Moja ura je 50 evrov.
- Koliko pa računate za celo noč?

Enostavno

Dva zdravnika se pogovarjata, pa reče eden: Napake v zdravstvu je zelo enostavno razkriti.

- Kako, enostavno?
- Ja, dva metra pod zemljo.

Drugo ime

Mož bere časopis in reče ženi: Slovenija še vedno ima letalo Falkon.

- Vem, samo, da mu zdaj pravijo fantom, nasmejano odvrne žena.

Proti spancu

Lojze vpraša prijatelja: Zakaj ženske med pogovorom pijejo kavo?

- Ja, navada.
- Ni res. Da ne bi zaspale, medtem ko druge govorijo.

Zares čudno

Prijatelja modrujeta, pa reče eden:

- Kako so lahko tako visoke kazni za prekrške na naših cestah?
- Zakaj pa ne bi bile?
- Če pa nismo imeli referendum.

Recept za srečo

Tone vpraša prijatelja: Veš morda, kdaj bomo Slovenci in Slovenke srečen narod?

- Kdaj?
- Manj, ko bomo imeli voditeljev, bolj srečni bomo ...

Naglica

Natakar pohiti h gostu, ki malica: Lepo prosim, hitro pojejte golaž.

- Zakaj pa taka naglica?
- Ravnokar je prišel sanitarni inšpektor.

Prijava

- Halo, center za obveščanje?
- Ja, želite?
- Tašča se mi je obesila.
- Ste prerezali vrv?
- Ne. Še diha.

Foto: Polonca Jakob Krejan

Foto: Mitja Praprotnik

Foto: Polonca Jakob Krejan

Urednica Viharnika v pogovoru z bivšim direktorjem GG SG Hubertom Dolinškom

Foto: Polonca Jakob Krejan

Vodja tekmovanja Ernest Ruter med tiskovno konferenco

Foto: Polonca Jakob Krejan

Marijan Križaj se je razgovoril na poligonu

Foto: Polonca Jakob Krejan

Ali ga bo zadel?

Foto: Polonca Jakob Krejan

Franc Adamič po tekmovanju

Foto: Mitja Praprotnik

Tako se ravna z zmagovalcem

Foto: Polonca Jakob Krejan

Foto: Polonca Jakob Krejan

Foto: Polonca Jakob Krejan

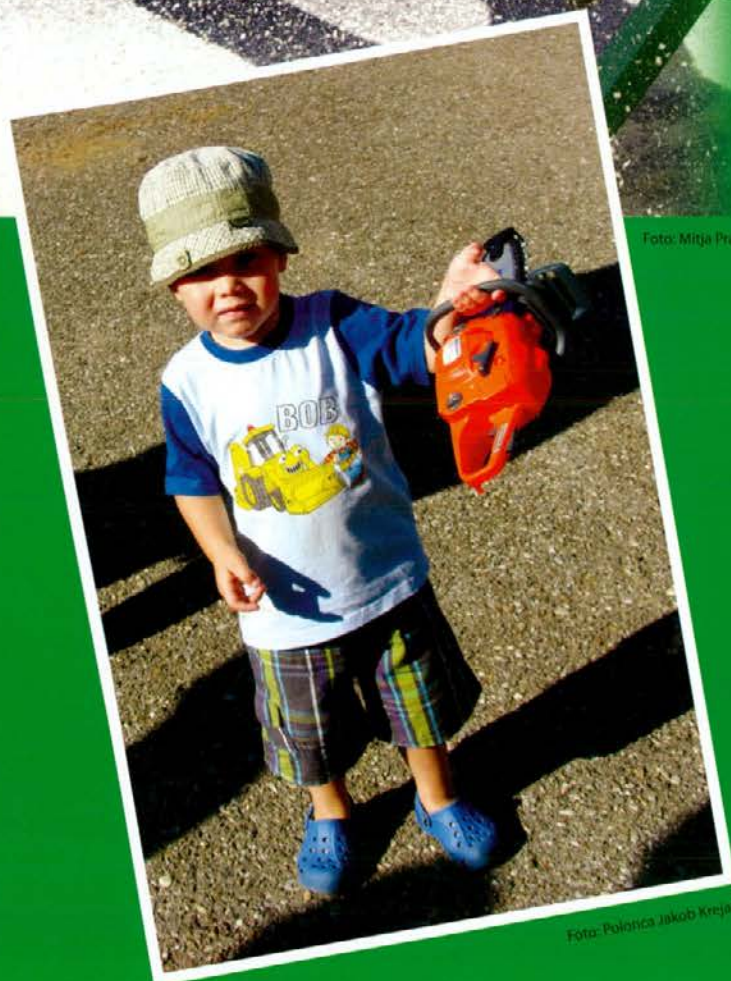

Foto: Mitja Prapertnik

Foto: Polonca Jakob Krejčan

3 COM, d. o. o.
ALFOM, d. o. o.
KONSTRUKCIJE SCHWARZMANN, d. o. o.
LIT, LESNA INDUSTRIJA IN TRGOVINA, d. o. o.
MIRNIK TRADE, d. o. o.
MITOS, d. o. o.
HYPO BANKA, d. d.
HYPO LIZING, d. o. o.
PODRZAVNIK DAMJAN, s. p.
AS SYSTEM, d. o. o.
AVTOPREVOZNIŠTVO PREVORČIČ BRANKO, s. p.
BRICMAN JANEZ, s. p.
BRIN, d. o. o.
CESTNIK ALOJZ, s. p.
DIMPEX LESNOOBDELOVALNI STROJI, d. o. o.
FRANC NAVODNIK, s. p.
AVTOPREVOZNIŠTVO KRENKER, s. p.
LESARSTVO JANEZ BRICMAN, s. p.
LESARSTVO ŽAŽE, d. o. o.
LIV HIDRAVLIKA IN KOLESA, d. o. o.
MARA, d. o. o.
NAGLIČ FRANC, s. p.
NLB, d. d.
PREVORČIČ BRANKO, s. p.
PREVOZNIŠTVO TOLSTOVRŠNIK, s. p.
REGAL, d. o. o.
STUDIO PERSPEKTIVA, d. o. o.
VELUX SLOVENIJA, d. o. o.
VINISNIK, d. o. o.
ZBIČAJNIK, d. o. o.
ŽIVEX, d. o. o.
BIZOVIČAR FRANC, s. p.
MIX, d. o. o.
EVROEMBALAŽA, d. o. o.
KOSMAČ - KRUŠEC MATEJA, s. p.
LEITZ ORODJA, d. o. o.
OROZEL RADO, s. p.
OŠLAK PETER, s. p.
SPRET, d. o. o.
TEHNOLES, d. o. o.
DEŽELNA BANKA, d. d.
GZG RAZREZ LESA, d. o. o.
INTEREUROPA, d. d.
JKP SLOVENJ GRADEC, d. o. o.
KMETIJSKA MEHANIZACIJA TRBOJE, d. o. o.
KOGRAD IGEM, d. o. o.
KONIK, d. o. o.
KOSTANJ, d. o. o.
MESTNA OBČINA SLOVENJ GRADEC
ODVETNIŠKA PISARNA KOS, ŠTUMPFEL IN PARTNERJI, d. o. o.
PETROL ENERGETIKA, d. o. o.
PLP LESNA INDUSTRIJA, d. o. o.
PROBANKA, d. d.
SILVANUS ALPE ADRIA HOLZHANDEL, GmbH
TRIGA, d. o. o.

Vsem sodelujočim ter vsem pokroviteljem in donatorjem se za njihovo takojšnjo pripravljenost za sodelovanje in različne oblike pomoči iskreno zahvaljujemo!